

ASTRID LINDGREN

Mästerdetektiven Blomkvist

Astrid Lindgren

*Mästerdetektiven
Blomkvist*

Illustrationer av
Eva Laurell

 rabén&sjögren

Rabén & Sjögren
 Box 2052
 103 12 Stockholm
www.rabensjogren.se
www.astridlindgren.se

© Text: Astrid Lindgren 1946 / Saltkråkan AB, SE - 181 10 Lidingö

© Bild: Eva Laurell

Tjugonde upplagan. Femte tryckningen
 Tryckt hos Fälth & Hässler, Värnamo 2009
 ISBN 978-91-29-65760-9

*Rabén & Sjögren ingår i
 Norstedts Förlagsgrupp, grundad 1823*

Blod! Inget tvivel om saken!
 Han stirrade på den röda fläcken genom förstoringsglaset. Sedan flyttade han pipan över till andra mungipan och suckade. Naturligtvis var det blod. Vad annat brukade komma fram när man skar sig i tummen? Den där fläcken *borde* ha varit det avgörande beviset för att sir Henry hade tagit sin hustru av daga genom ett av de mest ruskiga mord, som någon detektiv fått på sin lott att reda ut. Men tyvärr – så var det inte! Kniven slant när han skulle vässa blyertspennan, det var den sorgliga sanningen. Och det kunde minsann inte sir Henry rå för. Allra helst som sir Henry, det nötet, inte ens existerade. Bedrövt, det var vad det var! Varför skulle en del människor ha sån tur att födas i Londons slumkvarter eller i Chicagos förbrytarkretsar, där mord och skottlossning hörde till ordningen för dagen? Medan han själv ...! Han lyfte motvilligt blicken från blodfläcken och tittade ut genom fönstret.

I djupaste frid låg Storgatan där och drömde i sommar-

solen. Kastanjerna blommade. Det syntes inte till en levande varelse mer än bagarns gråa katt, som satt på trottoarkanten och slickade sina tassar. Inte ens det mest tränade detektivöga kunde upptäcka något som tydde på att ett brott hade blivit begånget. Det var sannerligen ett hopplöst företag att vara detektiv i den här stan! När han blev stor skulle han ge sig av till Londons slumkvarter så fort det fanns någon möjlighet. Eller kanske han skulle ta Chicago i alla fall? Farsan ville att han skulle börja i affären. I affären! Han! Jo, då skulle dom allt må! Alla mördarna och banditerna i London och Chicago. Då skulle dom kunna hålla på och mörda för fullt utan någon som höll efter dom. Medan han stod i affären och svarvade strutar och vägde upp såpa och jäst. Nej, minsann, han tänkte inte bli någon russinskrynkare! Detektiv eller ingenting alls! Farsan fick välja! Sherlock Holmes, lord Peter Wimsey, Hercule Poirot, Kalle Blomkvist! Han smackade med tungan. Och han, Kalle Blomkvist, tänkte bli den bästa av dom allihop.

”Blod! Inget tvivel om den saken”, mumlade han belåtet.

Det hördes ett brakande i trappan. Sekunden efteråt rycktes dörren upp, och där stod Anders varm och flåsande. Kalle betraktade honom kritiskt och gjorde sina iakttagelser.

”Du har sprungit”, sa han till sist i en ton, som inte tålde någon motsägelse.

”Visst katten har jag sprungit”, sa Anders retligt. ”Hade du trott att jag skulle komma i bärstol?”

Kalle smusslade undan pipan. Inte alls därför att det gjorde honom något, om Anders kom på honom med tjuvrökning. Det var bara det, att han inte hade någon tobak i den. Men en detektiv behöver ha sin pipa när han brottas med problemen. Även om tobaken är slut för ögonblicket.

”Ska du köra med ut ett slag”, undrade Anders och slängde sig på Kalles säng.

Kalle nickade instämmande. Naturligtvis ville han gå med ut! I vilket fall som helst så måste han ju avpatrullera

gatorna en gång före kvällen, *ifall* något misstänkt skulle ha dykt upp. Visserligen fanns det poliser, men så mycket hade man ju läst, så man visste vad dom gick för. De kände inte igen en mördare, om de också snavade på honom.

Kalle stoppade ner förstoringsglaset i sin skrivbordslåda. Så brakade de nerför trappan, Anders och han, så att huset darrade i sina grundvalar.

”Kalle, kom ihåg att du ska vattna jordgubbslandet i kväll!”

Det var mamma som stack ut huvudet genom köksdörren. Kalle vinkade lugnande med handen. Så klart att han skulle vattna jordgubbarna! Nån gång senare. När han övertygat sig om att inga skumma individer med illdåd i sinnet smög omkring inom stadens hank och stör. Inte för att det var mycket utsikt till det tyvärr, men man fick aldrig slå sig till ro. Det hade man sett i ”Fallet Buxton”, hur det kunde gå då. Där gick man i den fredligaste bland omgivningar, och så vips kom där ett skott i natten, och sen följde fyra mord innan man hann blinka. Det var det bovarna räknade med. Att ingen skulle kunna misstänka något i en sån här liten stad en sån här vacker sommardag. Men då kände dom inte Kalle Blomkvist!

På nedre botten låg affären. *Viktor Blomkvists speceriaffär* stod det på skylten.

”Be din farsa om lite karameller”, föreslog Anders.

Kalle hade själv haft samma goda idé. Han stack in huvu-

det genom dörren. Där bakom disken stod ’Viktor Blomkvists speceriaffär’ i egen hög person – det var pappa det.

”Pappa, jag tar några stycken av dom randiga!”

’Viktor Blomkvists speceriaffär’ kastade en blick full av kärlek på sin ljushåriga telning och grymtade godmodigt. Kalle stack handen i karamelllådan. Grymtandet betydde att man fick ta. Sen drog han sig snabbt tillbaka till Anders, som satt på gungbrädet under päronträdet och väntade. Men Anders hade för ögonblicket inget intresse av ’dom randiga’. Han stirrade med ett enfaldigt uttryck i ögonen på något föremål inne i bagarns trädgård. Föremålet var bagarns Eva-Lotta. Hon satt i sin gunga i rödrutig bomullsklänning. Hon gungade och åt på en bulle. Hon sjöng också, för hon var en dam som kunde många konster.

Det var en gång en flicka, som hette Josefin,
Josefin-fin-fin, Jose-jose-jose-fin...

Hon hade en klar, ljuv stämma, som hördes utmärkt bra in till Anders och Kalle. Kalle stirrade tvinsjukt på Eva-Lotta, medan han frånvarande bjöd Anders en karamell. Anders tog en, lika frånvarande, och stirrade lika tvinsjukt på Eva-Lotta. Kalle suckade. Han älskade Eva-Lotta alldeles vilt. Det gjorde Anders också. Kalle hade satt sig i sinnet att han skulle hemföra Eva-Lotta som sin brud, så fort han lyckats skaffa tillräckligt med pengar till bosättningen. Det hade

Anders också. Men Kalle tvivlade inte på att hon skulle föredra honom – Kalle. En detektiv med kanske så där en fjorton uppklarade mord bakom sig, det måtte väl smälla lite högre än en lokomotivförare! Lokomotivförare, det var vad Anders tänkte bli.

Eva-Lotta gungade och sjöng och såg ut som om hon rakt inte visste att hon var iakttagen.

"Eva-Lotta!" ropade Kalle.

"Den enda skatt hon hade, det var en symaskin, symaskin-skin-skin, syma-ma-ma-maskin", fortsatte Eva-Lotta obekymrat.

"Eva-Lotta!" skrek Kalle och Anders på en gång.

"Å, är det ni", sa Eva-Lotta mycket förvånad. Hon klev ur gungan och gick nådigt fram till planket som skilde hennes trädgård från Kalles. Det var en bräda borta – Kalle hade själv tagit bort den, ett utmärkt arrangemang, som gjorde det möjligt att obehindrat konversera genom öppningen och även praktisera sig in i bagarns trädgård utan att behöva besvära sig med några omvägar. Det grämde Anders hemligen, att Kalle skulle bo så nära Eva-Lotta. Det var på något sätt orättvist. Själv bodde han långt borta vid en annan gata, där han och föräldrarna och småsyskonen trängdes i ett rum och kök ovanpå pappas skomakarverkstad.

"Eva-Lotta, ska du köra med ut på stan ett slag?" frågade Kalle.

Eva-Lotta svalde vällustigt sista tuggan på sin bulle.

"Kan jag väl", sa hon. Hon strök bort en brödsmla från klänningen. Och så gick de.

Det var lördag. Fredrik med foten var redan full och stod som vanligt utanför garveriet med en krets åhörare omkring sig. Kalle och Anders och Eva-Lotta ställde sig också där för att höra Fredrik berätta om de hjältedåd han utfört, när han var rallare i Norrland.

Medan Kalle lyssnade flackade hans ögon runt. Han hade inte ett ögonblick glömt sin plikt. Inget misstänkt? Nej, måste han medge, inget misstänkt! Dock hade man läst om att mycket som såg oskyldigt ut var raka motsatsen. Bäst att vara på sin vakt! Där kom till exempel en karl knogande gatan fram med en säck på ryggen.

"Antag", sa Kalle och knuffade Anders i sidan, "antag att han har hela säcken full med stulet silver!"

"Antag att han *inte* har det", sa Anders otåligt, för han ville höra på Fredrik med foten. "Antag att du blir heltokig en vacker dag med alla dina detektividéer."

Eva-Lotta skrattade. Och Kalle teg. Han var van att bli missförstådd.

Så småningom kom polisen, som väntat var, och hämtade Fredrik med foten. Det var vanligt att han tillbringade lördagsnätterna i finkan.

"Ä' det dags å komma nu", sa Fredrik förebrående, när konstapel Björk vänligt tog honom under armen. "Här har man stått en hel timme och väntat. Håller ni inte ordning på era busar i den här stan?"

Konstapel Björk log och visade sina vackra vita tänder.

"Kom, så går vi då", sa han.

Åhörarskaran skingrades. Kalle och Anders och Eva-Lotta gick med dröjande steg därifrån. De hade gärna velat höra lite mera av Fredriks historier.

"Vad det är vackert med kastanjer", sa Eva-Lotta och

tittade gillande på den långa raden av kastanjeträd som kantade Storgatan.

"Ja, det är snyggt när dom blommar", sa Anders. "Det ser ut som ljus."

Allt var lugnt och stilla. Man kunde nästan känna att det skulle bli söndag. Här och var inne i trädgårdarna kunde man se folk sitta och äta kvällsmat. De hade redan tvättat av sig arbetsdammet och klätt sig helgdagsfina. De pratade och skrattade och såg ut att ha mycket trevligt i sina små täppor, där fruktträden just nu blommade som bäst. Anders och Kalle och Eva-Lotta kastade långa blickar över varenda trädgårdsgrind de gick förbi. Det kunde ju tänkas, att någon vänlig själ ville bjuda på en smörgås eller annat trevligt. Men det såg inte så ut.

"Vi måste hitta på nåt att göra", sa Eva-Lotta.

Just då hördes den gälla visslingen från ett lokomotiv någonstans i fjärran.

"Nu kommer 7-tåget", sa Anders.

"Jag vet vad vi gör", sa Kalle. "Vi lägger oss bakom syrenhäcken i Eva-Lottas trädgård och har ett paket fastbundet i ett snöre ute på gatan. När det kommer nån och hittar paketet och vill ta det, så drar vi i snöret. Så får vi se vad dom gör för min."

"Ja, det låter ju som en lämplig sysselsättning en lördagskväll", sa Anders.

Eva-Lotta sa inget. Men hon nickade gillande.

Ett paket var snart tillverkat. Allt som behövdes fanns ju i Viktor Blomkvists speceriaffär.

”Det ser ut som det var nånting fint i det”, sa Eva-Lotta belåtet.

”Ja, låtom oss nu skåda vem som nappar på det betet”, sa Anders.

Paketet låg där på stenläggningen och såg mycket innehållsrikt och lockande ut. Att det satt fast ett snöre i det och att snöret försvann bakom bagarns syrenhäck var inte lätt att upptäcka vid första ögonkastet. En uppmärksam vand-

rare kunde förstås ha hört en del fnissande och viskningar bakom häcken. Fru Petronella Apelgren, innehavare av stans största charkuteriaffär, som just nu kom gatan fram, var emellertid inte så uppmärksam att hon hörde eller såg något misstänkt. Men paketet såg hon. Hon böjde sig ner med rätt stort besvär och sträckte fram handen efter det.

”Dra”, viskade Anders till Kalle som höll i snöret.

Och Kalle drog. Med rasande fart försvann paketet bakom syrenhäcken. Och nu kunde inte fru Apelgren undgå att höra ett kvävt fnitter. Hon bröt ut i en ström av ord. Barnen uppfattade inte allt vad hon sa, men de hörde att hon flera gånger nämnde ordet ”uppfostringsanstalt” som ett lämpligt tillhåll för vanartiga barn.

Bakom häcken var det nu alldeles tyst. Efter att ha avfyrat en sista salva gick fru Apelgren brummande därifrån.

”Det här var kul”, sa Eva-Lotta. ”Jag undrar vem som kommer härnäst. Jag hoppas det blir nån som är lika arg.”

Men det verkade som om staden plötsligt var alldeles utdöd. Det kom ingen, och de tre bakom häcken var nästan betänkta på att ge upp hela företaget.

”Nej, vänta, där kommer nån i alla fall”, viskade Anders hastigt.

Och där kom någon. Han svängde just om gathörnet och gick med snabba steg rakt mot bagarns trädgårdsgrind, en lång gestalt i grå kostym, utan hatt och med en stor resväska i ena handen.

"Pass på", viskade Anders, när mannen stannade framför paketet.

Och Kalle passade på. Men det hjälpte inte. En låg vissling hördes från mannen, och i nästa sekund hade han satt foten på paketet.

2

"Och vad heter du, min sköna unga dam", sa mannen en stund senare till Eva-Lotta, som med sina bägge följeslagare hade krupit fram bakom häcken.

"Eva-Lotta Lisander", sa Eva-Lotta utan rädsla.

"Det var just vad jag trodde", sa mannen. "Vi är gamla bekanta, ska du veta. Jag har sett dej, när du var så liten så du bara låg i vaggan och skrek och kräktes och bar dej åt hela dagarna."

Eva-Lotta knyckte på nacken. Hon kunde inte tro att hon någonsin varit så liten.

"Hur gammal är du nu då?" frågade mannen.

"Tretton år", sa Eva-Lotta.

"Tretton år! Och kavaljerer har du redan två stycken! En ljus och en mörk. Du tycker om omväxling tydligen", sa mannen med ett litet retsamt leende.

Eva-Lotta knyckte på nacken en gång till. Hon behövde inte stå här och ta emot försmädligheter från någon som hon inte kände.

"Vem är farbror då?" undrade hon, och tänkte i sitt stilla sinne att vem han än var, så hade han nog kräkts när han var liten, han också.

"Vem jag är? Jag är farbror Einar. Kusine till din mamma, min sköna unga dam!"

Han drog Eva-Lotta i en av hennes ljusa lockar.

"Vad heter dina kavaljerer, förresten?"

Eva-Lotta presenterade Anders och Kalle, och ett mörkt och ett ljust huvud fördes framåt i en oklanderlig bugning.

"Trevliga pojkar", sa farbror Einar gillande. "Men gift dej inte med dom! Gift dej med mej i stället", fortsatte han och gav till ett gnäggande skratt. "Så ska jag bygga ett slott åt dej, där du kan springa och leka hela dagarna."

"Farbror är alldeles för gammal för mej", sa Eva-Lotta näbbigt.

Anders och Kalle kände sig lite utanför samtalet. Vad var nu detta för en långskranglig olycka, som dök upp utan vidare?

"Signalement, låt mej se", sa Kalle för sig själv. Av princip tecknade han sig till minnes signalement på alla de okända personer som kom i hans väg. Vem vet hur många av dem som verkligen var hederliga människor!

"Signalement – brunt uppstruket hår, ögon bruna, ögonbrynen sammanväxta, rak näsa, lätt utstående tänder, kraftig haka, grå kostym, bruna skor, ingen hatt, brun resväska, kallar sej farbror Einar." Sen var det väl inget mer.

Jovisst, han hade ju ett litet rött ärr på högra kinden.

Kalle antecknade alla detaljer i sitt minne.

"Retsam som bara den", la han till för sig själv.

"Är din mamma hemma, lilla näspärla", frågade farbror Einar.

"Ja, där kommer hon."

Eva-Lotta pekade på en dam som kom gående genom trädgården. När hon kom närmare kunde man se att hon hade samma glada, blå ögon och samma ljusa hår som Eva-Lotta.

"Har jag nöjet att vara igenkänd?"

Farbror Einar bugade sig.

"Vad i all sin dar, är det du, Einar? Det var minsann inte i går man såg dej. Var kommer du nerramlade ifrån?"

Fru Lisanders ögon blev alldeles runda av häpnad.

"Från månen", sa farbror Einar. "För att muntra opp er lite i er lugna vrå!"

"Han kom visst inte från månen", sa Eva-Lotta förtrytligt. "Han kom med 7-tåget."

"Samma gamla skämtare", sa fru Lisander. "Men varför har du inte skrivit och talat om att du tänkte komma?"

"Nej, min flicka lilla, skriv aldrig om det som du kan framföra personligen, det är mitt valspråk. Du vet att jag är en sån där, som gör vad som faller mej in. Just nu tyckte jag det skulle vara trevligt att ta mej en tids semester, och då erinrade jag mej plötsligt att jag har en ovanligt trevlig

kusin, som bor i en ovanligt trevlig liten stad. Vill du ta emot mej?”

Fru Lisander tänkte snabbt. Det var inte så lätt att på stående fot ta emot gäster. Nåja, han fick väl ta gavelrummet.

”Och en ovanligt trevlig dotter har du”, sa farbror Einar och nöp Eva-Lotta i kinden.

”Aj, låt bli”, sa Eva-Lotta, ”det gör ju ont!”

”Ja, det var meningen”, sa farbror Einar.

”Det är klart du är välkommen”, sa fru Lisander. ”Hur lång semester har du?”

”Nja, det är just inte bestämt. Uppriktigt sagt, så tänker jag sluta i firman. Jag funderar nästan på att ge mej utomlands. I det här landet har man ingen framtid. Här står allt och stampar på samma fläck.”

”Det gör det visst inte”, sa Eva-Lotta hetsigt. ”Det här landet är det bästa av allihop.”

Farbror Einar la huvudet på sned och tittade på Eva-Lotta.

”Vad du har vuxit, lilla Eva-Lotta”, sa han, och ögonblicket därpå lät han omigen höra sitt gnäggande skratt, som Eva-Lotta redan hade börjat tycka hjärtligt illa om.

”Pojkarna kan hjälpa dej med den där”, sa fru Lisander med en nick mot resväskan.

”Nix! Den tar jag helst själv”, sa farbror Einar.

Den natten vaknade Kalle av att en mygga bet honom i pannan. Och eftersom han i alla fall var vaken, ansåg han det klokt att se efter huruvida några skurkar och banditer drev sitt brottsliga spel i närheten. Först tittade han ut genom fönstret mot Storgatan. Där var allt öde och tomt. Så gluttade han fram bakom gardinen i andra fönstret, som vette mot bagarns trädgård. Och där låg bagarns hus mörkt och sovande mellan blommande äppelträd. Det var bara i gavelrummet det lyste. Och mot rullgardinen avtecknade sig den mörka skuggan av en man.

”Farbror Einar, usch, vad han var dum”, sa Kalle för sig själv.

Den mörka skuggan vandrade fram och tillbaka, fram och tillbaka utan avbrott. Han var bestämt en orolig natur, farbror Einar!

Vad travar han så där för, tänkte Kalle och tog sekunden efteråt ett skutt ner i sin egen sköna säng.

Redan klockan åtta på måndagsmorgonen hörde han Anders busvissling utanför fönstret. De hade en gemensam signal, Anders och han och Eva-Lotta.

Kalle hoppade raskt i kläderna. En ny, härlig lovdag låg framför honom, utan bekymmer, utan skolgång och utan andra plikter än att vattna jordgubbarna och hålla ett öga på eventuella mördare i omgivningen. Ingetdera var särskilt arbetsamt.

Vädret var strålande. Kalle drack ett glas mjölk och åt en

smörgås och störtade på dörren, innan hans mamma hade hunnit komma fram med ens hälften av de förmaningar hon hade tänkt servera honom samtidigt med frukosten.

Nu gällde det bara att få ut Eva-Lotta. Av någon anledning ansåg Kalle och Anders det inte riktigt passande att gå och direkt fråga efter henne. Strängt taget var det ju inte ens passande att de lekte med en flicka. Men det kunde inte hjälpas. Allting var mycket roligare när Eva-Lotta var med. Hon var förresten inte den, som drog sig när det gällde något skojigt. Hon var lika djärv och snabb som någon pojke. När vattentornet byggdes om hade hon klättrat på träställningarna lika högt som Anders och Kalle, och när konstapel Björk fick syn på deras tilltag och sa åt dem att det var säkrast de gav sig av därifrån ögonblickligen satte hon sig helt lugnt längst ut på en plank, där vem som helst kunde få svindel, och sa skrattande:

”Kom opp och hämta oss!”

Hon hade väl aldrig trott att konstapel Björk skulle ta henne på orden. Men konstapel Björk var den bästa gymnasten i stans frivilliga gymnastikkår, och det tog honom inte många sekunder att komma upp till Eva-Lotta.

”Be din pappa att han skaffar dej en trapets att klänga i”, sa han. ”För om du ramlar ner ur den finns det åtminstone någon chans att du inte bryter nacken!” Sen tog han ett stadigt tag om livet på Eva-Lotta och klättrade ner med henne. Anders och Kalle hade själva förfogat sig ner till

marken med anmärkningsvärd hastighet. De gillade konstapel Björk sen den gången. Och – som sagt – de gillade Eva-Lotta också, alldeles fränsett att de bägge tänkte gifta sig med henne.

”För nog var det väl bra modigt”, sa Anders, ”att hon vågade säga så där till en polis. Det skulle inte många tjejer ha gjort. Inte många killar heller för den delen!”

Och den där mörka höstkvällen, när de spelade hartsfiol för den ettrige bankkamrern som alltid var så elak mot sin hund, då hade Eva-Lotta stått kvar utanför hans fönster och gnidit på tråden med sin hartsbit, ända tills bankkamrern kom utspringande och närapå tog henne på bar gärning. Men Eva-Lotta hade kvickt skuttat över staketet och försvunnit neråt Båtmansgränden, där Anders och Kalle väntade på henne.

Nej, Eva-Lotta var det inget fel på, det var Anders och Kalle överens om. Anders gav till en ny busvissling, i förhoppning att den skulle höras in till Eva-Lotta. Det gjorde den. Eva-Lotta kom ut. Men två steg bakom henne kom farbror Einar.

”Får den här lilla snälla gossen också vara med och leka”, sa han.

Anders och Kalle tittade förläget på honom.

”Rymmare och fasttagare till exempel”, gnäggade farbror Einar: ”Jag vill helst va rymmare.”

”Äsch”, sa Eva-Lotta.

"Eller om vi skulle gå och titta på slottsruinen", föreslog farbror Einar. "För den finns väl fortfarande kvar?"

Naturligtvis fanns slottsruinen kvar. Det var ju stans största sevärdhet, som alla turister skulle titta på, till och med innan de tittat på takmålningarna i kyrkan. Fast det kom förstås inte så värst många turister. Ruinen låg uppe på en höjd och blickade ner på den lilla staden. En mäktig herre hade en gång i forna tider byggt det där slottet, och så småningom hade det vuxit upp en stad i dess grannskap. Den lilla staden var fortfarande idog och blomstrande, men av det forna slottet återstod det nu bara en vacker ruin.

Kalle och Anders och Eva-Lotta hade ingenting emot att gå till ruinen. Den var ett av deras käraste tillhåll. Man kunde leka kurragömma i de gamla salarna eller också försvara borgen mot anstormande fiender.

Farbror Einar gick raskt uppför den smala stigen, som slingrade sig upp mot ruinen. Kalle, Anders och Eva-Lotta travade bakefter. De kastade då och då förstulna blickar på varann och blinkade menande.

"Jag skulle ha lust att ge honom en hink och spade, så kunde han sitta för sej själv nånstans och leka", viskade Anders.

"Och det tror du han gjorde", sa Kalle. "Nej du, när stora människor får för sej att dom ska leka med barn så kan inget hindra dom, skriv opp det!"

"Dom är nöjeslystna, det är hela saken", avgjorde Eva-

Lotta. "Men eftersom han är mammas kusin får vi väl försöka leka med honom lite, annars blir han bara kinkig."

Eva-Lotta fnissade förnöjt.

"Men det blir drygt, om han ska ha *väldigt* lång semester", sa Anders.

"Å, han far nog snart utomlands", trodde Eva-Lotta. "Det här landet kan man ju inte vara i, hörde du väl att han sa."

"Ja, jag för min del gråter inte när han far", sa Kalle.

Törnrosorna blommade i täta snår runtom den gamla ruinen. Humlorna surrade. Luften dallrade i värmen. Men inne i ruinen fanns det svalka. Farbror Einar tittade sig gillande omkring.

"Det är synd att man inte får gå ner i källarvåningen", sa Anders.

"Varför får man inte det?" undrade farbror Einar.

"Nä, dom har satt dit en tjock dörr", sa Kalle. "Och den är låst. Det är visst många gångar och källarhålor där nere och vått och fuktigt, så dom vill inte att man ska gå dit. Borgmästarn har visst nyckeln."

"Folk ramlade omkull och bröt bena där nere förr i världen", sa Anders. "Och en unge höll på att gå vilse, så nu får ingen gå dit. Men det är bra synd, för där skulle man kunna ha riktigt kul."

"Vill ni gärna gå ner", frågade farbror Einar. "För i så fall skulle jag kanske kunna ordna det."

"Hur skulle det gå till?" frågade Eva-Lotta.

"Så här", sa farbror Einar och tog fram en liten manick ur fickan. Han pysslade en stund med låset, och strax därpå svängde dörren gnisslande på sina gångjärn.

Barnen stirrade fulla av häpnad ömsom på farbror Einar och ömsom på dörren. Det här var ju rena trolleriet.

"Hur gjorde farbror Einar? Får jag se på den där", bad Kalle full av iver.

Farbror Einar höll fram det lilla metallföremålet.

"Är det – är det en dyrk?" frågade Kalle.

"Rätt gissat", sa farbror Einar.

Kalle var överlycklig. Han hade läst om så många dyrkar, men han hade aldrig sett någon.

"Får jag hålla i den", bad han. Det fick han, och han kände att detta var ett stort ögonblick i hans liv. Sedan slog honom en tanke. Enligt böckerna var det mest bara skumma individer som gick omkring med dyrkar. Detta tarvade en förklaring.

"Varför har farbror Einar en dyrk?" frågade han.

"Därför att jag inte tycker om stängda dörrar", sa farbror Einar kort.

"Ska vi inte gå ner", sa Eva-Lotta. "En dyrk är väl inte hela världen", tillade hon, som om hon aldrig hade gjort annat än dyrkat upp lås.

Anders var redan halvvägs nerför den halvt raserade trappan som ledde till källarvåningen. De bruna ögonen

lyste av äventyrlust. Detta var spännande. Det var bara Kalle som tyckte att en dyrk var något märkvärdigt. Nej, men gamla fängelsehålor, det kunde vara något det! Med lite fantasi kunde man nästan höra skramlet av kedjorna, som hade fängslat de arma fångarna här nere för flera hundra år sen.

"Hu, jag hoppas dom inte spökar", sa Eva-Lotta och klev nerför trappan med skygga sidoblickar åt alla håll.

"Var inte för säker", sa farbror Einar. "Tänk, om det kommer ett gammalt mossigt spöke och blånyper dej. Så här!"

"Aj", skrek Eva-Lotta. "Låt bli att nypas! Nu får jag ett blåmärke på armen, det vet jag."

Hon gned förbittrad sin arm.

Kalle och Anders snusade runt överallt som två spårhundar.

"Tänk, om man fick vara här nere så mycket man ville", sa Anders hänryckt. "Och kartlägga alltihop. Och ha det till gömställe."

Han tittade inåt de mörka gångarna, som grenade ut sig åt alla håll.

"Här skulle dom kunna leta efter en i fjorton dar utan att hitta så mycket som en fjäder. Om man hade gjort något illa och behövde gömma sej, då vore en sån här fängelsehåla ett utmärkt gömställe."

"Säger du det", sa farbror Einar.

Kalle gick omkring och nosade med näsan nästan nere vid marken.

"Vad i all sin dar gör du", undrade farbror Einar.

Kalle rodnade lite.

"Jag tänker bara se om det finns några spår kvar efter dom där jepparna som satt i fängelse här."

"Äsch, här har ju varit många människor sen dess, din dumming", sa Eva-Lotta.

"Farbror kanske inte vet att Kalle är detektiv?"

Anders lät lite road och överlägsen när han sa det.

"Du store tid, nej, det visste jag inte", sa farbror Einar.

"Jo, minsann, en utav de bättre som finns för ögonblicket."

Kalle glodde bistert på Anders.

"Det är jag visst inte", sa han. "Men jag tycker det är roligt att tänka på sånt där. Om skurkar som åker fast. Det är väl inget fel med det?"

"Absolut inte, min gosse lilla! Jag hoppas du snart fångar en hel hoper, som du kan bunta ihop och skicka till polisen."

Farbror Einar gnäggade. Kalle var arg invärtes. Ingen tog honom på allvar.

"Inbilla dej ingenting", sa Anders. "I den här stan har det aldrig hänt nåt mera skurkstreck än när Fredrik med foten en söndag gick in i sakristian och knöck kollekten. Förresten lämnade han tillbaka den dan därpå, när han blivit nykter."

"Och nu för tiden sitter han alltid i finkan över lördan och söndan, så han kommer inte åt att göra om det heller", skrattade Eva-Lotta.

"Annars kunde du ha lagt dej i bakhåll för honom, Kalle, och tagit honom på bar gärning nästa gång", sa Anders. "Så hade du åtminstone fått en bov."

"Nu ska vi inte vara elaka mot herr mästerdetektiven", sa farbror Einar. "En vacker dag ska ni få se att han spottar opp sej och sätter fast nån som har knyckt en chokladkaka i hans pappas affär."

Kalle var arg så att han kokade. Anders och Eva-Lotta kunde möjligen få skoja med honom men ingen annan, allra minst den där flinande farbror Einar.

"Ja, Kalle lilla", sa farbror Einar. "Du blir nog bra när du blir färdig! Nej, låt bli det där!"

Det sista var riktat till Anders, som hade fått fram en blyertsstump och beredde sig att skriva sitt namn på en slät stenvägg.

"Varför då?" sa Eva-Lotta. "Låt oss skriva våra namn och datum. Det vore så skojigt. Kanske vi kommer hit nån mera gång, när vi blir riktigt, riktigt gamla, tjugofem år eller så där. Då skulle det väl va skojigt att hitta våra namn här nere?"

"Ja, det skulle påminna oss om vår flydda ungdom", sa Anders.

"Nåja, gör som ni vill då", sa farbror Einar.

Kalle tjurade lite och tänkte först inte vara med om att skriva, men han ångrade sig, och snart stod alla tre namnen där i en prydlig rad: Eva-Lotta Lisander, Anders Bengtsson, Kalle Blomkvist.

”Ska inte farbror skriva också?” undrade Eva-Lotta.

”Det kan du vara fullkomligt säker på att jag inte ska”, sa farbror Einar. ”Förresten är det kallt och fuktigt här, och det är inte bra för mina gamla knotor. Nu går vi ut i solen igen!”

”Och så var det en sak till”, fortsatte han, just när dörren föll igen bakom dem. ”Vi har *inte* varit här, förstår ni det? Inget prat!”

”Vad för slag, får vi inte tala om det?” sa Eva-Lotta misslynt.

”Nej, min sköna unga dam! Det är en statshemlighet”, sa farbror Einar. ”Och glöm inte bort det! För annars kanske jag nyper dej igen.”

”Farbror skulle bara våga”, sa Eva-Lotta.

Solskenet bländade dem när de trädde ut ur ruinens skumma valv, och värmen kändes nästan överväldigande.

”Om jag skulle försöka göra mej lite populär”, sa farbror Einar. ”Om jag skulle bjuda er på läsk och bakelser i Konditoriträdgården.”

Eva-Lotta nickade nådigt.

”Ibland kommer farbror med riktigt bra förslag!”

De fick ett bord alldeles intill barriären ner mot ån. Man

kunde sitta där och kasta i brödsmlor åt de små abborrarna, som hungrigt kom simmande och ställde sig ända uppe vid ytan. Några höga lindar gav en behaglig skugga. Och när farbror Einar beställde fram ett helt fat med bakelser och tre saftkobbeler började till och med Kalle att finna hans närvaro i stan ganska dräglig.

Farbror Einar gungade på stolen och kastade några brödsmlor åt abborrarna och trummade med fingrarna på bordet och visslade en stump och så sa han:

”Ät så mycket ni orkar, men raska er! Vi kan inte sitta här hela dan.”

”Vad han är konstig”, tänkte Kalle. ”Han vill aldrig hålla på länge med samma sak.”

Och han blev mer och mer övertygad om att farbror Einar var en orolig natur. Själv skulle han vilja sitta där i Konditoriträdgården hur länge som helst och njuta av bakelserna och de lustiga små abborrarna och solskenet och musiken. Han kunde inte förstå att någon människa kunde ha bråttom att komma därifrån.

Farbror Einar tittade på sin klocka.

”Så här dags har väl stockholmstidningarna kommit”, sa han ivrigt. ”Du, Kalle, som är ung och rask, spring till kiosken och köp en åt mej!”

Det är klart att just jag ska springa, tänkte Kalle.

”Anders är betydligt yngre och raskare än jag”, sa han.

”Verkligen!”

"Ja, han är född fem dar efter mej. Fast han är förstås inte så tjänstvillig", sa Kalle och fångade kronan, som farbror Einar kastade till honom.

"Men så ska jag väl åtminstone titta lite i tidningen", sa han för sig själv, när han hade fått sitt exemplar i kiosken. Åtminstone rubrikerna. Och serierna.

Det var ungefär det vanliga. Först en hel massa om atombomben och så en hopar politik, som inte kunde intressera någon människa, och *Buss krockar med tåg, Rätt överfall på äldre man* och *Arg ko vållar panik, Stor juvelstöld* och *Varför så höga skatter?* Inget särskilt spännande, avgjorde Kalle.

Men farbror Einar grep ivrigt efter tidningen. Han bläddrade hastigt igenom den, tills han kom till sidan med de sista nyheterna. Där fördjupade han sig i en artikel, så att han inte hörde när Eva-Lotta frågade om hon fick ta en bakelse till.

"Vad kan det va, som intresserar honom så fasligt", tänkte Kalle. Han skulle gärna velat ställa sig bakom farbror Einars axel och titta, men han var inte säker på att farbror Einar skulle gilla det. Tydligen var det bara en sak han läste, för han lät snabbt tidningen falla och brydde sig inte om att ta den med sig, när de strax efteråt lämnade Konditoriserveringen.

På Storgatan gick konstapel Björk på pass.

"Hej, konstapeln", skrek Eva-Lotta.

"Hej på dej", sa konstapeln och gjorde honnör. "Har du inte ramlat ner och slagit ihjäl dej än?"

"Inte riktigt än", sa Eva-Lotta. "Men i morgon tänkte jag klättra upp i utsiktstornet i Stadsparken, så då kanske det kan bli. Om inte konstapeln kommer och hämtar ner mej förstås!"

"Jag får väl försöka", sa konstapeln och gjorde honnör igen.

Farbror Einar nöp Eva-Lotta i örat.

"Jaså, du är lierad med polismakten", sa han.

"Aj, låt bli", sa Eva-Lotta. "Är han inte snygg så man kan dö förresten?"

"Vem? Jag?"

"Äsch", sa Eva-Lotta. "Konstapel Björk förstås!"

Utanför en järnaffär stannade farbror Einar.

"Adjö med er, ungar", sa han. "Jag ska gå in här ett slag."

"Skönt", sa Eva-Lotta, när han hade försvunnit.

"Ja, för även om han bjuder på bakelser, så blir det ingen verklig fart på't, när han ska hänga med hela tiden", sa Anders.

Sen roade sig Anders och Eva-Lotta med att ställa sig på åbron och se vem som kunde spotta längst ut i ån. Kalle deltog inte. Han fick plötsligt för sig att han skulle se efter vad farbror Einar köpte i järnaffären. "Rena rutinarbetet", sa han för sig själv. Men man kan få veta en hel del om en människa bara med ledning av vad han köper i järnaffärer.

Om han köper ett elektriskt strykjärn, tänkte Kalle, så är han en huslig natur, och om han köper en styrkälke – ja, om han köper en styrkälke, så är han inte riktigt klok! Med nuvarande snöttillgång skulle han verkligen inte ha mycket nytta av en sån. Men jag kan slå mig i backen på att det inte är en styrkälke han är ute efter!

Kalle ställde sig vid skyltfönstret och tittade in. Där inne stod farbror Einar. Biträdet höll just på att visa honom något. Kalle skyggade med handen för ögonen och försökte se vad det var. Det var – det var en ficklampa!

Kalle tänkte så att det knakade. *Vad* skulle farbror Einar ha en ficklampa till? Mitt i sommaren, när det var ljus nästan hela natten! Först en dyrk, och sen en ficklampa! Vad var detta, om inte i hög grad mystiskt? Farbror Einar var en i hög grad mystisk person, avgjorde Kalle. Och han, Kalle Blomkvist, var inte den som tänkte låta några mystiska personer irra omkring utan övervakning. Farbror Einar skulle omedelbart ställas under Kalle Blomkvists speciella uppsikt.

Plötsligt slog honom en tanke. Tidningen! När en mystisk person är så märkvärdigt intresserad av något som står i tidningen, så är det också mystiskt och bör närmare undersökas. Rena rutinarbetet!

Han sprang tillbaka till Konditoriträdgården. Tidningen låg kvar på bordet. Kalle tog den och stoppade den innanför skjortan. Den skulle sparas för framtiden. Även om han inte *nu* kunde lista ut vad det var farbror Einar läste så

ivrigt, så kunde den kanske ge någon ledtråd längre fram.

Mästerdetektiven Blomkvist gick hem och vattnade jordgubbarna, mycket nöjd med sig själv.

3

”Något måste göras”, sa Anders. ”Vi kan inte gå så här och dra bena efter oss hela sommaren. Vad ska vi hitta på?”

Han körde fingrarna genom sitt tjocka, svarta hår och såg grubblande ut.

”Fem öre till den som kläcker en idé”, sa Eva-Lotta.

”Cirkus”, sa Kalle dröjande. ”Hur vore det om vi satte i gång med en cirkus?”

Eva-Lotta hoppade ner från gungbrädet.

”Femöringen är din! Låt oss börja tvärt!”

”Men var ska vi hållas?” undrade Anders.

”Det får bli i våran trädgård”, avgjorde Eva-Lotta. ”Var annars?”

Ja, bagarns trädgård dugde till nästan allting, så varför skulle man inte kunna ha en cirkus där? Den mera välsköta delen av trädgården med prunkande rabatter och krattade gångar utbredde sig framför boningshuset. Men bakom huset, där trädgården svagt sluttade ner mot ån, fick den

sköta sig själv. Och där var den ett idealiskt tillhåll för alla slags lekar. Där fanns en slät plan beväxt med kort gräs, som lämpade sig utmärkt för fotboll och krocket och alla handa idrottsövningar. Alldeles i närheten låg bageriet. Den underbara doften av nybakat bröd svävade därför beständigt över denna del av trädgården och blandade sig på ett synnerligen angenämt sätt med doften från syrenhäcken. Om man ihärdigt höll sig i närheten av bageriet kunde det hända att Eva-Lottas pappa stack ut sitt vitmössade huvud genom det öppna fönstret och frågade om man ville ha en färsk bulle eller ett wienerbröd. Längre ner mot ån växte ett par gamla almar som var utmärkta att klättra i. Man kunde utan svårighet klättra ända upp i toppen och därifrån hade man en finfin utsikt över hela staden. Man kunde se ån, som likt ett silverband slingrade sig mellan de gamla husen, man kunde se trädgårdarna och den lilla ålderdomliga träkyrkan och längst bort höjdpaltån med slottsruinen.

Ån bildade en naturlig gräns för bagarns trädgård. En knotig pil sträckte sig här långt ut över vattnet. Man kunde sitta uppe i pilen och meta. Eva-Lotta och Anders och Kalle gjorde det ofta. Fast Eva-Lotta naturligt nog alltid lade beslag på den bästa sittplatsen.

”Cirkusen måste bli utanför bageriet”, sa Eva-Lotta. ”Utanför gaveln!”

Kalle och Anders nickade instämmande.

”Vi måste ut och låna presenningar”, sa Anders. ”Vi måste hägna in och sätta opp bänkar för åskådarna. Sen är allt klart!”

”Hur vore det om vi övade in några cirkusnummer också”, sa Kalle sarkastiskt. ”Du, Anders, behöver visserligen bara visa dej för att folk ska få valuta för pengarna, så några särskilda pellejönsnummer behöver du inte träna. Men vi måste väl ha lite akrobatkonster och sånt där också!”

”Jag tänker rida”, sa Eva-Lotta ivrigt. ”Jag tänker låna våran brödhäst. O, vad det ska bli underbart!”

Hon kastade slängkyssar åt inbillade åskådare.

”Voltigeryttarinnan Eve-Charlotte, kan ni inte se mej?” frågade hon.

Kalle och Anders betraktade henne med dyrkan i blicken. Jo, de kunde mycket väl se henne.

Med liv och lust gick cirkusartisterna till verket. Den av Eva-Lotta föreslagna platsen var utan tvivel den bästa som kunde uppletas. Bageriets södra gavel bildade en lämplig bakgrund för artistnumren. Den hårda, gräsbevuxna planen framför räckte dels till arena och dels för åskådarna. Det enda som behövdes var en tältduk, som skärmade av arenan från åskådarna och som kunde dras åt sidan när föreställningen började. Mera bekymmer vållade problemet om omklädningsrum för artisterna. Men Eva-Lottas snabba hjärna hade snart hittat lösningen. Ovanför bageriet fanns

en vind. Genom en stor lucka på södra gaveln kunde man lasta in varor på denna vind utan att behöva anlita någon trappa.

”Och kan man lasta in saker, så kan det också komma ut saker”, sa Eva-Lotta. ”Och dom sakerna som kommer ut, det blir vi. Vi gör fast ett rep där uppe och så kommer vi rutschande ner i cirkusen varje gång det är vår tur att uppträda. När numret är slut smyger vi försiktigt ut utan att åskådarna märker det och knatar uppför trappan och stannar på vinden, tills det blir dags att rutscha ner nästa gång. Det blir kolossalt ovanligt, tycker ni inte det?”

”Jo, det blir kolossalt ovanligt”, sa Anders. ”Kunde du sen förmå brödhästen att också rutscha nerför repet, så bleve det kolossalt mycket ovanligare. Men det lär väl bli svårare. Nog är han tam och beskedlig, men det finns gränser även för en häst!”

Det hade inte Eva-Lotta tänkt på. Men hon ville i alla fall inte uppge sin strålande idé.

”När jag ska rida får någon av er vara stallknekt och leda in brödhästen tvärs genom åskådarna och ställa upp honom under luckan, och så – bom – kommer jag nerdunsande rakt på ryggen på’n.”

Förberedelserna sattes genast i gång. Kalle lånade pressenningar av sin pappa. Anders cyklade till en brädgård ett stycke utanför stan och köpte en säck sågspån som ströddes ut på arenan. Repet gjordes fast uppe på vinden, och de tre

cirkusartisterna övade sig att rutscha så att de nästan glömdes allt annat.

Mitt i alltihop kom farbror Einar släntrande.

”Tänk, att han har kunnat klara sej ensam en hel eftermiddag”, viskade Eva-Lotta till pojkarna.

”Vem av er springer med ett brev till posten åt mej?” ropade farbror Einar.

De tre tittade på varandra. Ingen hade egentligen lust. Men så vaknade plikt känslan hos Kalle. Farbror Einar var en mystisk person, och mystiska personers korrespondens måste övervakas.

”Det gör jag”, skrek han.

Eva-Lotta och Anders tittade glatt förvånade på honom.

”Precis som en scout, alltid redo”, sa farbror Einar.

Kalle tog brevet och stack iväg. Så fort han kommit utom synhåll tittade han på adressen.

Fröken Lola Hellberg, Stockholm p.r., stod det.

’P.r.’ betydde att adressaten själv skulle hämta brevet på posten, det visste Kalle.

Skumt, tänkte han. Varför kan han inte skriva till hennes riktiga adress?

Han fick fram en anteckningsbok ur byxfickan och slog upp den.

’Förteckning över misstänkta personer’ stod det överst på sidan. Förteckningen hade tidigare omfattat ett ansenligt antal personer. Men Kalle hade med sorg i hjärtat nöd-

gats stryka dem en efter en, eftersom han aldrig lyckats komma på någon av dem med något brottsligt. För tillfället fanns det följaktligen bara en person på listan, och det var farbror Einar. Hans namn var understruket med rött och därunder stod mycket ordentligt hans signalement. Efter signalementet kom en ny rubrik: 'Särskilt misstänkta omständigheter.' 'Innehar dyrk och ficklampa', stod det. Visserligen innehade Kalle själv en ficklampa, men det var en helt annan sak.

Med något besvär fiskade han upp en blyertsstump ur fickan, och stödd mot ett plank gjorde han följande tillägg i anteckningsboken: 'Korresponderar med fröken Lola Hellberg, Stockholm p.r.'.

Sedan kilade han iväg till närmaste brevlåda och var om några ögonblick tillbaka till 'Cirkus Kalottan', som cirkusföretaget efter moget övervägande döpts till.

"Vad betyder det", frågade farbror Einar.

"'Ka' för Kalle, 'Lott' för Eva-Lotta och 'An' för Anders så klart", sa Eva-Lotta. "Förresten får farbror Einar inte se på när vi repeterar."

"Det var hårda bud", sa farbror Einar. "Vad ska jag då ta mej till hela dan?"

"Gå ner till ån och meta", föreslog Eva-Lotta.

"Himmel! Vill du att jag ska få ett nervsammanbrott?"

En *mycket* orolig natur, tänkte Kalle.

Eva-Lotta var emellertid utan misskund. Hon körde

obönhörligen bort farbror Einar. Och repetitionerna i 'Cirkus Kalottan' upptogs med högsta möjliga energi. Anders var starkast och vigast, och därför var det inte mer än rättvist att han fick bli cirkusdirektör.

"Men lite vill jag också bestämma", sa Eva-Lotta.

"Du bestämmer så lagom", sa Anders. "Är jag direktör, så är jag."

Cirkusdirektören hade satt sig i sinnet att han skulle få fram en verkligt fin akrobattrupp, och han tvingade Kalle och Eva-Lotta att träna i flera timmar.

"Sådärja", sa han belåtet till sist, när Eva-Lotta i blå gymnastikdräkt leende och rak stod med ena foten på hans egen och andra foten på Kalles axel. Pojkarna stod bredbenta på det gröna gungbrädet, så Eva-Lotta hade kommit något högre till väders än hon egentligen tyckte var riktigt trevligt. Men hon skulle hellre dö än erkänna att det kändes lite obehagligt i maggropen, när hon tittade ner.

"Det skulle vara väldigt bra om du kunde ställa dej på händerna ett slag", pressade Anders fram under sina försök att stå stadigt. "Det skulle slå an."

"Det skulle vara väldigt bra om du kunde sitta på ditt eget huvud", sa Eva-Lotta kort. "Det skulle slå an ändå mer."

Just då ljöd genom trädgården ett fasansfullt tjut, ett omänskligt läte som från en varelse i högsta nöd. Eva-Lotta gav till ett utrop och gjorde ett livsfarligt språng ner på marken.

"Vad i all sin dar är det", sa Eva-Lotta. Alla tre rusade ut ur cirkusen. Sekunden efteråt kom ett grått nystan farande emot dem. Det var nystanet, som utstötte det förfärliga lätet. Och nystanet var Tusse, Eva-Lottas katt.

"Tusse, o, Tusse, vad är det", flämtade Eva-Lotta. Hon fick tag i katten utan att bry sig om att den klöstes och bet.

"O", sa Eva-Lotta, "någon har ... o, det är skamligt, någon har bundit fast det här för att skrämma livet ur honom."

I kattens svans satt ett snöre och i snöret satt en bleckdosa, som för varje språng han tog skramlade alldeles fruktansvärt. Tårarna kom strömmande i Eva-Lottas ögon.

"Om jag visste vem som har gjort det, så skulle jag ..."

Hon såg upp. Två steg ifrån henne stod farbror Einar. Han skrattade muntert.

"Oj, oj", sa han, "det var det mest komiska jag sett i mitt liv."

Eva-Lotta störtade emot honom.

"Är det farbror Einar som gjort det?"

"Gjort vad? Du store tid, vilka språng den katten kunde göra! Varför tog du bort dosan?"

Då gav Eva-Lotta till ett skrik och rusade på honom. Hon slog honom med knytnävarna var hon kom åt, allt medan tårarna fortsatte att strömma nerför hennes kinder.

"Det är avskyvärt, å, det är skamligt, jag hatar farbror Einar!"

Då tystnade det muntra gnäggandet. Farbror Einars ansikte undergick en egendomlig förvandling. Det fick ett hästskt uttryck som skrämde Anders och Kalle, där de stod som orörliga åskådare till uppträdet. Han grep Eva-Lotta hårt i armarna och nästan väste fram:

"Lugna dej, flickunge! Annars klämmer jag sönder vartenda ben i kroppen på dej!"

Eva-Lotta drog ett djupt, flämtande andetag. Hennes armar föll ner maktlösa under farbror Einars hårda grepp. Hon stirrade skrämmd på honom. Han släppte henne och strök sig lite generat över håret. Så log han och sa:

"Vad tar det åt oss egentligen? Är vi inbegripna i en boxningsmatch eller vad är det fråga om? Jag tror du vann på

poäng i första rondan, Eva-Lotta!”

Eva-Lotta svarade ingenting. Hon tog sin katt, svängde om på klacken och gick därifrån mycket rak i ryggen.

4

Det var stört omöjligt för Kalle att sova när han hade myggor inne i rummet. Nu var det en rackare som hade väckt honom igen.

”Odjur”, mumlade han. ”Skulle aldrig finnas!”

Han kliade sig på hakan, där myggan hade bitit honom. Så tittade han på klockan. Snart ett. En tid då alla anständiga människor borde sova!

”Apropå det”, sa han för sig själv. ”Jag undrar om den där kattplågaren sover.”

Han tassade fram till fönstret och tittade ut. Det lyste i gavelrummet.

Om han sov lite mer, så kanske han inte skulle vara en sån orolig natur, tänkte Kalle. Och om han inte vore en sån orolig natur, så kanske han skulle sova lite mer.

Det var precis som om farbror Einar hade kunnat höra honom, för i det ögonblicket släcktes ljuset i gavelrummet. Kalle ämnade just krypa till kojs igen då plötsligt något inträffade, som kom honom att spärra upp ögonen. Farbror

Einar tittade försiktigt ut genom det öppna fönstret, och när han övertygat sig om att ingen fanns i närheten, klättrade han ut på brandstegen och stod efter några ögonblick på marken. Han höll något under ena armen. Med raska steg gick han rakt mot redskapsskjulet bredvid bageriet.

Först stod det alldeles stilla i Kalles hjärna, och han var så förlamad av häpnad att han inte kom sig för att göra något. Men så med en gång kom en störtflod av tankar, gissningar och frågor brusande över honom. Han darrade av spänning och förtjusning. Äntligen, äntligen fanns här en person som var verkligt mystisk, inte bara vid första påseendet utan även efter ett mera ingående studium. Ty detta om något var väl mystiskt: en vuxen människa som klev ut fönstervägen mitt i natten! Om han inte var ute i skumma ärenden kunde han väl ha begagnat sig av den vanliga trappan.

”Slutsats nummer ett!” sa Kalle för sig själv. ”Han vill inte att någon i huset ska höra att han går ut. Slutsats nummer två. Han är ute i något ruskigt företag – oj, oj, här står jag som ett få och gör ingenting!”

Kalle hoppade i byxorna med en fart, som skulle hedrat en brandsoldat. Han smög nedför trappan så fort och så tyst han möjligtvis kunde, allt medan han bad en stilla bön: *Måtte* inte mamma höra mej!

Redskapsskjulet! Varför hade farbror Einar gått dit? Himmel, tänk om han tänkte ta något verktyg att gå ut och

slå ihjäl folk med! Kalle var fullt benägen att betrakta farbror Einar som den mördare han så länge sökt, en Mr Hyde, som gick ut på illdåd så fort mörkret hade sänkt sig över staden.

Dörren till redskapsskjulet stod på glänt. Men farbror Einar var försvunnen. Kalle tittade sig villrådigt omkring åt alla håll. Där! På något avstånd såg han en mörk gestalt, som hastigt avlägsnade sig. Men så vek gestalten om ett gathörn och var utom synhåll.

Det blev fart i Kalle. Han la av i kort galopp i samma riktning. Här gällde det att skynda sig, om man skulle kunna hindra ett fasansfullt brott! En tanke slog honom, där han sprang: Vad kunde han egentligen göra? Vad skulle han säga till farbror Einar om han hann ifatt honom? Tänk, om det blev han, Kalle, som blev utsatt för farbror Einars illdåd! Skulle han gå till polisen? Men man kunde inte gärna gå till polisen och säga: ”Den här mannen har klättrat ut genom fönstret mitt i natten! Häkta honom!” Det fanns ingenting i lagen som hindrade att man klättrade in och ut genom fönstret nätterna igenom om man hade lust. Det var nog inte ens förbjudet att ha en dyrk. Nej, polisen skulle bara skratta åt honom!

Förresten – var var farbror Einar? Kalle kunde inte upptäcka honom någonstans. Han var som uppslukad av jorden! Nå, då behövde han inte bekymra sig längre! Men det grämde honom intensivt att han hade tappat bort spåret.

Även om han inte ville ge sig i öppen fejd med farbror Einar, så ingick det naturligtvis i hans plikter som detektiv att följa efter honom och ta reda på hans förehavanden. Ett tyst, omärkligt vittne som en gång i framtiden kunde kliva fram och säga: "Herr domare! Natten till den 20 juni klättrade den man vi nu ser på de anklagades bänk ut genom ett fönster beläget i övre våningen i bagarmästare Lisanders hus här i staden, begav sig nerför brandstegen, fortsatte till ett i samme bagarmästares trädgård beläget redskapsskjul och företog sig därefter" – ja, det var just det! Vad var det han egentligen företog sig därefter? Det skulle Kalle aldrig kunna berätta om. Farbror Einar förblev försvunnen.

Kalle gick missmodigt hemåt. I ett gathörn stod konstapel Björk.

"Vad i all sin dar gör du ute mitt i natten?" frågade han.

"Har farbror Björk sett en karl gå här förbi?" avbröt Kalle honom ivrigt.

"En karl? Nej, här har inte synts till en människa mer än du. Skynda dej hem och lägg dej! Det skulle jag göra, om jag bara fick."

Kalle gick. Ingen karl hade synts till. Nej, det visste man ju hur mycket poliserna såg! Det kunde komma ett helt fotbollslag och gå förbi utan att dom märkte det! Fast Kalle ville ju gärna göra ett undantag för konstapel Björk. Han var nog bättre än andra poliser. Men – "gå hem och lägg dej" hade han sagt! Jo, det vore just likt något! Den ende

som verkligen hade ögon med sig blev offentligt uppmanad av polisen att gå hem och lägga sig! Undra på att det fanns så många ouppklarade brott! Men det tycktes i alla fall inte finnas något annat att göra. Än att gå hem och lägga sig. Så Kalle gjorde det.

Dagen därpå fortsatte repetitionerna vid Cirkus Kalottan.

"Är farbror Einar uppstigen än?" frågade Kalle Eva-Lotta.

"Vet inte", sa Eva-Lotta. "Och frågar inte efter det heller. Men jag hoppas han sover hela förmiddan, så att Tusse hinner nysta upp sina tilltrasslade nerver."

Det dröjde emellertid inte länge, förrän farbror Einar visade sig. Han hade med sig en stor påse chokladpraliner, som han kastade till Eva-Lotta.

"Cirkusprimadonnan kan kanske behöva något att stycka sej med."

Eva-Lotta kämpade en hård kamp med sig själv. Hon älskade chokladpraliner, det gjorde hon, men lojaliteten mot Tusse krävde ju att hon kastade tillbaka påsen med ett avmätt: "Nej tack!" Hon vägde påsen i handen, och det där avmätta hade så svårt att komma fram. Hur vore det om hon smakade en och sen kastade tillbaka påsen? Och sen gav Tusse en strömning? Nej, det var nog inget vidare bra förslag.

Men nu hade hon tvekat så länge, att tillfället att göra en

stor gest redan var försuttet. Farbror Einar gick på händerna och att lämna tillbaka en chokladpåse till en person i den ställningen hör inte till det lättaste. Eva-Lotta behöll påsen, väl medveten om att den var menad som en försoningsgård. Hon beslöt att ge Tusse två strömmingar och att för framtiden behandla farbror Einar artigt men kallt.

”Är jag inte skicklig”, sa farbror Einar, när han kom på fötterna igen. ”Kan inte jag också få anställning vid Cirkus Kalottan?”

”Nej, det får inte vara några vuxna människor med”, sa Anders i egenskap av cirkusdirektör.

”Ingen förståelse på något håll”, suckade farbror Einar. ”Vad säger du, Kalle, är jag inte hårt behandlad, tycker du?”

Men Kalle hörde inte vad han sa. Han stirrade som fascinerad på ett föremål som hade ramlat ut ur farbror Einars ficka när han gick på händerna. Dyrken! Där låg den i gräset, Kalle skulle kunna ta den. Han tog sig samman.

”Hårt behandlad, hur så?” sa han och satte foten över dyrken.

”Jag får ju inte vara med och leka”, klagade farbror Einar.

”Äsch”, sa Eva-Lotta.

Kalle var glad att uppmärksamheten vändes från honom. Han kunde känna dyrken under sin nakna fot. Nu borde han ta upp den och säga till farbror Einar:

”Farbror tappade den här!”

Men han kunde inte förmå sig till det. I stället stoppade han den omärkligt i sin egen ficka.

”På plats”, skrek cirkusdirektören. Och Kalle tog ett språng upp på gungbrädet.

Ett hårt liv, cirkusartistens! Träna, bara träna! Junisolen brände, och svetten rann om ’De tre desperados, Skandinavians yppersta akrobatrupp’. Det var så Eva-Lotta hade kallat dem på de prydligt textade affischer som satt uppklistrade överallt på husknutarna i omgivningen.

"Vill inte de tre desperadosarna ha var sin bulle?"

Bagarmästare Lisanders vänliga ansikte blev synligt i bageriets fönster. Han höll fram en plåt med nybakade bullar.

"Tack", sa cirkusdirektören. "Efteråt kanske. Hungriga hundar jagar bäst."

"Det var det värsta jag har varit med om", sa Eva-Lotta. Chokladpåsen var tom för länge sen, och det kändes som om hennes mage var det också efter allt gymnastiserandet.

"Ja, nog kan vi väl ta en liten paus", sa Kalle och torkade svetten ur pannan.

"Det är väl ingen mening med att jag är cirkusdirektör, om ni i alla fall ska bestämma."

Anders lät vresig.

"Det är snygga desperados, ska jag säga! Bulldesperados, borde det stå på affischen."

"Äta bör man, annars dör man", sa Eva-Lotta och sprang in i köket efter saft. Och när bagarmästaren sen langade ut en hel påse med färska bullar genom fönstret suckade cirkusdirektören uppgivet men i hemlighet rätt förförad. Han doppade och åt mer än någon annan. Det var sällan det vankades bullar hemma hos honom, och de var så många om att dela. Visserligen sa farsan titt och tätt: "Nu ska ni få se på andra bullar." Men då menade han aldrig vetebröd, då menade han smörj! Och eftersom Anders ansåg att han hade fått tillräckligt av den varan höll han sig

hemifrån så mycket som möjligt. Han tyckte bättre om atmosfären hemma hos Kalle och hos Eva-Lotta.

"Din farsa är allt ruskigt snäll", sa Anders och körde tänderna i en vetebulle.

"Finns inte maken", medgav Eva-Lotta. "Han är skojig också. Han är så förfärligt ordentlig, så mamma blir alldeles matt, säger hon. Och det värsta han vet är kaffekoppar som örona är avslagna på. Han säger att mamma och jag och Frida inte gör nånting annat än slår örona av kaffekoppar. I går gick han och köpte två dussin nya, och när han kom hem med dom, så tog han en hammare och slog av alla örona. 'Så slipper ni besväret', sa han, när han lämnade ut dom i köket. Då skrattade mamma så hon fick ont i magen", sa Eva-Lotta och tog en ny bulle. "Men pappa tycker inte om farbror Einar", fortsatte hon.

"Då kanske han slår örona av honom också", föreslog Anders hoppfullt.

"Ingen vet", sa Eva-Lotta. "Pappa säger att visst är han släktkär, men att ha alla mammas kusiner och mostrar och fastrar och bryllingar drällande omkring i huset kommer honom att önska att han satt i enskild cell i något avsides liggande fängelse."

"Där tror jag att farbror Einar hellre borde sitta", sa Kalle hastigt.

"Håhå", sa Anders, "du har förstås upptäckt att det var farbror Einar som begick Sturemorden, va?"

Anders och Eva-Lotta skrattade.

Ja, vad är det egentligen jag vet, tänkte Kalle för sig själv en stund senare, när repetitionerna hade avslutats för dagen. Jag vet ingenting alls, det är vad jag vet!

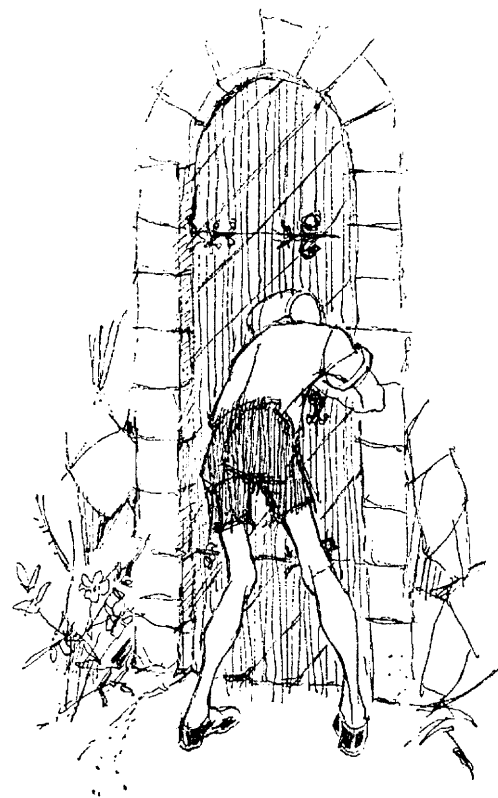
Han kände sig missmodig. Men så erinrade han sig plötsligt dyrken. Det spratt till i honom av spänning och förväntan. Han hade en dyrk i fickan, och på något sätt måste han försöka prova den. En stängd dörr var allt vad han behövde. Varför inte försöka med samma dörr som farbror Einar hade öppnat! Dörren till källarvåningen i slottsruinen! Kalle betänkte sig inte länge. Han rusade genom gatorna, rädd att möta någon bekant som kunde slå sig i sällskap med honom. Och när han nådde fram till höjdplatån, sprang han uppför den slingrande stigen med sådan fart, att när han äntligen stod framför den stängda dörren måste han vila en stund för att få andhämtningen normal igen. Han darrade lite på handen, när han stack in dyrken i låset. Skulle han lyckas?

Det såg inte så ut först. Men när han hade försökt en stund, kände han hur låset gav efter. Så enkelt var det alltså! Han, Kalle Blomkvist, hade öppnat en dörr med en dyrk! Dörren jämrade sig när den svängde på sina gångjärn. Kalle tvekade ett ögonblick. Det kändes rätt kusligt att ensam gå ner i de dunkla källarregionerna. Visserligen hade han inte kommit dit i något annat ärende än att prova dyrken, men när nu passagen var fri, så vore han väl en dum-

bom om han inte passade på att gå ner i källaren en gång till. Han klev nedför trappan, och han kände stor tillfredsställelse vid tanken på att han var den enda pojken i hela stan, som hade möjlighet att göra det. Minsann skulle han inte skriva sitt namn på väggen en gång till! Om han och Anders och Eva-Lotta verkligen någon mera gång i livet skulle komma ner hit, så skulle han visa dem att han hade sitt namn på väggen på två ställen. Vilket betydde att han hade varit där två gånger.

Då såg han det. Det fanns inga namn på väggen. De var överstrukna med tjocka blyertsstreck, så att man inte kunde läsa vad det hade stått.

"Nej, nu blommar löken", sa Kalle högt för sig själv. Var det en gengångare från det förflutna, som inte tyckte om namnteckningar på väggarna och gick och sopade bort alla

spår? Kalle ryste. Men kunde man tänka sig en gengångare utrustad med blyertspenna? Kalle måste säga sig att det var föga sannolikt. Men någon hade i alla fall gjort det!

”Att jag inte begrep det mesamma”, viskade Kalle. ”Farbror Einar!” Naturligtvis! Farbror Einar hade försökt hindra dem att överhuvudtaget skriva sina namn, och farbror Einar hade strukit över dem. Han ville inte att någon, som eventuellt kom ner i källarvåningen, skulle veta att de hade varit där, så mycket förstod Kalle. Men när hade farbror Einar gjort det? Namnen hade absolut stått på väggen i oskadat skick, när de sist lämnade ruinen.

”Oj, vad jag är dum”, sa Kalle. ”I natt naturligtvis!”

Farbror Einar hade varit i slottsrui­nen i natt. Det var därför han hade köpt ficklampan. Men hade han verkligen gjort sig så mycket besvär bara för att sudd­a ut ett par namn på en vägg? Kalle trodde inte det. Vad hade han då haft i redskapsskjulet att göra? Hämtat en blyertspenna va? Kalle hånskrattade. Sen såg han sig omkring för att om möjligt upptäcka några andra spår efter farbror Einars besök. Det föll ett sparsamt ljus in genom källargluggarna, men det räckte inte att lysa upp i alla vinklar och vrår. Förresten var det ju inte alls säkert, att farbror Einar bara hade hållit till i den del av källarvåningen som låg närmast trappan och där barnen hade skrivit sina namn på väggen. Källarvåningen var stor. Mörka gångar grenade ut sig åt alla håll. Kalle hade ingen lust att utsträcka sin upptäcktsfärd in under de

skumma valven. Det skulle inte heller tjäna något till, när han inte hade något att lysa sig med.

Men en sak var säker – farbror Einar skulle aldrig få tillbaka dyrken, det bestämde Kalle på rak arm. Visserligen opponerade sig hans samvete lite grann och sa, att man inte fick behålla det som inte var ens eget, men Kalle tystade snabbt ner dessa invändningar. Varför skulle farbror Einar behöva ha en dyrk? Vem vet vilka dörrar han tänkte öppna med den! Om Kalle hade rätt i sin uppfattning, att farbror Einar var en skum individ, så gjorde han ju närmast en god gärning genom att ta dyrken. Och dessutom – det var alltför frestande att behålla den. Anders och Eva-Lotta och han skulle kunna ha sitt högkvarter där i källarvåningen, de skulle kunna undersöka alltihop, och kanske de också skulle kunna luska ut vad farbror Einar hade haft för sig där.

”Det sista avgör saken”, sa Kalle resolut för sig själv.

Han beredde sig att gå därifrån. Då såg han vid foten av trappan ett litet vitt föremål. Han böjde sig snabbt ned och tog upp det. En pärla var det, en vit, skimrande pärla.

5

Kalle låg på rygg under päronträdet. Han ville tänka, och det gjorde han bäst i den ställningen.

”Naturligtvis är det möjligt, att pärlan har legat där ända sen Gustaf Vasas dagar och att någon slarvig adelstjej gått ner i källaren efter en pilsner och därvid tappat sitt pärlhalsband”, sa mästerdetektiven Blomkvist. ”Men är det troligt? När man ska lösa en kriminalgåta”, fortsatte han och vände sig på sidan för att kunna se sin inbillade åhörare in i ögonen, ”måste man alltid räkna med det sannolika. Och” – mästerdetektiven dunkade med sin näve hårt i marken – ”det sannolika är att pärlan inte legat där sen Gustaf Vasas dagar, för nog skulle det väl i så fall funnits någon kille mer än jag, som haft ögonen med sej och kunnat hitta den. Förresten – om pärlan legat där så sent som i förrgår, när vi var där, så borde en vaken ung man som jag ha upptäckt den redan då. Allra helst som jag undersökte marken ganska noga. Ja, ja” – han vinkade avvärande med handen åt sin inbillade åhörare, som tydligen gav uttryck för sin beund-

ran – ”det är rena rutinarbetet, ingenting annat! Vad kan vi alltså dra för en slutsats av detta? Med allra största sannolikhet har den så kallade farbror Einar tappat pärlan vid sitt nattliga besök i slottsruinen. Har jag inte rätt?”

Den inbillade åhöraren gjorde tydligen inga invändningar, för mästerdetektiven Blomkvist fortsatte:

”Nu frågas: Har farbror Einar setts skrudad i pärlhalsband? Går han omkring och gnistrar av pärlor och juvelurer?”

Mästerdetektiven lät handen falla till marken med en avgörande klatsch.

”Förvisso icke! Därför” – han grep sin inbillade åhörare i rockslagen – ”om nu denne farbror Einar går och strör pärlor omkring sej så har jag rätt att betrakta detta som en ytterst betänklig omständighet, eller hur?”

Inga protester hördes av.

”Dock”, fortsatte mästerdetektiven, ”är jag inte den som dömer någon bara på indi-indicier. Saken ska redas ut, och jag tror mej våga påstå att jag är rätte mannen för det.”

Här bröt hans inbillade åhörare ut i en sådan störtflod av smickrande omdömen angående herr Blomkvists förmåga att reda ut vad det vara månne att till och med herr Blomkvist tyckte att det gick lite för långt.

”Så, så, inga överord”, sa han milt. ”Den bästa detektiven som någonsin funnits, det är väl ändå något överdrivet. Lord Peter Wimsey är inte så bortkommen han heller.”

Han tog upp sin anteckningsbok. Under rubriken 'Särskilt misstänkta omständigheter' tillfogade han: 'Avlägger nattliga besök i slottsruiner. Tappar pärlor.'

Han läste igenom allt vad han hade skrivit om farbror Einar, mycket belåten. Nu fanns det bara en sak här i livet som han önskade sig. Farbror Einars fingeravtryck! Han hade försökt hela förmiddagen, han hade fjantat omkring sitt offer i timtal och ställt fram den lilla stämpeldynan, som hörde till hans bokstavstryckeri, på det mest lömska sätt, i förhoppning att farbror Einar av misstag skulle placera tummen först på stämpeldynan och sen på ett lämpligt papper. Men märkvärdigt nog hade farbror Einar inte gått i fällan.

"Durkdriven förstås", fnyste Kalle. Det fanns nog inget annat sätt än att kloroformera honom och passa på att ta hans fingeravtryck medan han var medvetslös.

"Och här ligger du, ditt nöt, och föreställningen ska börja om en kvart!"

Anders hängde över planket och kastade förgrymmade blickar på den behagfullt vilande Kalle. Kalle for upp. Det var inte lätt att vara både detektiv och cirkusartist. Han kröp genom öppningen i planket och föll in i språngmarsch vid Anders sida.

"Har det kommit nåt folk?" flämtade han.

"Om", sa Anders. "Varenda sittplats är upptagen."

"Då är vi väl nästan rika?"

"Åtta och femti", sa Anders. "Men du skulle ha bytt av Eva-Lotta i biljettförsäljningen i stället för att ligga i gröngräset som en annan pascha."

De rusade uppför trappan till bagerivinden. Där stod Eva-Lotta och kikade ut i springan mellan de stängda luckorna.

"Fullt hus", sa hon.

Kalle gick fram och tittade han också. Där satt alla ungarna i kvarteret och en hel del utbölingar också. På första bänken tronade dessutom farbror Einar. Vid hans sida satt bagarmästare och fru Lisander, och på bänken bakom såg Kalle sin egen pappa och mamma.

"Jag är så nervös så benen viker sej under mej", kved Eva-Lotta. "Bered er på att jag kommer att dråsa ner i huvet på er i akrobatnumret. Och brödhästen är på dåligt humör, så jag fruktar det värsta för min hästdressyr också."

"Skäm inte ut oss, det säger jag dej", sa Anders.

"Spelet kan börja", ropade farbror Einar otåligt.

"Det bestämmer väl vi, tänker jag", sa cirkusdirektören bistert till sina medhjälpare. Men han satte i alla fall på sig sin höga hatt, rättare sagt bagarmästare Lisanders höga hatt, öppnade luckan, grep repet och svingade sig ner på arenan. Eva-Lotta utstötte en gäll trumpetstöt, och publiken applåderade välvilligt. Under tiden hade Kalle smugit sig ner för trappan och hämtat brödhästen, som stod bun-

den vid ett träd. Inför publikens glatt förvånade blickar släpade han in djuret mellan åskådarbänkarna. Cirkusdirektören tog av hatten, bugade sig artigt och grep en piska, som stod uppställd mot bageriväggen. Han klatschade med den. Både han och publiken förväntade att brödhästen skulle lägga av i raskt trav runt arenan, men brödhästen var inte på det humöret. Han bara glodde enfaldigt på publiken. Cirkusdirektören klatschade med piskan än en gång och viskade fullt hörbart för publiken:

”Seså, ditt dumma nöt!”

Då böjde sig brödhästen ner och betade av några grässtrån som stack upp ur sågspånen. Uppe från bagerivinden hördes ett glatt fnitter. Det var den på sin entré väntande voltigeryttarinnan som inte kunde behärska sin munterhet. Även publiken hade roligt, i synnerhet farbror Einar och Eva-Lottas mamma. I detta ögonblick ingrep stallknekten Kalle. Han tog brödhästen vid betslet och ledde honom helt sonika fram till luckan. Eva-Lotta grep repet och beredde sig till ett avgörande språng ner på hästryggen. Men då blev det fart på brödhästen. Han gjorde ett skutt, som skulle ha hedrat en riktig cirkushäst, och när Eva-Lotta hade rutschat nerför repet fanns där ingen hästrygg att landa på. Hon blev hängande kvar i linan, ömkligt sprattlande med benen, ända tills Anders och Kalle med handkraft lyckades backa brödhästen. Eva-Lotta gled ner på hans rygg. Anders klatschade med piskan, och bröd-

hästen lunkade sedigt runt arenan. Eva-Lotta klämde sina bara hälar i sidorna på honom för att få honom lite mera eldig, men förgäves.

”Fähunn”, väste Eva-Lotta.

Men han var inte mottaglig för några muntliga övertalningar heller. Det hade varit meningen att han skulle galoppa runt arenan i högsta fart och genom sina livfulla språng förvillia publikens omdöme, så att det inte märktes att de konster Eva-Lotta företog på hästryggen var tämligen enkla. Men när nu brödhästen vägrade att göra någon verkligt helhjärtad insats kunde det inte hjälpas att hela numret verkade lite lamt.

Och den har man gått och gett havre i alla år, tänkte Eva-Lotta bittert.

Till sist smällde emellertid den rasande cirkusdirektören av en piskklatsch rakt under nosen på brödhästen, som i förfäran reste sig på bakbenen. Detta gav en högst dramatisk avslutning åt numret och förhöjde avsevärt helhetsintrycket.

”Men om akrobatnumret också misslyckas”, sa Anders efteråt uppe på bagerivinden, ”så måste vi betala tillbaka biljettpengarna. En cirkushäst, som ställer sej att beta, det är oanständigt! Nu fattas bara att Eva-Lotta börjar kaka bullar under akrobatnumret!”

Men det gjorde inte Eva-Lotta, och ’De tre desperados’ hade en lysande framgång. Farbror Einar bröt av en vit

syrenkvist och överlämnade den med en djup bugning till Eva-Lotta. Resten av programmet stod inte riktigt på samma höga nivå, men pajasnumren gjorde stor lycka och Eva-Lottas visa också. Egentligen brukade det ju inte förekomma visor på cirkus, men det behövdes för att fylla ut programmet, och Eva-Lotta hade själv skrivit den. Den handlade mest om farbror Einar.

”Nej men, Eva-Lotta”, sa hennes mamma när hon hade slutat, ”inte får man vara så spydig mot äldre personer.”

”Jo, mot farbror Einar”, sa Eva-Lotta.

Efter föreställningens slut bjöd fru Lisander på kaffe i bersån. Specerihandlare Blomkvist och bagarmästare Lisander brukade ofta sitta i den bersån om kvällarna och tala politik. Ibland berättade de historier också, och då brukade Eva-Lotta och Kalle och Anders slå sig ner och höra på.

”Verkligen, jag tror minsann att det är öron på alla kaffekopparna i dag”, sa bagarmästarn. ”Då är det nog på världens sista tid. Hur är det med dej, lilla Mia”, sa han med en vänlig blick på sin hustru, ”har du haft så mycket att göra i dag, så du inte har fått tid att klämma några kaffekoppar?”

Fru Lisander skrattade obekymrat och bjöd fru Blomkvist ta för sig av sockerkakan. Bagarmästarn placerade sin frodiga gestalt i en trädgårdsstol och kastade en granskande blick på sin hustrus kusin.

”Blir det inte långsamt att gå så där och inget göra?” undrade han.

”Jag klagar inte”, sa farbror Einar. ”Arbete kan jag reda mej utan. Jag bara önskar jag kunde sova bättre.”

”Du kan få ett sömnpulver av mej”, sa fru Lisander. ”Jag har kvar dom jag fick av doktorn, när jag hade värk i armen.”

”Jag undrar om inte arbete vore bättre än sömnpulver”, sa bagarmästarn. ”Gå opp klockan fyra i morgon bitti och hjälp mej att baka ut limporna, så garanterar jag att du sover nästa natt.”

”Tack, jag föredrar sömnpulvret”, sa farbror Einar.

Mästerdetektiven Blomkvist, som satt bredvid sin mamma på andra sidan bordet, tänkte för sig själv:

”Ett bra sätt, när man vill sova är att ligga stilla i sin säng. Om man vankar runt hela nätterna, så är det väl inte så underligt att man inte får en blund i ögonen. Men får han ett sömnpulver, så ska han väl tuppa av.”

Anders och Eva-Lotta hade slutat sitt kaffedrickande. De satt på gräsmattan utanför bersån och blåste på grässtrå, mycket tillfredsställda med det fruktansvärda oljud de lyckades åstadkomma. Kalle ämnade just sälla sig till dem. Han visste att det oljud han själv kunde få fram med tillhjälp av ett grässtrå överträffade det mesta i den vägen. Men just då fick han idén! Den lysande och snillrika idén, värdig en mästerdetektiv.

Han nickade bekräftande.

”Ja, ja, just så måste det gå till!”

Han rusade upp, slet av ett grässtrå och blåste en gäll och triumferande fanfar.

6

Naturligtvis var det inte riskfritt. Men en mästerdetektiv måste ta risker. Ville han inte göra det, så var det lika bra att slå detektivyrket ur hågen och bli varm korvgubbe eller nånting sånt. Kalle var inte rädd. Men spännande var det, ruskigt spännande. Han hade ställt sin väckarklocka på ringning till klockan två. Klockan två var en lämplig tidpunkt. Hur länge dröjde det, innan ett sömnpulver verkade? Kalle visste det inte säkert. Men nog borde väl farbror Einar sova som en liten gris vid tvåtiden. Kalle kunde aldrig tro annat. Och då skulle det ske. För om man äntligen har hittat en Mystisk Person, så måste man ha den personens fingeravtryck. Signalement och födelsemärken och sånt där är nog bra, men inget går i alla fall upp mot ett hederligt fingeravtryck.

Kalle kastade en sista blick ut genom fönstret, innan han kröp till kojs. De vita gardinerna i fönstret mittemot böljade sakta fram och tillbaka för kvällsbrisen. Där inne fanns farbror Einar. Kanske han just nu tog sömnpulvret och gick

till sängs. Kalle gnuggade händerna av spänning. Det skulle inte alls bli svårt. Många, många gånger hade Eva-Lotta och han och Anders använt den där brandstegen, allra senast i våras när de hade en rövarkula på Eva-Lottas vind. Och kunde farbror Einar klättra ut, så kunde Kalle klättra in.

”Klockan två ska det ske, så sant jag lever!”

Kalle kröp ner i sin säng och somnade tvärt. Han sov oroligt och drömde att farbror Einar jagade honom runt bagarns trädgård. Kalle sprang som för livet, men farbror Einar vann på honom. Till sist grep han Kalle hårt i nacken och sa:

”Vet du inte att alla detektiver måste ha en bleckdosa fastbunden i svansen, så man hör när dom kommer?”

”Ja, men jag har ju ingen svans”, försvarade sig Kalle olycklig.

”Å prat, det har du visst! Vad kallar du det här då?”

Och när Kalle tittade efter, hade han en ackurat likadan svans som Tusse.

”Så där”, sa farbror Einar och band fast bleckdosan. Kalle gjorde några språng, och bleckdosan skrällde alldeles fruktansvärt. Han var så olycklig att han kunde ha gråtit. Vad skulle Anders och Eva-Lotta säga, när han kom skramlande på det här sättet? Aldrig mer skulle han få vara med dem och leka. Ingen ville väl vara tillsammans med någon som förde ett sånt oväsen. Där stod ju Anders och Eva-Lotta förresten. De skrattade åt honom.

”Så går det för detektiver”, sa Anders.

”Är det verkligen sant att alla detektiver måste ha bleckdosor i svansen”, vädjade Kalle.

”Absolut”, sa Anders. ”Det står i lagen.”

Eva-Lotta höll sig för öronen.

”Fy katten, vad du skramlar”, sa hon.

Kalle måste medge att oväsendet var värre än någonsin. Det skrällde och skramlade, oj, vad det skramlade ... Kalle vaknade. Väckarklockan – kors, som den ringde! Kalle fick brått att stänga av den. På ett ögonblick var han klarvaken. Gudskelov, han hade ingen svans! Det finns mycket att vara tacksam för här i världen. Men nu snabbt till verket.

Han sprang fram till skrivbordslådan. Där låg stämpeldynan. Han stoppade den i fickan. Ett papper måste han också ha. Sedan var han färdig.

Han smög nerför trappan, försiktigare än någonsin, och undvek de trappsteg, som han av erfarenhet visste att de knarrade.

”Allt lugnt, sa tjuven!”

Kalle kände sig riktigt uppsluppen. Han pressade sin lilla smala pojkkropp genom öppningen i planket, och nu stod han i bagarns trädgård. Vad allting var stilla! Och vad syrenerna doftade! Och äppelträden! Allting var helt annorlunda mot på dagen. Det var mörkt i alla fönster. Även i farbror Einars!

Det darrade till inom Kalle, när han satte foten på

brandstegen. För första gången kände han en liten spirande rädsla. Var ett fingeravtryck värt så mycket omak? Han visste egentligen inte, vad han skulle ha det där fingeravtrycket till. Men – resonerade han – farbror Einar är nog en skurk, och på alla skurkar tar man fingeravtryck. Alltså, tag fingeravtryck på farbror Einar! ”Det är rena rutinarbetet”, sa mästerdetektiven uppmuntrande till sig själv och begynte klättringen uppför brandstegen.

”Men om nu farbror Einar sitter spritt vaken i sängen och stirrar på mej när jag sticker in huvet, vad säger jag då?”

Kalles rörelser blev något tveksamma.

”Goafton, farbror Einar, vackert väder i natt! Jag är bara ute och tar mej en liten promenad här upp och ner på brandstegen!” Nej, det skulle inte duga!

Jag hoppas att det var ett *väldigt* starkt sömnpulver tant Mia gav honom, tänkte Kalle och försökte morska upp sig. Men det oaktat kändes det ungefär som att trä in huvudet i en ormgrop, när han hävde sig över fönsterkarmen. Det var skumt inne i rummet, dock inte värre än att man kunde orientera sig. Kalle påminde i det ögonblicket om en liten rädd och nyfiken vessla beredd att försvinna vid första tecknen till fara.

Där stod sängen. Det hördes djupa andetag därifrån. Gudskelov, farbror Einar sov! Oändligt sakta kröp Kalle över fönsterkarmen. Då och då hejdade han sig för att lyssna. Men allt var lugnt.

”Det är kanske råttgift hon har gett honom, eftersom han sover så tungt”, tänkte Kalle. Han la sig platt på magen och ålade sig försiktigt fram mot sitt offer. Rena rutinarbetet!

Vilken tur! Farbror Einars högra hand hängde slappt ner utanför sängkanten. Det var bara att ta den och så ... Just då mumlade farbror Einar nånting i sömnen och slängde upp handen över ansiktet.

Dunk, dunk, dunk, Kalle undrade om det fanns någon ångmaskin dold i rummet. Men det var bara hans eget hjärta, som dunkade som om det hade lust att komma ut.

Farbror Einar fortsatte emellertid att sova. Nu låg handen på täcket. Kalle öppnade locket till stämpeldynan och försiktigt, som om det gällde att ta i glödande kol, grep han om farbror Einars tumme och tryckte den mot stämpeldynan.

”Ä-puh”, sa farbror Einar.

Nu gällde det bara att få fram papperet. Var i all sin dar fanns det? Jo, det här var ljusblått! Där låg hans egen skurk med stämpelfärg på tummen, allting var som upplagt, och så hittade han inget papper! Jo, han hade det! Det fanns där! I byxfickan! Med stor omsorg tryckte han farbror Einars tumme mot papperslappen. Saken var klar. Han hade fingeravtrycket, och han kunde inte ha varit mer belåten om han hade fått en vit mus, vilket annars var vad hans hjärta åträdde mest av allt.

Långsamt kräla tillbaka och så svinga sig över fönsterkarmen! Det var ju så enkelt.

Ja, allt skulle nog ha gått efter beräkning, om inte tant Mia hade varit en sån blomstervän. I andra fönsterhalvan, den som inte var öppen, stod en liten beskedlig pelargon i en kruka. Kalle reste sig försiktigt från sin liggande ställning och ...

Ett ögonblick trodde han att det var en jordbävning eller annan naturkatastrof som åstadkom det hiskliga brakandet. Och så var det bara en liten fattig blomkruka.

Kalle stod upprätt framme vid fönstret med ryggen mot farbror Einars säng.

Nu dör jag, tänkte han, och det är lika bra det!

Med varenda fiber av sin varelse hörde och kände och förstod han att farbror Einar hade vaknat. Undra på det förresten, den blomkrukan hade minsann fört ett liv, som om den var en hel blomsteraffär!

”Upp med händerna!”

Det var farbror Einars röst, men ändå inte hans. Den lät, ja, den lät som stål.

Det är alltid bäst att se en fara rätt i ögonen. Kalle vände sig om och blickade rätt in i en revolvermynning. Ack, i fantasien hade han gjort det så många, många gånger, och det hade aldrig bekommit honom det minsta. Med ett snabbt slag hade han brukat överrumpla boven som siktat på honom, och med ett ’inte så bråttom, min bästa herre’

pillade han behändigt ifrån honom revolvern. Det var lite annorlunda i verkligheten. Kalle hade nog varit rädd många gånger i sitt liv. Han hade varit rädd när bankkamrerns hund flög på honom på torget en gång, och när han åkte ner i vaken i vintras, men aldrig, aldrig hade han känt en så förlamande, kväljande rädsla som i denna stund.

Mamma, tänkte han.

"Kom närmare", sa stålrosten.

Hur kan man gå när man bara har ett par mjuka makaroner, där bena skulle ha suttit? Han gjorde i alla fall ett försök.

"Vad i all sin dar, är det du, Kalle?"

Stålet var borta ur farbror Einars röst. Men han fortsatte strängt:

"Vad gör du egentligen här mitt i natten? Svara!"

"Hjälp mej!" kved Kalle invärtes. "Hur ska jag kunna förklara?"

I stunder av högsta nöd får man ibland en ingivelse som kan rädda en. Kalle erinrade sig, att han för en del år sen hade brukat gå i sömnen. Han hade spankulerat omkring lite varstans om nätterna, ända tills hans mamma tog honom till doktorn och han fick lugnande medel.

"Nå, Kalle", sa farbror Einar.

"Hur har jag kommit hit", sa Kalle. "Hur har jag kommit hit? Jag har väl aldrig börjat gå i sömnen igen? Oj, nu minns jag, jag drömde ju om farbror Einar (det var ju san-

ning, tänkte Kalle), ursäkta så mycket, att jag kom och störde!”

Farbror Einar hade stoppat undan revolvern. Han klappade Kalle på axeln.

”Jojo, min käre mästerdetektiv”, sa han. ”Jag skulle tro att det är alla dina detektividéer som kommer dej att vanka omkring i sömnen. Be din mamma att hon ger dej lite brom innan du somnar, så ska du se att det bättrar sej. Nu är det bäst att jag följer dej ut.”

Farbror Einar följde honom nerför trappan och öppnade ytterdörren. Kalle bugade sig. Sekunden efteråt slank han genom planet med en fart som en såpad kanin.

”Se till mej som liten är”, viskade han. Han kände sig som en människa som just blivit räddad ur svår sjönöd. Benen darrade så konstigt under honom. Det var nätt och jämnt att han orkade släpa sig uppför trappan, och när han kom in i sitt rum sjönk han ner på sängen och bara flämtade.

”Se till mej som liten är”, viskade han om igen.

Han satt där länge.

Ett farligt yrke, detektivyrket! Somliga trodde att det bara var rena rutinarbetet, men det var så lagom heller. Titt och tätt blev man ställd inför öppna revolvermynningar, jo, minsann! Kalles ben började kännas ungefär som vanligt nu. Den förlamande skräcken var borta. Han stack näven i byxfickan. Där låg den dyrbara papperslappen. Kalle var

inte rädd längre. Han var lycklig. Mycket försiktigt tog han det lilla papperet och la ner det i vänstra skrivbordslådan. Där låg redan dyrken och tidningen och pärlan. En mor som betraktar sina barn kunde inte ha sett varmare ut i ögonen än Kalle, när han blickade ner på innehållet i lådan. Han stängde den omsorgsfullt och stoppade på sig nyckeln. Sen tog han fram anteckningsboken och slog upp farbror Einars sida. Där behövdes om igen ett litet tillägg.

’Innehar revolver’, skrev Kalle. ’Sover med den under huvudkudden.’

Familjen Lisander åt frukost på verandan så här års. De hade just börjat med gröten, när Anders och Kalle dök upp i närheten för att dra till sig Eva-Lottas uppmärksamhet. Kalle undrade mycket om farbror Einar skulle nämna något om hans nattliga besök. Men farbror Einar åt gröt som om ingenting hänt.

”Nämen, Einar, så förargligt”, sa fru Lisander plötsligt. ”Jag glömde ju ge dej något sömnmedel i går kväll!”

”Det skojigaste med en sak, det är förberedelserna”, hade Anders konstaterat omedelbart efter cirkuspremiären. Själva föreställningen var nog rätt spännande och rolig, men det var i alla fall dagarna innan, fyllda av repetitioner och intensiva förberedelser som stannade kvar i minnet. De förutvarande cirkusartisterna gick där och visste inte riktigt vad de skulle göra. Kalle var den som var minst beroende av någon sysselsättning. Detektivverksamheten gav hans dagar och ibland även hans nätter innehåll. Hans spaningsverksamhet, som förut hade haft en mera allmän riktning, koncentrerade sig nu helt på farbror Einar. Anders och Eva-Lotta sa ofta att de önskade att farbror Einar skulle resa snart, men Kalle motsåg numera med skräck den dag, då hans egen skurk skulle packa sin kappsäck och lämna Kalle kvar utan någon Mystisk Person som hans tankar kunde kretsa omkring. Och så vore det så förargligt om farbror Einar skulle ge sig av, innan Kalle hann komma underfund med vad slags brottsling han egentligen

var. Att han var en brottsling tvivlade Kalle inte på en minut. Visserligen hade Kalles tidigare brottslingar så småningom visat sig vara fullt hederliga människor eller i varje fall inte kunnat överbevisas om något illdåd, men den här gången var Kalle säker.

”Så många indicier, det är inte möjligt annat”, sa han övertygande till sig själv, när han någon enstaka gång ansattes av tvivel.

Men Anders och Eva-Lotta intresserade sig inte ett dyft för brottslighetens bekämpande, och de gick där och hade långtråkigt. Till all lycka hände det sig emellertid, att postmästarens Sixten skrek ’tjejtjusare’ efter Anders en dag, när Anders kom Storgatan fram i sällskap med Eva-Lotta, och detta fastän det för ögonblicket rådde fredstillstånd mellan Sixtens band och Anders band. Antagligen hade väl Sixten långtråkigt han också, så att han av denna anledning ville gräva upp stridsyxan.

Anders stannade. Eva-Lotta likaså.

”Vad sa du”, sa Anders.

”Tjejtjusare.” Sixten spottade ut ordet.

”Jaså”, sa Anders. ”Jag hade hoppats att jag hörde fel. Det är synd att behöva klå dej när det är så varmt.”

”Å, för all del”, sa Sixten. ”Jag kan lägga en isbit på pannan på dej efteråt. Om du lever då!”

”Vi träffas i kväll på Prärien”, sa Anders. ”Gå hem och förbered mor din så skonsamt som möjligt!”

Sen skildes de, och Anders och Eva-Lotta gick hem och alarmerade Kalle, ytterst upplivade. Det drog ihop sig till en fejd, som säkert skulle förgylla en god del av sommarlovet.

Kalle var fullt upptagen med att genom planket observera farbror Einar, där han vankade omkring i trädgården som en osalig ande. Han ville egentligen inte bli störd. Men meddelandet om att Sixten hade grävt upp stridsyxan kunde han likväl inte undgå att finna angenämt. De satte sig alla tre i Eva-Lottas berså och diskuterade saken, men då dök farbror Einar upp.

”Ingen leker med mej”, jämrade han sig. ”Vad är det egentligen som försiggår här?”

”Vi ska ut och slåss”, sa Eva-Lotta kort. ”Anders ska slåss med Sixten.”

”Och vem är Sixten?”

”En av dom starkaste killarna i stan”, sa Kalle. ”Anders får säkert smörj.”

”Det får jag säkert”, medgav Anders glatt.

”Ska jag komma med och hjälpa dej?” föreslog farbror Einar.

Anders och Kalle och Eva-Lotta stirrade på honom. Menade han verkligen att de skulle blanda in en vuxen människa i sina slagsmål? Och förstöra alltihop?

”Nå, Anders, vad säger du om mitt förslag”, sa farbror Einar. ”Ska jag komma med?”

”Nå”, sa Anders, obehagligt berörd av att behöva svara

på något så dumt. ”Nä, det skulle inte va renhårigt.”

”Nej, kanske inte”, medgav farbror Einar och såg lite stött ut. ”Fast det skulle vara ändamålsenligt. Men du är nog lite för ung för att förstå vad som är ändamålsenligt. Det är sånt som man lär sej så småningom.”

”Jag hoppas att han aldrig lär sej nånting så fånigt”, sa Eva-Lotta.

Då svängde farbror Einar om på klacken och gick.

”Jag tror minsann han blev arg”, sa Eva-Lotta.

”Ja, nog för att stora människor är konstiga ibland, men den här är då konstigare än dom flesta”, sa Anders. ”Han blir kinkigare och kinkigare för varje dag som går.”

Jojo, ni skulle bara veta, tänkte Kalle.

Prärien var en stor allmänning i utkanten av staden. Den var beväxt med en frodig buskvegetation. Prärien tillhörde stans ungar. Här levdes guldgrävarliv i Alaska, stridbara musketörer utkämpade våldsamma dueller, lägereldar tändes i Klippiga bergen, lejon sköts i Afrikas djungler, ädla riddare sprängde fram på sina stolta springare, ruskiga Chicagogangsters höjde automatpistolerna utan misskund, allt beroende på vilken film som för tillfället visades på stans biograf. Sommartid var förstås biografen stängd, men man var inte strandsatt ändå. Det fanns för det mesta en del privata slagsmål att göra upp och även fredliga lekar kunde med fördel förläggas till Prärien.

Hit styrde Anders, Kalle och Eva-Lotta sina steg i ett

tillstånd av spänd förväntan. Sixten var redan där med sitt band. Bandets medlemmar hette Benka och Jonte.

”Här kommer en som ska si hjärtebloden din”, skrek Sixten och fäktade livfullt med armarna.

”Vad har du för sekundanter?” undrade Anders utan att låta den fruktansvärda hotelsen sig bekomma. Hans fråga var mera en formsak, han visste utmärkt väl vilka sekundanterna var.

”Jonte och Benka!”

”Här är mina”, sa Anders och pekade på Kalle och Eva-Lotta.

”Vilka vapen föredrar du?” frågade Sixten fullt reglementsenligt. Alla var medvetna om att det inte fanns några andra vapen än knytnävarna att tillgå, men det gjorde alltid ett gott intryck, att man höll på formerna.

”Kappsäckarna”, svarade Anders mycket riktigt precis som väntat var.

Och så brakade det löst. De fyra sekundanterna stod på behörigt avstånd och följde kampen med så intensiv inlevelse, att svetten rann om dem. Av kämparna syntes bara ett myller av armar och ben och orediga kalufser. Sixten var den starkare, men Anders var snabb och vig som en ekorre. Han lyckades redan från början få in ett par ordentliga fullträffar på sin motståndare. Det hade emellertid bara den effekten att det retade upp Sixten till oerhörd kamplust. Det såg illa ut för Anders. Eva-Lotta bet sig i läppen. Kalle

kastade en hastig sidoblick på henne. Han skulle så innerligt gärna själv ha kastat sig i striden för hennes skull. Men nu var det ju tyvärr Anders, som hade haft den förmånen att bli kallad för tjejtjusare.

”Heja, Anders”, skrek Eva-Lotta av fullaste hjärta.

Och nu hade Anders hunnit bli arg han också, han gav sig in i en rasande närkamp, som tvingade Sixten att retirera. Enligt bestämmelserna skulle en duell av den här sorten

inte räcka mer än tio minuter. Benka stod med klockan i näven, och de bägge duellanterna, som visste att tiden var dyrbar, gjorde sitt allra yttersta för att avgöra striden till sin egen förmån. Men så skrek Benka "Bryt", och med upp-
bjudande av all sin självbehärskning efterkom Sixten och Anders hans order.

"Oavgjort", sa Benka.

Sixten och Anders skakade hand.

"Förolämpningen är avtvådd", sa Anders. "Men i mor-
gon tänker jag förolämpa dej, och då kan vi fortsätta."

Sixten nickade instämmande.

"Det betyder strid mellan den Vita och den Röda
Rosen."

Sixten och Anders hade döpt sina band efter högt före-
döme ur Englands historia.

"Ja", sa Anders högtidligt, "nu är det strid mellan den
Vita och den Röda Rosen, och tusen sinom tusen själar
skola gå in i döden och in i dödens natt."

Det uttrycket hade han också fått från historien, och han
tyckte att det klingade sällsamt skönt, utslungat så här efter
slutad strid, medan skymningen föll över Prärien.

De Vita Rosorna – Anders, Kalle och Eva-Lotta –
skakade allvarsamt hand med de Röda – Sixten, Benka och
Jonte – och så åtskildes man.

Det märkliga var, att fastän Sixten ansett sig ha grundad
anledning att ropa 'tjejtjusare' efter Anders, när han kom

vandrande gatan fram med Eva-Lotta, så accepterade han
henne helt och fullt som värdig motståndare och represen-
tant för den Vita Rosen.

De tre Vita Rosorna gick hemåt. I synnerhet den Vita
Rosen Kalle hade mycket bråttom. Han kände sig aldrig
riktigt lugn, om han inte varje stund hade överblick över
farbror Einar.

Det är precis som om man hade en julgris, tänkte Kalle.

Anders blödde näsblod. Visserligen hade Sixten sagt att
han skulle se hans "hjärteblod", men fullt så farligt blev det
alltså inte.

"Du hade en bra match den här gången", sa Eva-Lotta
beundrande.

"Åjavars", sa Anders blygsamt och tittade på sin blod-
stänkta skjorta. Det skulle antagligen bli bråk om den när
han kom hem. Bäst att få det överståndet så fort som
möjligt.

"Vi träffas i morgon", sa han och stack iväg.

Kalle och Eva-Lotta gjorde sällskap. Men så kom Kalle
ihåg, att mamma hade bett honom köpa hem en kvälls-
tidning. Han morsade på Eva-Lotta och fortsatte ensam till
kiosken.

"Alla kvällstidningarna är slut", sa damen i kiosken.
"Försök hos portieren på hotellet!"

Nåja, det var inget annat att göra. Strax utanför hotellet
mötte Kalle konstapel Björk. Kalle kände en våg av kollegi-

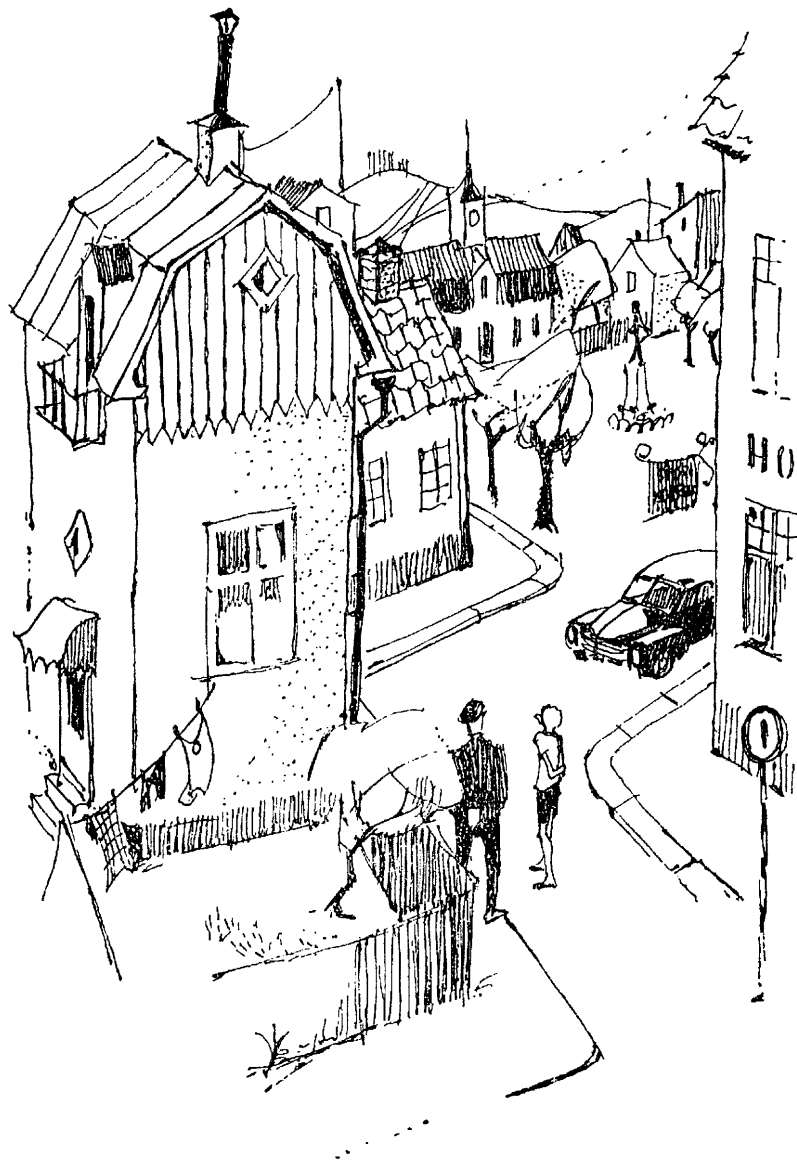
al sympati för honom. Visserligen var Kalle privatdetektiv, och privatdetektiverna stod ju alltid ett par pinnhål över den vanliga polisen, som oftast visade sig märkligt tafatt vid lösandet av även de enklaste kriminalgåtor, men Kalle kände i alla fall, att det fanns föreningsband mellan honom och konstapel Björk. De verkade båda för brottslighetens bekämpande i samhället. Kalle skulle ha god lust att fråga konstapel Björk till råds om ett och annat. Visserligen var det ju inte tu tal om att Kalle var en för sin ålder särdeles framstående kriminalist, men han var dock trots allt inte mer än tretton år. För det mesta lyckades han blunda för detta faktum, och under sin detektivverksamhet föreställde han sig alltid själv som en mogen man med skarpa, genomskådande ögon och pipan nonchalant hängande i mun-gipen, en man, som titulerades "Herr Blomkvist" och behandlades med stor vördnad av samhällets laglydiga medborgare, medan däremot dess brottsliga element betraktade honom med djupaste skräck. Men just nu kände han sig bara som tretton år, och han var benägen att medge, att konstapel Björk nog satt inne med en hel del erfarenhet, som han själv saknade.

"Tjänare på dej", sa konstapeln.

"Tjänare moss", sa Kalle.

Konstapeln kastade en granskande blick på en svartlackerad Volvo, som stod parkerad utanför hotellet.

"Stockholmsbil", sa han.

Kalle ställde sig vid hans sida med händerna på ryggen. En lång stund stod de så alldeles tysta och betraktade tankfullt de enstaka kvällsvandrare som passerade torget.

”Farbror Björk”, sa Kalle plötsligt, ”om man tror, att en mänska är en skurk, vad gör man då?”

”Klipper honom på käften”, sa konstapel Björk muntert.

”Ja, men jag menar, om han har gjort något brott”, sa Kalle.

”Anhåller honom förstås”, sa konstapeln.

”Ja, men om man bara tror det, men inte kan bevisa det”, envisades Kalle.

”Skuggar honom av bara tusan!”

Konstapel Björk log ett brett leende.

”Jaså, du fuskar i mitt yrke”, sa han vänligt.

Jag fuskar visst inte, tänkte Kalle indignerad. Ingen tog honom på allvar.

”Hej, Kalle, nu ska jag ner till stationen ett slag. Sköt jobbet åt mej under tiden!”

Och därmed gick konstapel Björk.

Skugga honom, hade han sagt! Man kan väl inte skugga en människa, som hela tiden bara sitter i en trädgård och skuggar sig själv! Farbror Einar företog sig ju platt ingenting. Han låg eller satt eller gick runt i bagarns trädgård som ett djur i en bur och ville att Eva-Lotta och Anders och Kalle skulle underhålla honom och hjälpa honom att få tiden att gå. Just det – att få tiden att gå. Det verkade inte

som om farbror Einar hade semester, det verkade som om han väntade.

Men på vad, det är jag inte kropp att räkna ut, tänkte Kalle och steg uppför trappan till hotellet. Portieren var upptagen för ögonblicket, så Kalle fick vänta. Det stod två herrar i portierlogen.

”Kan ni säga mej om det bor någon herr Brane här på hotellet”, frågade den ene av dem. ”Einar Brane?”

Portieren skakade på huvudet.

”Är ni absolut säker på det?”

”Ja, visst.”

De två männen sa något med låg röst till varandra.

”Och ingen som heter Einar Lindeberg heller?” frågade den som förde ordet.

Kalle hajade till. Einar Lindeberg, det var ju farbror Einar vetja! Det är alltid angenämt att kunna stå folk till tjänst med upplysningar, och Kalle ämnade just öppna munnen och berätta att Einar Lindeberg bodde hos bagarmästare Lisander, men i sista stund svalde han, och det kom bara ett tveksamt ”Ähr-hmm” från honom.

”Nu var det allt bra nära att du hade gjort en gubbe, min kära Kalle”, sa han milt förebrående till sig själv. ”Låt oss först vänta och se hur det här utvecklar sej.”

”Nej, vi har ingen gäst med det namnet heller”, sa portieren bestämt.

”Inte det! Ja, ni känner förstås inte till om någon person

som heter Brane eller Lindeberg vistats här i stan på senaste tiden. Och bött någon annanstans än här på hotellet, menar jag.”

Portieren skakade om igen på huvudet.

”All right! Kan vi få ett dubbelrum?”

”Varsågoda! Nummer 34 blir nog bra”, sa portieren artigt. ”Det kan vara klart om tio minuter. Hur länge stannar herrarna?”

”Det beror på! Ett par dagar skulle jag tro.”

Så la portieren fram resandeboken, för att herrarna skulle få skriva sina namn i den. Och Kalle köpte sin kvällstidning. Han kände sig egendomligt upphetsad.

”Det bränns, absolut att det bränns”, viskade han för sig själv. Det var fullkomligt otänkbart att han skulle kunna gå därifrån, innan han fått en klar bild av de här herrarna som hade frågat efter farbror Einar. Och visserligen förstod han att portieren skulle bli något häpen, om han, Kalle Blomkvist, satte sig i hotellvestibulen och läste sin tidning, men det var det enda sättet. Kalle vräkte sig i en av skinnfåtöljerna med minen av en grosshandlare på affärsresa och hoppades av hela sitt hjärta att inte portieren skulle komma och visa ut honom. Men lyckligtvis måste portieren svara i telefon och hade ingen tid att ägna Kalle någon uppmärksamhet.

Kalle gjorde med pekfingret två hål i tidningen, samtidigt som han grubblade på hur han skulle kunna förklara

för mamma detta märkliga ingrepp i hennes aftonläsning. Sen satte han sig att fundera över vilka de där två männen kunde vara. Kanske detektiver. Detektiver brukade ju oftast förekomma parvis, åtminstone på film. Hur vore det om han gick fram och tilltalade en av dem: ”Goafton, käre kollega!”

”Det vore dumt, för att inte säga idiotiskt!” Kalle besvarade själv sin fråga. Man ska aldrig gå händelserna i förväg.

Oj, oj, en sån tur man kan ha ibland! Här kom de bägge två och satte sig i fåtöljerna mitt emot Kalle. Han kunde sitta där och stormglo på dem genom tidningen hur mycket han ville.

”Signalement”, sa mästerdetektiven. Rena rutinarbetet! Först den ene ... nej, vet nån vad, det borde vara straff på att se ut på det viset! Någonting så obehagligt hade Kalle aldrig skådat, och han tänkte i sitt stilla sinne, att föreningen för stadens förskönande säkert skulle vara villig att betala en hel del, ifall den där prissen flyttade sig utom tullarna. Det var svårt att avgöra vad det var som gjorde hans ansikte så obehagligt, om det var den låga pannan, de alltför tätt sittande ögonen, den krumma näsan eller munnen, som vanpryddes av ett egendomligt, snett leende.

Om inte det där är en skurk, så är jag ärkeängeln Gabriel själv, levande att se, tänkte Kalle.

Den andre hade ingenting uppseendeväckande i sitt utseende, om man undantar en nästan sjuklig blekhet. Han

var liten till växten och ljushårig. Ögonen var mycket ljust blå och blicken irrande.

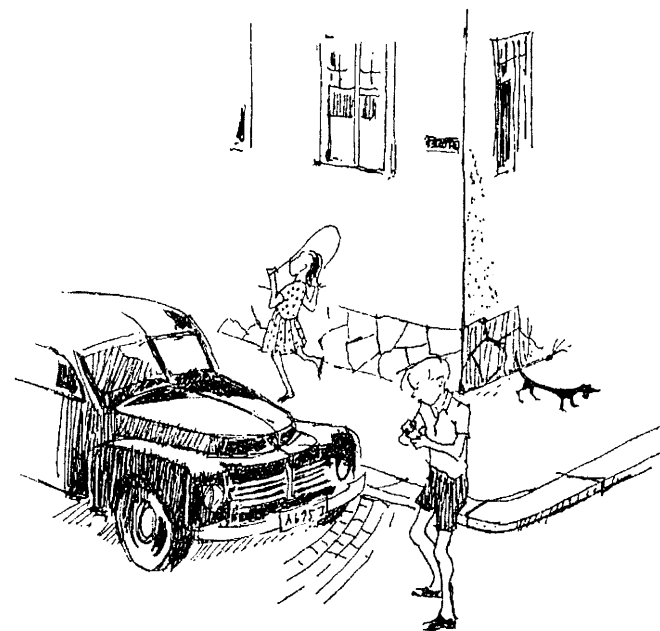
Kalle stirrade på dem, så det var underligt att inte hans ögon trängde ut genom titthålen. Han hade öronen på helspänn också. De två förde ett ivrigt samtal, men tyvärr kunde inte Kalle uppfatta mycket av det. Men så sa plötsligt den bleke med lite högre röst:

”Det är inget snack om saken! Han måste finnas här i stan. Jag såg själv brevet till Lola. Det stod tydligt Lillköping på poststämpeln.”

Lolas brev!? Lola! Lola Hellberg, vem annars?

”Det rör sej i mina små grå hjärnceller”, konstaterade Kalle med tillfredsställelse. Han hade själv postat brevet till Lola Hellberg, vem nu denna hedervärda dam kunde vara. Och hon fanns uppskriven i hans bok.

Kalle försökte ihärdigt att uppfatta något mera av de båda männens samtal, men det lyckades inte. Strax därpå kom portieren och meddelade att rummet var klart för inflyttning. Den Obehaglige och Den Bleke reste sig och gick. Och Kalle tänkte göra detsamma. Då såg han att portierlogen var tom. Det fanns för ögonblicket ingen mer än han själv i hotellvestibulen. Utan att betänka sig många sekunder slog han upp resandeboken och tittade. Den Obehaglige hade skrivit i den först, det hade han lagt märke till. Tore Krok, Stockholm – det måste vara han! Och vad hette så Den Bleke? Ivar Redig, Stockholm.

Kalle tog upp sin lilla anteckningsbok och plitade omsorgsfullt dit namn och signalement på sina nya bekantskaper. Han slog upp farbror Einars sida också och antecknade: 'Kallar sej sannolikt ibland för Brane.' Sen stack han tidningen under armen och lämnade hotellet glatt vislande på Spiskroksvalsen.

Och så var det bara en sak till. Bilen! Den måste vara deras, det var så sällsynt med stockholmsbilar här i stan. Och hade de kommit med 7-tåget, så skulle de väl ha skaffat sig rum på hotellet för flera timmar sen. Han

antecknade numret och övriga kännemärken. Sen synade han däcken. De var rätt slitna utom högra bakringen. Det var en splitter ny Gislaved. Kalle gjorde en liten skiss av ringmönstret.

”Rena rutinarbetet”, sa han och stoppade ner anteckningsboken i byxfickan.

8

Rosornas krig bröt ut dagen därpå, som avtalat var. Sixten hittade i sin brevlåda en lapp full med de fruktansvärdaste förolämpningar. ’Riktigheten av ovanstående intygar Anders Bengtsson, chef för den Vita rosen, vars skoband du icke är värdig att upplösa’, stod det inunder, och under livlig tandagnisslan ryckte Sixten ut och fick fatt i Benka och Jonte. De Vita Rosorna låg i högsta beredskap i bagarns trädgård förbidande de Rödas anfall. Kalle satt uppflugnen i lönnen, från vilken man hade utsikt över gatan ända bort mot postmästarens villa. Han skötte spaningarna, både sina privata och den Vita Rosens.

”Jag har egentligen ingen tid att kriga”, hade han sagt till Anders. ”Jag är upptagen.”

”Vad nu då”, sa Anders. ”Är det ett kriminaldrama i gång som vanligt? Håller Fredrik med foten på att lägga sej till med kollekten igen?”

”Ä, kyss mej”, sa Kalle. Han förstod att det var lönlöst att försöka uppdrida någon förståelse. Och han klev lydigt

upp i trädet, som han hade blivit befalld. Obetingad lydnad mot ledaren hörde till den Vita Rosens budord.

Att Kalle hade blivit avdelad till spanare hade emellertid den fördelen att han samtidigt som han höll utkik efter de Röda Rosorna också kunde spana på farbror Einar. För tillfället satt denne på verandan och hjälpte tant Mia att rensa jordgubbar. Det vill säga, när han hade snoppat ett tiotal tände han en cigarrett, satte sig på verandaräcket och dinglade med benen, retades lite med Eva-Lotta, när hon sprang förbi på väg till Vita Rosens högkvarter på bagerivinden, och såg för övrigt ut att ha långtråkigt.

”Blir det inte långsamt för dej att gå så här”, hörde Kalle tant Mia fråga. ”Jag tycker du skulle ge dej ut på stan och promenera eller cykla iväg och bada eller nånting sånt. Förresten är det ju dans på hotellet om kvällarna, att du inte går dit!”

”Tack för din omtanke, lilla Mia”, sa farbror Einar. ”Men jag har så skönt här i trädgården, så jag har inte det minsta behov av någon annan sysselsättning. Här kan jag riktigt ta igen mej och vila mina nerver. Jag känner mej så lugn och harmonisk sen jag kom hit.”

Lugn och harmonisk, jo pytt, tänkte Kalle. Han är ungefär lika harmonisk som en orm i en myrstack. Det är väl för att han är så fasligt lugn och harmonisk som han inte kan sova om nätterna och ligger med en revolver under huvudkudden.

”Hur länge är det jag har varit här egentligen?” undrade farbror Einar. ”Dagarna går, så man kan inte hålla ordning på dom.”

”Det blir fjorton dar nu om lördag”, sa tant Mia.

”Kors i all sin dar, är det inte längre? Jag tycker det känns som om jag hade varit här en månad. Ja, ja, jag får väl snart tänka på att ge mej iväg.”

”Inte än, inte än”, kved Kalle tyst uppe i lönnen. ”Först måste jag ha reda på varför du ligger här och trycker som en hare i en buske.”

Kalle var så upptagen av samtalet på verandan, att han totalt glömde bort att han tjänstgjorde som spanare för Vita Rosen. Han återkallades till verkligheten av ett viskande rådslag på gatan utanför. Där stod Sixten och Benka och Jonte och försökte kika in genom planket. De såg inte Kalle i lönnen ovanför.

”Eva-Lottas morsa och en annan stare sitter på verandan”, rapporterade Sixten. ”Så vi kan inte gå in genom stora grinden. Vi gör en kringgående rörelse över Åbron och tar dom genom överrumpling från åsidan. Dom hålls säkert i sitt högkvarter på bagerivinden.”

De Röda försvann igen. Kalle fick brått ner ur trädet och knatade iväg till bageriet, där Anders och Eva-Lotta för-drev väntetiden med att rutscha på repet, som hängde kvar sedan cirkusdagarna.

”Di Röa kommer”, skrek Kalle. ”Di kommer över ån om

ett ögonblick!”

Där ån flöt igenom bagarns trädgård var den inte mer än ett par meter bred. Eva-Lotta hade en planka liggande där nere, som vid behov kunde användas som 'vindbrygga'. Den utgjorde en ganska osäker broförbindelse, men om man sprang fort och stadigt hände det mera sällan att man hamnade i vattnet. Och även om så skedde, inskränkte sig olyckan för det mesta till ett par våta byxor, eftersom vattendjupet var särdeles obetydligt.

De Vita skyndade sig beredvilligt att lägga ut vindbryggan och kröp sen lugnt ner bakom albuskarna vid åkanten. De behövde inte vänta länge. Med stegrad förtjusning iakttog de, hur De Röda dök upp på motsatta sidan försiktigt spanande efter sina dolda fiender.

”Ha, vindbryggan är nedfälld”, skrek Sixten. ”Till strids! Segern är vår!”

Han rusade ut på spången med Benka i hämlarna. Det var det ögonblicket Anders hade väntat på. Som en blixtrusade han fram, och just innan Sixten hade fått fotfäste på torra land tippade han en aning på plankan. Mer behövdes inte.

”Så där gick det för Farao också, när han skulle genom Röda havet”, skrek Eva-Lotta uppmuntrande till den plaskande Sixten.

Sen rusade De Vita så fort benen kunde bära dem upp mot bageriet, medan Sixten och Benka med höga hämndetjut kravlade sig upp på landbacken. Anders, Kalle och Eva-

Lotta utnyttjade de dyrbara sekunderna till att barrikadera sig på bagerivinden. Dörren till trappan låstes omsorgsfullt, och repet halades in. Sen ställde de sig i den öppna vindluckan och inväntade sina fiender. Härskrin förebådade deras ankomst.

”Blidde du mycket våt”, frågade Kalle deltagande, när Sixten blev synlig.

”Ungefär så mycket som du är bakom örona för jämnan”, sa Sixten.

”Kommer ni ut frivilligt eller ska vi röka ut er”, skrek Jonte.

”Å, ni ska väl kunna klättra opp och hämta oss”, sa Eva-Lotta. ”Gör det något om vi håller lite sjudande beck under skjortkragen på er?”

Det hade under årens lopp varit många fejder mellan den Röda och Vita Rosen. Någon som helst fiendskap förelåg dock inte mellan medlemmarna av de olika banden. Tvärtom var de de allra bästa vänner, och deras fejder var för dem alla ingenting annat än en rolig lek. Det fanns inga bestämda regler för hur krigföringen skulle bedrivas. Man hade ett enda mål – att ställa till så mycket förtret som möjligt för motståndarsidan, och härför var nästan alla medel tillåtna utom naturligtvis att blanda in föräldrar och andra utomstående personer. Att bemäktiga sig motståndarens högkvarter, att spionera och överraska, att ta gisslan, utslunga gräsliga hotelser och skriva ärekränkande brev, att

stjåla motståndarens 'hemliga papper' och själv tillverka ett stort antal hemliga dito, så att det fanns något för motståndaren att knycka, att smugla viktiga handlingar tvärs genom fiendens linjer, allt detta ingick som viktiga beståndsdelar i Rosornas krig.

För tillfället kände De Vita sitt gränslösa övertag.

"Flytta på er lite", sa Anders artigt. "Jag tänkte just spotta!"

De Röda drog sig knorrande bakom knuten och försökte förgäves öppna dörren in till trappan.

Men segerlyckan hade gjort den vite ledaren övermodig.

"Hälsa rödingarna att jag har tagit fem minuters permission för naturbehov", sa han och kastade sig nerför repet. Han beräknade att han skulle hinna uppnå det lilla huset med hjärta på dörren, innan De Röda upptäckte att han hade lämnat vinden. Hans beräkning slog inte fel. Han slank inom dörren och reglade ordentlig om sig. Men han hade inte tänkt på återtåget. Bakom knuten stod Sixten, och hans ansikte fick nästan ett förklarat skimmer, när han kom underfund med var han hade sin fiende. Det tog honom ungefär två sekunder att rusa fram och lägga på haspen på utsidan, och det triumferande skratt han sen upphävde var det mest olycksbådande Eva-Lotta och Kalle hade hört på länge.

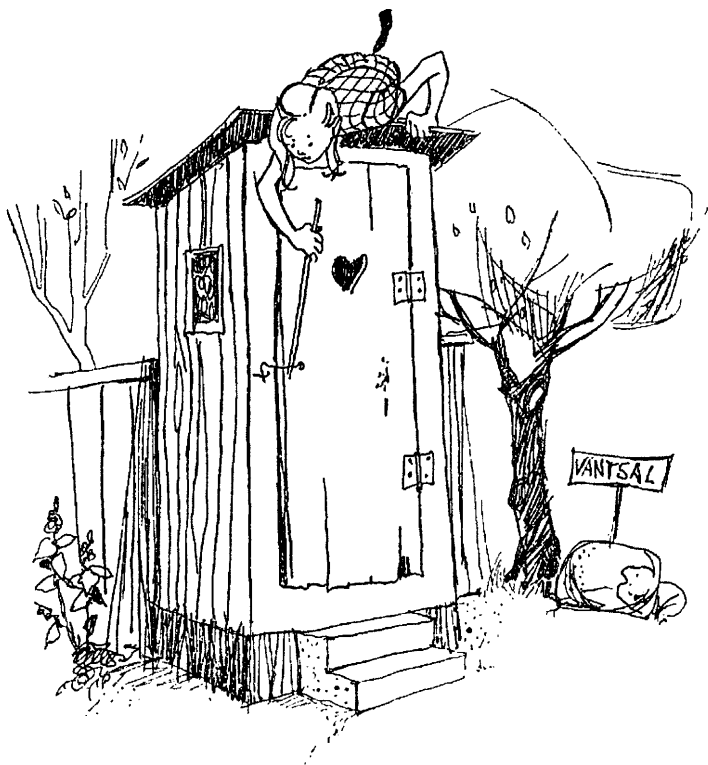
"Vår ledare måste befrias från sin ohyggliga fångenskap", sa Eva-Lotta bestämt.

Rödingarna dansade en krigsdans i glädjeyran.

"Den Vita rosen har skaffat sej ett nytt högkvarter", flinade Sixten, "så hädanefter kommer den rosen att dofta ljuvligare än någonsin."

"Stå kvar här och häda dom", sa Eva-Lotta till Kalle, "så ska jag se vad jag kan göra."

Det fanns en trappa till från bagerivinden, men den ledde inte ut i det fria. Den ledde rakt ner i bageriet. Här hade Eva-Lotta en möjlighet att komma ut utan att motståndarna märkte det. Hon kilade genom bageriet, tog sig ett par kakor i förbifarten och försvann ut genom dörren i byggnadens andra ände. Sen gjorde hon en kringgående rörelse och lyckades efter långa omvägar praktisera sig upp på staketet bakom uthusen utan att bli observerad av De Röda. Beväpnad med en lång käpp kravlade hon sig upp på uthustaket. Anders hörde att något försiggick över hans huvud, och det sände honom en stråle av hopp i hans ömkliga belägenhet. Under tiden var Kalle fullt sysselsatt med att utslunga händelser mot Sixten och hans kumpaner för att hålla deras uppmärksamhet riktad mot bagerivinden. Det kom ett oändligt spännande ögonblick, när Eva-Lotta sträckte ner käppen för att pilla av haspen. Om De Röda vände sig om i denna stund skulle allt vara förlorat. Kalle iakttog med spänning varje rörelse hos Eva-Lotta, och det ville till stor självbehärskning från hans sida för att fortsätta med hädandet.

"Ärans luspudlar, det är vad ni är", sa han, just som Eva-Lottas försök kröntes med framgång. Anders kände att dörren gav efter, och han gjorde ett störtlopp på hundra meter fram till en av de gamla almarna. Tack vare mångårig träning tog det honom bara ett ögonblick att klänga sig upp i trädet, och när De Röda förbittrade över flykten som ett koppel med blodhundar trängdes under honom skrek han att den förste som vågade sig upp i trädet skulle han

klubba till så att hans egen mor inte kände igen honom. I sista stund erinrade sig Sixten Eva-Lotta. Hon höll just på att sätta sig i säkerhet. Men det skulle snart visa sig, att hon hade köpt sin ledares frihet på bekostnad av sin egen. De Röda omringade uthuset och Eva-Lotta föll som en mogen frukt i deras uppsträckta händer, när hon skulle klättra ner på staketet.

"Fort, för henne till vårt högkvarter", skrek Sixten.

Eva-Lotta värjde sig med en lejoninnas mod, men Benkas och Jontes hårda nävar tvingade henne snart till underkastelse. De Vita beredde sig att skynda till hennes undsättning. Kalle rutschade utför linan, och Anders gjorde ett livsfarligt skutt ner ur almen. Men medan Jonte och Benka knuffade och drog Eva-Lotta ner mot ån uppehöll Sixten förföljarna med avvärande strider, så att De Röda ostörda nådde 'vallgraven' med sin krigsfånge. Att forsla den vilt spjärnande Eva-Lotta över 'vindbryggan' var naturligtvis en omöjlighet. Därför knuffade Benka henne utan vidare ner i vattnet, varpå han själv och Jonte plumsade efter.

"Inget motstånd, för då måste vi dränka dej", sa Jonte.

Hotelsen hindrade inte på minsta sätt Eva-Lotta från att spjärna emot värre än någonsin, och det beredde henne stor tillfredsställelse att hon lyckades få ner Benka och Jonte under vattenytan ett par gånger. Ja, hon var förstås själv under samtidigt, men det minskade inte hennes belåtenhet.

Uppe på sluttningen ner mot ån pågick kampen med oförminskad styrka. Oväsendet var så kraftigt att bagarmästare Lisander fann sig föranlåten att lämna sina degar för att se efter vad som stod på. Han vandrade makligt ner mot ån, där hans dotter just stack upp sitt vattendrypande huvud efter ett besök under ytan. Benka och Jonte släppte Eva-Lotta och kastade en skuldmedveten blick på bagarmästarn. Även striden uppe på sluttningen självdog. Bagarmästarn tittade begrundande på sitt barn och stod tyst en stund.

”Hur är det, Eva-Lotta”, sa han till sist, ”kan du simma hunds?”

”Det är klart att jag kan”, sa Eva-Lotta. ”Jag kan väl alla sorters sim.”

”Jaså! Ja, det var bara det jag undrade”, sa bagarmästarn försynt och gick tillbaka till bageriet.

Den Röda Rosen hade sitt högkvarter i garaget som hörde till postmästarns villa. Där fanns för tillfället ingen bil, varför Sixten hade lagt beslag på utrymmet för egen räkning. Här hade han sina metspön och sin fotboll och cykeln och pilbågen och en tavla att skjuta till måls på och alla Röda Rosens hemliga papper och handlingar. Här inspärrades den dyblöta Eva-Lotta, men Sixten erbjöd henne chevalereskt att låna hans träningsoverall.

”Ädelmod mot de besegrade, det är mitt valspråk”, sa han.

”Äsch, jag är inte ett dugg besegrad”, sa Eva-Lotta. ”Jag blir snart befriad. Under tiden kan vi skjuta till måls.”

Det hade fångvaktarna ingenting emot.

Anders och Kalle satt kvar nere vid ån och höll dystra rådslag. Det grämde dem att de inte hade lyckats övermannas Sixten, så att man hade kunnat företa en utväxling av fångar.

”Jag smyger mej dit och rekognoscerar”, sa Anders. ”Du sätter dej i lönnen och spanar igen, ifall dom skulle komma på idén att komma tillbaka hit. Försvara högkvarteret till sista man! Och om du blir övermannad, så bränn först alla hemliga papper!”

Kalle insåg nog att det skulle bli rätt svårt att efterkomma orden i full utsträckning, men han gjorde inga invändningar.

En förträfflig utsiktspunkt, lönnen! Man satt där riktigt bekvämt i en grenklyka väl dold av lövverket och hade överblick över främre delen av bagarns trädgård och över gatan i hela dess utsträckning ända fram till hörnet, där den förenade sig med Storgatan. Kalle kände sig riktigt upplivad av de utståndna striderna, men samtidigt hade han lite dåligt samvete. Han visste med sig, att han hade försummat sin plikt mot samhället. Hade inte Rosornas krig kommit emellan, så skulle han ha stått på vakt utanför hotellet redan tidigt på morgonen och skuggat de två herrarna som anlände i går kväll. Det skulle kanske ha fört honom ett steg närmare gåtans lösning.

Farbror Einar vankade fram och tillbaka på trädgårds-

gången nedanför. Han såg inte observatören i lönnen, så Kalle kunde i lugn och ro iakttaga honom. Varenda rörelse han gjorde rörde otålighet och missnöje. Hans ansikte hade ett sådant uttryck av rastlöshet och leda vid allting att Kalle nästan tyckte synd om honom.

Man borde nog leka lite mera med honom i alla fall, tänkte Kalle plötsligt deltagande.

Utanför planket låg gatan folktom. Kalle kikade neråt postmästarns till. Det var därifrån han kunde vänta anfall. Men inga Röda Rosor visade sig. Kalle kastade en blick åt andra hållet, upp mot Storgatan. Där kom någon. Det var – nej, det var väl inte – jo, minsann, det var det! Det var de där prissarna, vad var det nu de hette igen, Krok och Redig! Kalle blev ögonblickligen spänd som en stålfjäder. Allt närmare kom de. Just när de passerade bagarns trädgårdsgrind fick de syn på farbror Einar. Och han fick syn på dem.

Det var otäckt att se det, tyckte Kalle. Hur all färg i det ögonblicket försvann från farbror Einars ansikte. Han kunde inte ha varit vitare om han hade varit död. Och en råtta, som plötsligt ser sig fångad i en fälla, kunde inte ha sett så dödligt rädd ut som farbror Einar, där han stod innanför grinden.

En av de båda männen utanför började tala. Det var den lille bleke – Redig. Hans röst lät så obeskrivligt len och mjuk.

”Se, där har vi Einar”, sa han. ”Vår käre, gamle Einar!”

9

Kalle kände att han frös längs ryggraden. Det var den där rösten, som åstadkom det. Den var så len på ytan, men det lät som om det var något mycket obehagligt och farligt under.

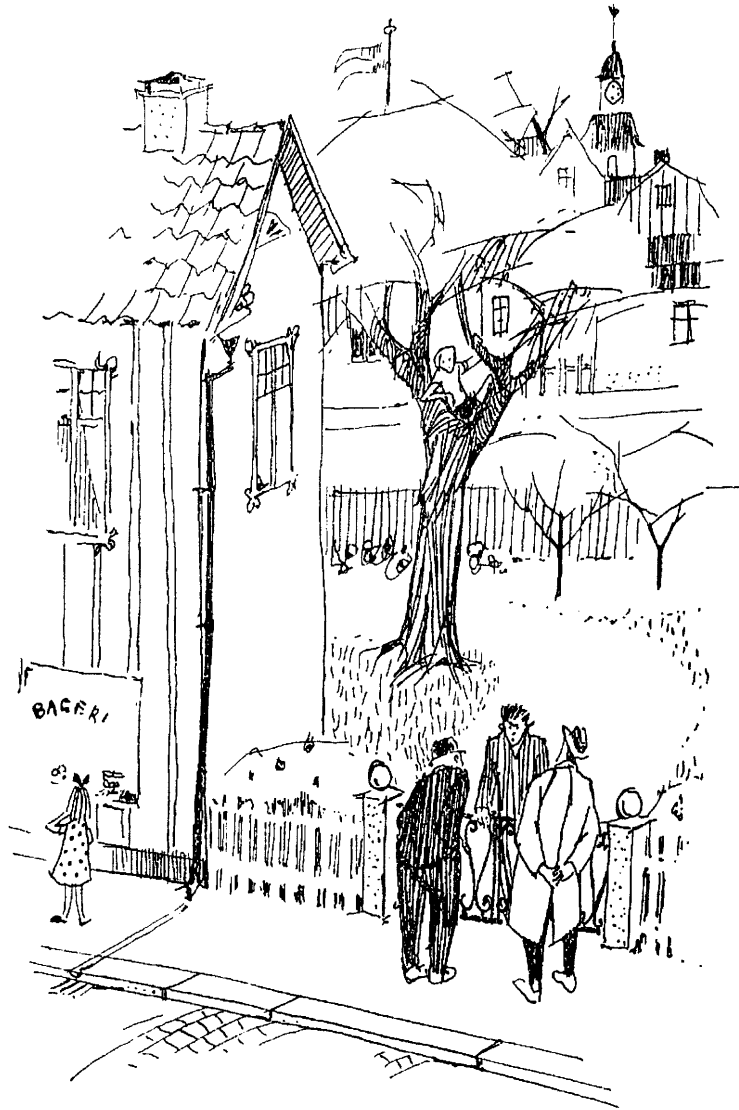
”Du verkar inte vidare glad att se oss, gamle vän”, spann den lena rösten.

Farbror Einar grep med ett par darrande händer om grinden.

”Jo”, sa han, ”jo, naturligtvis är jag det. Men ni kommer så oväntat.”

”Gör vi?” Den Bleke log. ”Ja, du glömde lämna oss din adress när du stack iväg. Tankspridd förstås! Lyckligtvis skrev du ett brev till Lola med en någorlunda tydlig poststämpel på. Och Lola är en förständig flicka. Om man talar allvarligt med henne, så är hon inte den som håller inne med saker och ting.”

Farbror Einar andades häftigt. Han böjde sig fram över grinden mot Den Bleke.

"Vad har du gjort med Lola, din ...!"

"Lugn, lugn!" Den lena rösten avbröt honom. "Hetsa inte upp dej! Lugn, vila och avkoppling, det bör man ha under semestern. För det är väl en liten semestertripp det här, förstår jag?"

"Ja – jo", sa farbror Einar. "Jag reste hit för att vila upp mej ett slag."

"Förstår det! Du har arbetat hårt på sista tiden, va?"

Det var hela tiden Den Bleke som förde ordet. Den, som Kalle kallade Den Obehaglige, stod bara tyst och log – men det var inte vad Kalle menade med ett vänligt leende.

Om jag mötte honom på en ensam gata, så skulle jag bli mörkrädd, tänkte Kalle. Fast det var väl fråga om det inte skulle vara ändå otrevligare att möta Den Bleke – Ivar Redig.

"Vart vill du egentligen komma, Artur", sa farbror Einar.

Artur – han heter ju Ivar vetja, tänkte Kalle. Men skurkar och banditer har ju alltid så mycket olika namn.

"Du vet så fördömt väl vart jag vill komma", sa Den Bleke, och rösten hade nu hårdnat lite. "Följ med oss på en liten biltur, så kan vi resonera om saken."

"Jag har ingenting att resonera med er om", sa farbror Einar häftigt.

Den Bleke kom ett steg närmare.

"Inte det", sa han milt.

Vad var det han höll i handen? Kalle måste böja sig ned för att kunna se.

”Nej, nu blommar det”, viskade Kalle. Den här gången var det farbror Einars tur att stå inför en revolvermynning.

Egendomliga vanor en del folk har! Går omkring med revolver till vardags!

Den Bleke lät handen smekande glida över den glänsande metallen, innan han fortsatte:

”När du närmare tänker efter, så följer du väl med i alla fall?”

”Nej”, ropade farbror Einar. ”Nej! Jag har inget otalt med er. Ge er iväg, annars ...”

”Annars ropar du på polisen, va?”

De båda männen utanför grinden skrattade.

”Ånej, lille Einar, det gör du nog inte! Du är nog ungefär lika angelägen som vi att blanda in polisen.”

Den Bleke skrattade om igen, ett egendomligt, otäckt skratt.

”Tänk, vad du kunde räkna ut det bra, lille Einar! Jag måste medge att tanken var god. En liten tids semester här i djupaste inkognito, tills den värsta uppståndelsen hinner lägga sej. Mycket klyftigare än att försöka sticka utomlands genast. Förståndig gosse!”

Han tystnade ett ögonblick.

”Men du har nog varit lite för klipsk i alla fall”, fortsatte han, och nu var rösten inte len längre. ”Det lönar sej

aldrig att försöka lura sina kompisar. Det är många som har fått sluta i unga år, när dom har försökt med det. Det är inte meningen att tre ska göra jobbet och en ta hem hela potten.”

Den Bleke lutade sig över grinden och betraktade farbror Einar med ett så hatfullt ansiktsuttryck, att Kalle svetades uppe i trädet.

”Vet du vad jag skulle ha lust till”, sa han. ”Jag skulle ha lust att ränna en kula genom kroppen på dej precis som du går och står, din långa, fega räkel!”

Det föreföll som om farbror Einar började återvinna fattningen.

”Och vad skulle det tjäna till”, sa han. ”Vill du så gärna tillbaka till kåken? Skjut mej, och om fem minuter har du snuten här. Vad vinner du med det? Du tror väl inte att jag går omkring och bär det på mej? Nej, lägg bort den där lilla leksaken” – han pekade på revolvern – ”och låt oss tala förstånd! Om ni uppför er hyggligt kan jag kanske vara villig att dela.”

”Ditt ädelmod går över alla gränser”, hånade Den Bleke. ”Såå, du är villig att dela! Synd att du har kommit på den strålande idén lite för sent. Alldeles på tok för sent! För ser du, lille Einar, nu är det vi, som inte vill dela. Du kan få en liten stunds betänketid – vi ska vara tjangtila och säga fem minuter – och sen ska du lämna över hela klabbet till oss. Jag hoppas för din egen skull att du begriper vad jag säger.”

"Och om jag inte gör det? Jag har det inte här, och om du fixar mej lär det inte finnas nån som kan hjälpa dej att få rätt på det."

"Einar, gamle vän, du tror väl inte att jag är född i går? Det finns medel att tvinga folk som inte vill ta reson, riktigt bra medel. Jag vet vad du tänker nu. Jag vet det lika bra, som om jag kunde se rätt in i din ruttna skalle. Du tror att du ska kunna lura oss en gång till! Du tror att du ska kunna uppehålla oss med ditt prat om delning, och så ska du sticka iväg härifrån i all tysthet och skudda fosterjorden av dina fötter, innan vi hinner hindra dej. Men jag ska säga dej en sak! Vi kommer att hindra dej, och det så att du aldrig glömmet det! Vi stannar här i stan nu, Tjommen och jag. Och du ska få se att du kommer att träffa oss riktigt ofta. Varje gång du försöker gå utanför den här trädgårdsgrinden, så kommer du att träffa dina kära gamla vänner. Och någon gång ska vi nog få tillfälle att tala ostört, tror du inte det?"

Det där var nog, som det brukar stå i böckerna, ett olycksbådande leende, tänkte Kalle och betraktade eftertänksamt Den Blekes ansikte. Han lutade sig fram för att se bättre, och i samma stund knäckte han en liten trädgren. Farbror Einar kastade en hastig blick omkring sig för att se varifrån ljudet hade kommit, och Kalle blev iskall av skräck.

"Måtte dom inte få syn på mej! Måtte dom inte! För då blir jag nog likviderad."

Han förstod att hans situation, om han blev upptäckt,

skulle kunna vara utomordentligt farlig. Det var inte troligt, att en man av Den Blekes kaliber skulle ha mycket förbarmande med ett vittne, som råkat avlyssna de sista tio minuternas samtal. Till all lycka tycktes ingen av de tre männen bry sig om att närmare undersöka vem som åstadkommit det lilla avbrottet. Kalle andades ut. Hjärtat hade just sjunkit tillbaka till sin normala plats, när han plötsligt fick se en syn som kom det att ta ett raskt skutt tillbaka till halsgropen. På gatan nedanför kom någon vandrande. En liten figur i en röd, mycket för stor träningsoverall. Det var Eva-Lotta. Hon svängde muntert en våt klänning i handen och visslade sin älsklingssång: "Det var en gång en flicka, som hette Josefin."

"Måtte hon inte få syn på mej", kved Kalle. "Måtte hon inte! För om hon då säger 'Hej Kalle', så är det färdigt."

Eva-Lotta kom närmare.

"Det är klart hon får syn på mej. Det är klart hon tittar upp på vår spaningsplats. Oj, oj, varför satte jag mej nånsin här?!"

"Hej, farbror Einar", sa Eva-Lotta.

Farbror Einar brukade alltid vara glad att träffa Eva-Lotta. Men nu såg han närmast hänryckt ut.

"Det var bra att du kom, lilla Eva-Lotta", sa han. "Jag tänkte just gå in och se om mamma har middan färdig. Kom så följs vi åt!"

Han vinkade åt de två utanför grinden.

”Adjö med er, gossar”, sa han. ”Jag måste tyvärr kila nu.”

”Adjö, käre gamle Einar”, sa Den Bleke. ”Vi ses igen, var säker på det.”

Eva-Lotta tittade frågande på farbror Einar.

”Ska du inte be dina vänner komma med in och äta middag”, undrade hon.

”Nej, vet du, jag tror inte dom har tid.”

Farbror Einar tog Eva-Lotta vid handen.

”En annan gång, lilla fröken”, sa Den Obehaglige.

Nu ... nu gäller det, tänkte Kalle, när Eva-Lotta skulle passera lönnen. Oj, oj!

”Det var en gång en flicka, som hette Josefin ...!”

Eva-Lotta sjöng och kastade efter vanan en blick upp mot klykan i lönnen, den Vita Rosens spaningsplats. Kalle blickade rätt in i hennes glada blå ögon.

I många år har man varit med om Rosornas krig. Man har deltagit i en hel del fruktansvärda fejder mellan indianer och blekansikten också. Man har tjänstgjort som allierad spion under pågående världskrig, och man har lärt sig två saker: att inte bli överraskad och att hålla mun när det behövs. Där sitter ens bundsförvant i lönnen, men han håller varnande fingret för munnen och hela hans min är ett enda: ”Var tyst!”

Eva-Lotta går vidare med farbror Einar.

”Den enda skatt hon ägde, det var en symaskin, symaskin-skin-skin, syma-ma-ma-ma-maskin.”

”Vad anser herr Blomkvist om detta märkliga samtal?”

Kalle låg på rygg under päronträdet hemma i sin egen trädgård, och det var hans inbillade åhörare som om igen intervjuade honom.

”Tja”, sa herr Blomkvist. ”Först och främst är det tydligt, att vi i detta kriminaldrama har icke bara en skurk utan tvärtemot tre stycken. Och jag varnar er, unge man” (den inbillade åhöraren var särdeles ung och oerfaren), ”jag varnar er! Mycket kommer att hända inom den närmaste framtiden. Det vore nog klokast, om ni höll er inne om kvällarna. Här blir tydligen en kamp på liv och död, och en som inte är van att umgås med samhällets drägg och avskum kan lätt få sina nerver alldeles tilltrasslade.”

Herr Blomkvist själv var ju så van att umgås med samhällets drägg och avskum, så hans nervsystem skulle nog stå rycken. Han tog pipan ur munnen och fortsatte:

”Ni förstår, de här två herrarna, Krok och Redig – ja, jag

behöver väl inte säga er att det naturligtvis inte är deras riktiga namn – men alltså de där två jepparna kommer nog att göra det hett om öronen för farbror Einar, hm, Einar Lindeberg eller Brane, som han också kallar sig ibland. Uppriktigt sagt – hans liv är i fara!”

”Och vilken standpunkt kommer herr Blomkvist att intaga i denna strid”, frågade åhöraren aktningsfullt.

”Samhällets standpunkt, unge man, samhällets! Som alltid! Även om det skulle gälla mitt liv.”

Mästerdetektiven log ett vemodigt leende. För samhällets skull hade han redan utsatt sig för tusen dödar, så en gång mer eller mindre spelade inte någon roll.

Hans tankar gick vidare.

”Men jag skulle bra gärna vilja veta vad det är dom vill ha av farbror Einar”, sa han för sig själv, och nu var han inte herr Blomkvist längre utan bara Kalle, en mycket villrådig liten Kalle, som tyckte att alltihop var ganska ruskigt.

Då erinrade han sig plötsligt tidningen! Den där tidningen, som farbror Einar hade köpt strax efter sin ankomst, när de satt i Konditoriträdgården. Den låg i tryggt förvar i Kalles vänstra skrivbordslåda. Men Kalle hade inte brytt sig om att studera den närmare.

”Ett oförlåtligt missgrepp”, tillrättavisade han sig själv och sprang upp.

Han kom ihåg att farbror Einar hade kastat sig över sidan med *Senaste nytt*. Så nu gällde det bara att försöka

räkna ut vad det var som speciellt hade intresserat honom. *Nytt atombombsförsök* – knappast! *Rått överfall på äldre man* – låt se, kunde det vara det? Nej, här stod ju att det var två ynglingar i 20-årsåldern, som hade överfallit en äldre herre, när han inte ville ge dem cigaretter. Det kunde nog inte farbror Einar ha varit inblandad i. *Stor juvelstöld på Östermalm* – Kalle visslade till och han läste med rasande fart igenom notisen.

En stor juvelstöld ägde natten till lördagen rum i en våning vid Banérgatan. Våningen, som bebos av en känd stockholmsbankir, stod under natten tom, varför tjuvarna kunnat operera fullkomligt ostört. De förmodas ha berett sig tillträde genom att dyrka upp köksdörren. Juvelerna, som representerade ett värde av närmare 100.000 kronor, förvarades i ett kassaskåp, som någon gång under nattens lopp, sannolikt mellan klockan 2–4, bortförts från våningen. Det har under lördagseftermiddagen återfunnits sprängt och länsat på sitt innehåll i en skog tre mil norr om staden. Kriminalpolisens inbrottskommission, som tidigt på lördagsmorgonen alarmerades om det skedda, har ännu inga spår av förövarna. Man räknar med att minst två och möjligen ännu fler personer deltagit i kuppen, som man betecknar såsom en av de djärvaste stölder som hittills ägt rum i vårt land. Kriminalpolisen har varskott alla polisstationer runt om i landet, och extra bevakning har ordnats i alla hamnar och gränspasseringar, då man förmodar, att förövarna för att kunna avyttra det stulna

ska nödgas söka sig utomlands. Bland de stulna föremålen märkes ett utomordentligt dyrbart armband av platina med briljanter, ett stort antal briljantringar, en brosch bestående av fyra stora diamanter i guldinfattning, en pärlcollier av orientaliska pärlor och ett antikt hängsmycke av guld med smaragder.

”Mitt nöt, mitt stora, sjudubblade nöt”, sa Kalle. ”Att jag inte har kunnat begripa det! Lord Peter Wimsey och Hercule Poirot skulle ha räknat ut det för länge sen. Det är ju bara att läsa innantill vetja!”

Han tog den lilla pärlan i handen. Hur såg man om en pärla var orientalisk?

En tanke slog ner i hans huvud som ett klubbslag. ”Jag bär det inte på mej”, hade farbror Einar sagt. Nej, naturligtvis inte! Och han, Kalle Blomkvist, visste var det fanns alltihop, armbandet och alla briljanterna och smaragderna och platina och allt vad det hette! I slottsruinen naturligtvis! Naturligtvis i slottsruinen! Farbror Einar tordes inte ha det hos sig på rummet. Han måste gömma det på ett säkert ställe. Och slottsruinens källarvåning var en bra plats, dit gick aldrig någon människa.

Tankarna brusade genom Kalles huvud. Han måste gå till ruinen och försöka hitta alla dyrbarheterna, innan farbror Einar kom åt att ta dem därifrån. Oj, oj, så måste han ju också skugga farbror Einar och de där två andra, så att han kunde häkta dem i det lämpliga ögonblicket! Hur

skulle han få tid till allt? Mitt uppe i Rosornas krig till på köpet! Nej, han kunde inte klara upp jobbet utan medhjälpare! Inte ens lord Peter Wimsey skulle gå i land med det på egen hand. Han måste inviga Anders och Eva-Lotta och be om deras hjälp. Visserligen gjorde de ju aldrig annat än hånade honom för hans detektivverksamhet, men den här gången var det nog annorlunda.

En liten röst inom Kalle sa honom, att han i det här fallet borde söka sina medhjälpare hos polisen, och han visste att rösten hade rätt. Men om han nu gick till polisen och berättade alltihop, skulle de tro honom? Skulle de inte skratta åt honom, som stora människor brukade göra? Kalle hade idel dystra erfarenheter från tidigare försök i detektivbranschen. Ingen ville tro att man kunde uträtta något, när man bara var tretton år. Nej, han skulle nog vänta, tills han hade fått ihop lite fler indicier.

Kalle la försiktigt ner pärlan i lådan. Titta, där hade han också farbror Einars fingeravtryck! Vem vet, när det kunde komma till pass. Han var glad att han hade varit så omtänksam och skaffat sig det.

Polisen har ännu inga spår av förövarna hade det stått i tidningen. Nänä, det var ju det vanliga! Men fingeravtryck hade de kanske lyckats säkra några på brottsplatsen! Fingeravtryck ja! Om en inbrottstjuv redan förut hade varit i delo med polisen, så fanns ju hans fingeravtryck i polisens register, och då var det bara att jämföra med det som man

hittade på brottsplatsen, och så var saken klar. Då kunde man på rak arm säga: "Det här inbrottet har förövats av Fredrik med foten!" Ja, ja, om det nu var Fredriks fingeravtryck man hittade förstås. Men det kunde också hända, att den som gjorde inbrottet inte hade sitt fingeravtryck i polisens register, och då var det inte mycket glädje med det hela.

Men här satt nu Kalle med avtrycket av farbror Einars tumme på ett litet papper, ett mycket tydligt och bra avtryck. Och långsamt föddes en idé hos honom. Man skulle ju kunna hjälpa de arma poliserna lite på traven, eftersom de "saknade alla spår av förövarna". Om det nu verkligen var det där inbrottet på Banérgatan som farbror Einar hade varit med om – absolut säker på den saken var Kalle naturligtvis inte, men indicierna pekade åt det hållet – så skulle kanske stockholmspolisen gärna vilja ha den där lilla papperslappen med farbror Einars tumavtryck.

Kalle tog fram papper och penna. Och så skrev han:

Till Kriminalpolisen, Stockholm

Sen tuggade han på pennan ett slag. Nu gällde det att försöka skriva så att dom trodde att det var en stor människa som hade hållit i pennan. Annars kastade dom nog brevet i papperskorgen, dom dumbommarna! Kalle fortsatte:

Eftersom det framgår av tidningarna tycks det hava varit ett inbrott vid Banérgatan därstädes. Eftersom att det kanske då av

Eder säkrades några fingeravtryck sjickar jag härmed ett dito i förhåpning att det kunde stämma med något av edra. Vidare upplysningar lämnas gratis och franco från

KARL BLOMKVIST

Privatdetektiv

Storgat. 14, Lillköping.

Han tvekade lite, innan han skrev "privatdetektiv". Men så tänkte han att stockholmspolisen skulle ju aldrig få se honom, och då kunde de lika gärna få leva i den tron att brevet var skrivet av herr Blomkvist, privatdetektiven, och inte av Kalle, 13 år.

"Sisådär", sa Kalle och slickade igen kuvertet.

Och nu snabbt iväg till Anders och Eva-Lotta.

11

Anders och Eva-Lotta satt på bagerivinden, Vita Rosens högkvarter. Det var ett utmärkt trevligt tillhåll. Förutom som högkvarter tjänstgjorde den gamla vinden även som varuupplag och samlingsplats för uttjänta möbler. Där stod en vit byrå, som nyligen hade förvisats från Eva-Lottas rum, gamla stolar trängdes i hörnen, ett kantstött och illa medfaret matsalsbord fanns där också, och det kunde man spela pingpong på under regniga dagar. Men just nu hade Anders och Eva-Lotta inte tid med ping-pong. De var livligt upptagna med tillverkning av 'hemliga papper'. Allt eftersom de blev färdiga la Anders ner dem i plåtlådan, som var den Vita Rosens dyraste egendom. Där förvarades minnen från Rosornas tidigare krig, fredsfördrag, hemliga kartor, stenar med underliga tecken på och en hel massa andra saker, som för den oinvidige såg ut som skräp. Men för den Vita Rosens medlemmar bestod innehållet i lådan av idel klenoder, för vilka man var villig att offra liv och blod. Leda-ren bar dag och natt nyckeln till lådan i ett snöre om halsen.

"Var håller Kalle hus egentligen", sa Anders och la ner ett nytillverkat dokument i lådan.

"Han satt i lönnen för en stund sen åtminstone", sa Eva-Lotta.

I samma ögonblick kom Kalle rusande.

"Sluta med det där", flåsade han. "Vi måste genast göra fred med dom röda. I värsta fall får det bli kapitulation utan villkor."

"Är du från vettet", sa Anders. "Vi har ju just börjat."

"Det hjälps inte! Vi har viktigare saker att ägna oss åt. Eva-Lotta, tycker du om farbror Einar väldigt mycket?"

"Tycker om, hur så", sa Eva-Lotta. "Varför skulle jag tycka så väldigt mycket om honom?"

"Ja, för han är ju din mammas kusin i alla fall."

"Vad det anbelangar, så tror jag inte att mamma tycker om honom själv", sa Eva-Lotta. "Och då kan ju inte jag behöva va så särskilt betagen. Men varför frågar du?"

"Då blir du inte ledsen om du får höra att farbror Einar är en skurk?"

"Nä, hör du Kalle, lägg av", sa Anders. "Det var Fredrik med foten som knöck kollekten, inte farbror Einar!"

"Håll klaffen! Läs det här först, innan du yttrar dej", sa Kalle och la fram tidningen.

Anders och Eva-Lotta läste notisen om *Stor juvelstöld på Östermalm*.

"Och nu ska ni få höra", sa Kalle.

”Känner du dej fullt frisk *för övrigt*”, undrade Anders deltagande. Han satte ett smutsigt pekfinger på en annan notis – *Arg ko vållar panik*. ”Tror du inte att det kan ha varit farbror Einar det också?”

”Håll klaffen, sa jag! Eva-Lotta, du såg dom där jepparna, som stod utanför grinden och pratade med farbror Einar i jåns? Det var hans medbrottslingar det, och farbror Einar har lurat opp dom på något vis, Krok och Redig kallar dom sej, och dom bor på hotellet. Och juvelerna finns i slottsruinen.”

Orden forsade ur Kalles mun.

”I slottsruinen? Du sa ju att dom bodde på hotellet”, sa Anders.

”Krok och Redig, ja! Men juvelerna, ditt nöt, det är ju smaragder och platina och diamanter vetja. Kors i all sin dar, när jag tänker på det, juveler för närmare hundratusen kronor där nere i källaren!”

”Hur vet du det”, sa Anders ytterst tvivlande. ”Har farbror Einar sagt det?”

”Lite får man väl räkna ut själv också”, sa Kalle. ”När man ska lösa en kriminalgåta måste man alltid räkna med det sannolika.”

Det var mästerdetektiven Blomkvist som stack in näsan ett slag, men han försvann snart, och kvar stod Kalle, ivrigt gestikulerande och ängslig att han inte skulle kunna övertyga de andra två. Det tog honom en god stund. Men det

lyckades. När han hade berättat alltihop och redogjort för sina iakttagelser, sitt nattliga besök hos farbror Einar, pärlfyndet i ruinen och samtalet, som han hade avlyssnat uppe i lönnen, så var till och med Anders imponerad.

”Sanna mina ord, den gossen blir detektiv när han blir stor”, sa han gillande. Sen började det lysa i hans ögon.

”Du store tid, va kul! Vilka framtidsutsikter! Vi måste sätta igång genast. Rosornas krig har vi inte tid med.”

”Jaså, det är därför”, sa Eva-Lotta. ”Det är därför jag har så svårt att låta kakburkarna va i fred. Jag är långfingrad precis som farbror Einar. Så är det, när man är släkt med en brottsling. Men ur huset ska han och det tvärt! Tänk, om han knycker matsilvret!”

”Du får lugna dej ett tag än”, sa Kalle. ”Förresten har han viktigare saker än matsilvret att tänka på, må du tro. Han är i en faslig klämma, för Krok och Redig kommer att vakta honom som sin ögonsten.”

”Det var därför han gick och la sej efter maten. Han sa att han kände sej sjuk.”

”Var säker på att han *kände* sej sjuk också”, sa Anders. ”Men nu måste vi först och främst sluta fred med rödingarna. Du, Eva-Lotta, hissa parlamentärflagg och gå dit och klara av saken. Fast dom kommer förstås att tro att vi fått fnatt direkt.”

Eva-Lotta band lydigt en vit näsduk på en käpp och tågade iväg till Sixtens garage, där hennes anbud om kapi-

tulation utan villkor mottogs med både förvåning och missnöje.

”Är ni inte friska”, sa Sixten, ”nu när vi lagom hade kommit i gång.”

”Vi ger oss utan villkor”, sa Eva-Lotta. ”Ni har vunnit. Men vi ska snart förolämpa er om igen, och då ska ni få se på gnister!”

Sixten uppsatte motsträvt ett fredsfördrag med ytterst hårda villkor för De Vita, såsom att de vid veckopengs utbekommande skulle avstå hälften för inköp av blandade karameller åt De Röda. Vid möte på gata med någon av De Röda skulle De Vita vidare buga sig djupt tre gånger och säga: ”Jag vet, att jag icke är värdig att trampa samma mark som du, o herre!”

Eva-Lotta undertecknade fördraget på den Vita Rosens vägnar, tryckte högtidligt den röda ledarens hand och rusade tillbaka till bagerivinden. När hon sprang in genom trädgårdsgrinden, kunde hon inte undgå att se en av farbror Einars ’vänner’, som stod på trottoaren mitt emot.

”Vaktjänsten är i full gång”, rapporterade hon för Anders och Kalle.

”Det här blir nog ett krig som blir bättre än Rosornas”, sa Anders belåtet. ”Du, Kalle, vad ska vi göra nu, tycker du?”

Fastän Anders i vanliga fall var ledaren, insåg han att han på det här speciella området borde underordna sig Kalle.

”Först och främst ta reda på juvelerna! Vi måste till

slottsruinen. Men någon måste vara hemma och skugga farbror Einar och dom andra två.”

Kalle och Anders tittade uppfordrande på Eva-Lotta.

”Aldrig”, sa Eva-Lotta bestämt. ”Jag vill vara med och leta efter juvelerna. Förresten ligger farbror Einar i sin säng och låtsas att han är sjuk, så det händer nog ingenting medan vi är borta.”

”Vi kan lägga en tändsticksask utanför hans dörr”, föreslog Kalle. ”Om den ligger kvar på samma sätt när vi kommer hem, så vet vi att han inte har varit ute.”

”Med hacka och med spade, vi draga ut så glade”, sjöng Anders, när de en stund senare skyndade den smala stigen upp mot ruinen.

”Om vi möter nån, så säger vi att vi ska ut och gräva mask”, sa Kalle.

Men de mötte ingen, och ruinen låg där ensam och övergiven som vanligt. Det hördes inga andra ljud än humlornas surrande.

En tanke slog Anders.

”Hur i all sin dar ska vi komma ner i källaren? Du sa ju att det var där som juvelerna fanns, Kalle. Hur kom *du* in den gången, när du hittade pärlan?”

Detta var Kalles stora ögonblick.

”Ja, hur brukar man ta sej igenom stängda dörrar”, sa han överlägset och tog fram dyrken.

Anders var mer imponerad än han egentligen ville er-
känna.

”Kors i Kristinehamn”, sa han, och det tog Kalle som en
komplimang.

Dörren svängde på sina gångjärn. Passagen var fri. Och
som ett koppel jakthundar rusade Kalle, Anders och Eva-
Lotta nerför trappan.

Efter två timmars grävande la Anders från sig spaden.

”Ja, nu liknar hela källargolvet en bättre potatisåker.
Men jag har aldrig sett så lite diamanter på nåt ställe som
här. Hur det nu kommer sej!”

”Du kan väl inte vänta, att vi ska hitta dom ögonblickli-
gen”, sa Kalle. Men han kände sig modstulen han också. De
hade grävt upp varenda tum av golvet i det stora källar-
utrymme, som låg nedanför trappan. Detta var den egent-
liga källaren. Men därifrån utgrenade sig långa, mörka,
delvis raserade gångar, som förde in till kryptor, valv och
fängelsehålor. De där gångarna såg inte så värst lockande
ut, men naturligtvis var det tänkbart, att farbror Einar av
pur försiktighet hade grävt ner sin skatt någonstans längre
in i källaren. Och där skulle de kunna hålla på att leta ett år.
Om han nu överhuvudtaget hade gömt den i slottsruinen.
Kalle började känna ett litet spirande tvivel.

”Var någonstans var det du hittade pärlan?” frågade Eva-
Lotta.

”Där, vid trappan”, sa Kalle. ”Men där har vi ju grävt
runt omkring.”

Eva-Lotta sjönk fundersamt ner på nedersta trappsteget.
Den stenplatta som utgjorde nedersta trappsteget var tydli-
gen inte jordfast, för den vickade en aning när hon satte sig
på den. Eva-Lotta flög upp igen.

”Man skulle väl inte kunna tänka sej ...”, började hon
och grep med ivriga händer om stenplattan. ”Den ligger
lös, hör ni!”

Två par armar kom henne till hjälp. Stenplattan flytta-
des åt sidan, och ett stort antal gråsuggor kilade hastigt iväg
åt alla håll.

”Gräv här”, sa Kalle i upphetsad ton till Anders.
Anders tog spaden och körde den med kraft ner i marken
på den plats där stenplattan legat. Det var något som tog
emot.

”Det är naturligtvis en sten”, sa Anders, och han darra-
de lite, när han stack ner fingrarna för att känna efter.

Men det var inte en sten. Det var – Anders trevade med
jordiga händer omkring föremålet – det var en plåtlåda.
Han lyfte upp den. Precis likadan som den Vita Rosens
relikskrin.

Kalle bröt den andlösa tystnaden.

”Nu blommar det”, sa han. ”Han har knuckt våran låda,
den tjuven!”

Anders skakade på huvudet.

"Nej, det är inte våran. Våran låste jag med egna händer för en stund sen."

"Men den är precis likadan", sa Eva-Lotta.

"Då ska ni se att han köpte den i järnaffären på samma gång som ficklampan", sa Kalle. "För det är i järnaffären dom har de här lådorna."

"Ja, där köpte vi våran", påminde Eva-Lotta.

"Öppna den, innan jag får ett anfall", sa Kalle.

Anders kände på lådan. Den var låst.

"Jag undrar om samma nyckel duger till alla de här plåt-lådorna?"

Han rev fram nyckeln, som hängde i snöret om hans hals.

"Å", sa Eva-Lotta. "Å!"

Kalle andades som om han skulle ha sprungit länge. Anders stack i nyckeln och vred om. Den passade.

"Å!" sa Eva-Lotta. Och när Anders fällde upp locket:

"Å, nej men hör ni! Det är precis som i Tusen och en natt!"

"Jaså, det är så det ser ut, smaragder och platina", sa Kalle andäktigt.

Där låg det alltihop precis som det hade stått i tidningen, broscher och ringar och armband och en trasig pärlcollier med pärlor alldeles likadana som den Kalle hittat.

"Hundratusen kronor", viskade Anders. "Usch, det är nästan otäckt!"

Eva-Lotta lät juvelerna rinna mellan sina fingrar. Hon tog ett armband och trädde det på sin arm, och hon satte en diamanbrosch på sin blåa bomullsklänning. Hon placerade en ring på var och en av sina tio fingrar, och så skrudad ställde hon sig framme vid den lilla gluggen, genom vilken solskenet strömmade in. Det lyste och gnistrade om henne.

"Å, så underbart! Är jag inte som drottningen av Saba? Den som hade en enda endaste liten ring åtminstone!"

"Ja, se fruntimmer", sa Anders.

"Nej, vi har inte tid med sånt där", sa Kalle. "Vi måste skynda oss härifrån. Antag, att farbror Einar plötsligt kom-

mer på den idén att smyga sej hit och gräva upp skrinet! Antag, att han kommer just nu! Det vore ungefär lika trevligt som att möta en bengalisk tiger eller va?"

"Jag skulle föredra tigern", sa Anders. "Men farbror Einar törs inte gå ut, vet du väl. För Krok och Redig står ju och lurpassar på honom."

"I alla fall", sa Kalle, "så måste vi genast skena till polisen."

"Polisen!" Anders röst uttryckte djupaste missnöje. "Du menar väl inte att vi ska blanda in polisen nu när det börjar bli trevligt."

"Det här är inte precis Rosornas krig", sa Kalle nyktert. "Tvärt på minuten måste vi gå till polisen. Skurkarna måste ju häktas, kan du väl förstå."

"Skulle vi inte kunna locka dom i en fälla och sen säga till polisen, att, varsågod, här har ni tre prima banditer som vi har fångat åt er."

Kalle skakade på huvudet. Ack, hur många gånger hade inte mästerdetektiven Blomkvist på egen hand oskadliggjort hela dussin av grova förbrytare! Men mästerdetektiven Blomkvist var en person och Kalle en annan. Och Kalle var ibland en praktisk och förständig ung man.

"Som du vill."

Anders böjde sig motvilligt för den sakkunskap Kalle representerade på det kriminella området.

"Men i så fall", sa Eva-Lotta, "så ska vi tala med Björk."

Han och ingen annan ska få hjälpa oss. Då blir han kanske överkonstapel på kuppen."

Anders betraktade resultatet av de sista timmarnas grävningar.

"Vad ska vi göra med det här? Sätta potatis eller skyffla igen alltihop?"

Kalle trodde nog det var klokast att nödtorftigt utplåna spåren av deras besök i källaren.

"Men skynda dej", sa han. "Det känns så nervöst att sitta och hålla en plåtlåda med hundratusen kronor i näven. Jag vill härifrån fortast möjligt."

"Hur ska vi bära oss åt med lådan", undrade Eva-Lotta. "Vi kan inte utan vidare komma kånkande med den. Och var ska vi gömma den?"

Efter en del rådplägningar bestämdes det att den dyrbara lådan av Anders skulle anbringas i Vita Rosens högkvarter på bagerivinden, medan Kalle och Eva-Lotta gick för att uppsöka konstapel Björk. Anders tog av sig skjortan och svepte den om lådan. Endast iklädd byxor, med spaden i ena handen och den i skjortan insvepta lådan i den andra, anträdde han återtåget.

"Dom tror alldeles säkert att jag har varit och grävt mask, om jag möter nån", sa han förhoppningsfullt.

Kalle smällde dörren i lås efter sig.

"En sak är synd", sa han.

"Vad då", sa Eva-Lotta.

"Att man inte får se hur farbror Einar ser ut i ansiktet när han kommer och ska hämta lådan."

"Ja, det vore värt tjugofem öre", ansåg Eva-Lotta.

På polisstationen härskade stillhet och ro. En konstapel satt där och löste korsord, som om ingen brottslighet fanns i världen. Men det var inte Björk.

"Träffas konstapel Björk?"

Kalle bugade sig artigt.

"Han är på tjänsteresa och kommer tillbaka i morgon. Men kan du säga ett mytologiskt vidunder på åtta bokstäver?"

Konstapeln bet i blyertspennan och såg vädjande på Kalle.

"Nej, jag kom hit i ett helt annat ärende", sa Kalle.

"Ja, som sagt, Björk kommer igen i morgon. Nå, men kvinnlig krigare på sex bokstäver?"

"Eva-Lotta", sa Kalle. "Nä visst nä, det är åtta bokstäver. Tack och adjö! Vi kommer tillbaka i morgon!"

Kalle drog med sig Eva-Lotta ut igen.

"Man kan inte prata om såna här saker med en snut som bara intresserar sig för mytologiska vidunder", sa han.

Eva-Lotta var av samma åsikt. De kom överens om att det nog inte skulle vara någon risk att vänta med polisanmälan till nästa dag. Farbror Einar låg ju i säkert förvar i sin säng.

"Och där står Krok utanför urmakarn", viskade Kalle till Eva-Lotta. "Har du i ditt liv sett ett sånt tryne?"

"Det är fint att skurkarna bevakar varandra", sa Eva-Lotta. "Det är precis som det står i ordspråket: 'När oskulden sover, står änglarna på vakt!'"

Kalle kände på sina armmuskler.

"Men i morgon, du Eva-Lotta, då blir det strid på liv och död!"

12

Dagen lovade att bli mer än vanligt varm. Lövkajorna på rundeln i bagarns trädgård slokade med huvudena redan på morgonen. Inte en vindfläkt rörde sig, och till och med Tusse föredrog att hålla sig i skuggan på verandan, där Frida var i full fart med att duka frukostbordet.

Eva-Lotta kom springande i bara nattlinnet och med märken efter kudden ännu kvar på kinden.

"Vet Frida om farbror Einar har vaknat än?"

Frida såg mystisk ut.

"Fråga hellre om han har somnat! Det är just det han inte har! För jag ska säga Eva-Lotta, att herr Lindeberg har inte legat i sin säng i natt."

Eva-Lotta spärrade upp ögonen.

"Vad menar Frida? Hur kan Frida veta det?"

"Jo, för jag var där inne och skulle ge honom rakvatten i jåns. Och då var rummet tomt och sängen stod likadan som jag bäddade den i går kväll sen han hade gått ut. Han blev frisk fram på kvällskräken, se!"

"Gick han ut i går kväll? Efter sen jag hade gått och lagt mej?"

Eva-Lotta var så ivrig, att hon grep Frida i armen.

"Jojomen! Antagligen berodde det på brevet som han fick. Kors, jag har ju glömt både salt och socker!"

"Vilket brev, nej, Frida, gå inte, vad var det för ett brev?"

Eva-Lotta ryckte Frida i armen.

"Fasligt vad Eva-Lotta är nyfiken av sej! Inte vet jag vad det var för ett brev, för jag läser inte andras post. Men det stod två karlar här utanför grinden, när jag hade varit och hämtat mjölken i går kväll. Och dom bad mej att lämna ett brev till herr Lindeberg, och det gjorde jag förstås, och då blev han frisk på eviga minuten. Så var det med den saken!"

Det tog en minut för Eva-Lotta att få på sig kläderna och ungefär lika lång tid att rusa in till Kalle. Anders var redan där.

"Vad *ska* vi ta oss till? Farbror Einar är försvunnen! Och vi som inte har häktat honom än!"

Meddelandet slog ner som en atombomb.

"Var det inte det jag kunde tro", sa Anders förgrymmad.

"Det känns precis som när jag hade fått den där gäddan på kroken i våras och den slet sej loss i sista ögonblicket."

"Lugn! Besinning!" manade Kalle, ja, det var egentligen mästerdetektiven Blomkvist som kom på ett litet gästspel. "Metodiskt arbete, det är det enda raka. Låt oss då först

företa en husundersökning hos Lindeberg – jag menar farbror Einar!”

För ordningens skull gick Kalle och kontrollerade, att ingen av herrarna Krok och Redig stod på post på trottoaren. Vakhållningen hade tydligen upphört.

”Sängen orörd, resväskan kvar”, summerade Kalle, när de hade smugit sig in i farbror Einars rum. ”Det ser ut som om han tänkte komma tillbaka. Men det kan förstås också vara en fint.”

Anders och Eva-Lotta satte sig på sängen och blickade dystert framför sig.

”Nej, han kommer nog aldrig igen”, sa Eva-Lotta. ”Men juvelerna har vi åtminstone räddat.”

Kalle snodde omkring i rummet med ögonen på skaft. Papperskorgen naturligtvis! Rena rutinarbetet! Där låg ett par tomma cigarrettaskar, några avbrända tändstickor och en gammal tidning. Och så en hel hög små, små papperslappar. Kalle visslade till.

”Nu ska vi lägga pussel”, sa han. Han samlade ihop alla de små lapparna och la dem framför sig på skrivbordet. Anders och Eva-Lotta ryckte intresserat närmare.

”Tror du, att det kan vara brevet?” frågade Eva-Lotta.

”Det blir det vi får se!”

Kalle plockade med lapparna. Han fick ihop ett ord här och ett ord där.

Det var brevet. Snart hade han sitt pussel färdigt. Tre huvuden lutade sig ivrigt över det och läste:

Einar, gamle vän!

Vi har tänkt på saken, Tjommen och jag. Låt oss dela! Visserligen har du burit dej åt som ett svin, och hade vi bara lite mer tid på oss, så skulle vi nog klämma ur dej alltihop. Men som sagt, vi delar. Det blir bäst för oss allihop, i synnerhet för dej, jag hoppas du begriper det. Men kom ibåg, inga trick! Försöker du snyta oss en gång till, så är du färdig med detta jordelivet, det har du mitt

ord på. Rent spel ska det vara den här gången! Vi väntar på dej utanför grinden. Raska dej bit och ta med dej krimskramset, så ger vi oss av ögonaböj! Artur.

”Jaså, skurkarna har slagit sej tillsammans igen”, sa Kalle. ”Men krimskramset får dom allt leta efter.”

”Jag undrar var dom hålls nu”, sa Anders. ”Om dom har stuckit iväg från stan måntro? Jag gissar att dom är arga som bälgetingar, var dom än är!”

”Och vad dom ska undra vem som har tagit juvelerna!”

Eva-Lotta såg upplivad ut vid tanken.

”Om vi skulle smyga oss upp till ruinen och se om dom är kvar och letar. Är dom det, så tussar vi polisen på dom ögonblickligen”, sa Anders. En tanke föll honom in. ”Men hur kan dom komma ner i källaren, när farbror Einar inte har sin dyrk kvar?”

”Ä, såna där prissar som Krok och Redig är nog fullhängda med dyrkar från hjässan till fotabjället, kan du väl förstå”, sa Kalle. Han samlade ihop alla papperslapparna och la dem i en cigarettask som han stoppade i fickan.

”Det är ett indicium, förstår ni”, sa han förklarande till Anders och Eva-Lotta.

Det var kvävande hett i solen. Anders, Kalle och Eva-Lotta flämtade. De tordes inte gå den vanliga stigen upp till ruinen för att inte riskera att möta de tre juveltjuvarna.

”Det *skulle* verkligen inte va bra, förstår ni”, sa Kalle.

”Dom skulle misstänka oss, och det vore det sämsta som kunde hända. För den där Redig ser inte ut som om han skulle gilla att någon la sig i hans affärer.”

”Å, så väl är det nog inte så dom är kvar”, sa Anders. ”Jag tror dom blev livrädda, när dom såg att juvelerna var borta. Om nu inte farbror Einar har fört dom på villospår förstås!”

Det var arbetsamt att klättra uppför branten. Men det var nödvändigt, om man inte ville begagna stigen. Man fick klänga och krypa och hålla sig fast i buskar och ta spjärn mot stenar. Och varmt var det, fasligt varmt. Eva-Lotta kände att hon var lite hungrig. Hon hade inte haft tid att äta något innan hon gick hemifrån, bara stoppat ett par bullar i klänningsfickan.

Där låg ruinen. Det var en av fördelarna med att inte begagna stigen, man kom upp på platån bakom ruinen och kunde smyga sig fram och kika försiktigt om hörnet, ifall något farligt syntes till. Men allt var lugnt. Humlorna surrade som vanligt, törnrosorna doftade som vanligt, dörren till källarvåningen var låst som vanligt.

”Just vad jag trodde! Dom är puts väck. Att vi inte häktade dom i går kväll, det kommer att reta mej till min död”, sa Anders.

”Vi måste gå ner i källaren och se om det finns några spår efter dom”, sa Kalle och fick fram dyrken.

”Du hanterar en dyrk som den värsta inbrottstjuv”, sa Anders med beundran i rösten, när dörren gick upp.

Alla tre trängde sig på en gång nerför trappan. I samma ögonblick hördes ett gällt skrik, som fyllde hela den gamla ruinen. Den som skrek var Eva-Lotta. Och varför skrek hon?

Där låg någon på källargolvet. Farbror Einar låg där. Hans händer var bakbundna och hårt surrade samman. Stadiga rep fjättrade hans ben. Och i munnen hade han en näsduk inpressad.

Barnens första impuls var att ta till flykten. Farbror Einar var ju nu deras fiende, det var de medvetna om. Men deras fiende var i sitt nuvarande skick fullständigt försvarslös. Han stirrade på dem med blodsprängda och bedjande ögon. Kalle gick fram och befriade honom från näsduken.

Farbror Einar stönade.

"Å, dom uslingarna, så dom har hanterat mej! Å himmel, mina armar! Hjälp mej av med repet!"

Eva-Lotta skyndade fram. Men Kalle hejdade henne.

"Ett ögonblick", sa han. Han såg ytterst generad ut. "Ursäkta, farbror Einar, men vi måste nog gå efter polisen först." Han tyckte själv att det var någonting alldeles oerhört, att han skulle våga säga en sådan sak åt en vuxen.

Farbror Einar svor en lång ramsa. Sen stönade han ett slag igen.

"Jaså, det är er jag har att tacka för det här lilla nöjet! Det borde jag ha förstått. Mästerdetektiven Blomkvist!"

Det var obehagligt att höra hans stönanden.

"Ge tusan i att stå där och glo", skrek han. "Gå efter polisen då, snorungar! Men ni kunde åtminstone ge mej lite vatten!"

Anders sprang så fort benen kunde bära honom upp till den gamla brunnen på borggården. Där fanns klart, friskt vatten och en stor järnskopa att dricka ur.

Farbror Einar drack, som om han aldrig hade sett vatten förr, när Anders förde skopan till hans mun. Sen jämrade han sig på nytt.

Det var mer än Kalle kunde stå ut med.

"Å, mina armar!"

"Om farbror Einar säkert lovar att inte försöka smita, så skulle vi kanske kunna lossa på repet om armarna."

"Jag lovar vad ni vill", sa farbror Einar.

"Och förresten är det inte lönt att farbror försöker, för om en av oss springer efter polisen, så är vi i alla fall två kvar och vaktar. Och så har farbror bena bundna."

"Din iakttagelseförmåga är värd allt berömd", sa farbror Einar.

Anders lyckades om än med något besvär knyta upp repet som höll armarna bakbundna. När repet lossnade kändes smärtorna tydligt intensivare än någonsin, för farbror Einar satt en lång stund och vaggade med överkroppen fram och tillbaka och jämrade sig.

"Hur länge har farbror Einar legat så här?" frågade Eva-Lotta, och hennes röst darrade.

"Sen i går kväll, min sköna unga dam", sa farbror Einar. "Och det tack vare er inblandning."

"Ja, det är tråkigt", sa Kalle. "Ursäkta så mycket, men nu måste vi nog gå efter polisen i alla fall!"

"Skulle vi inte kunna resonera om saken", undrade farbror Einar. "Hur tusan har ni förresten burit er åt för snoka reda på den här historien? Hur som helst så är det tydligen ni som har tagit hand om juvelerna, och det är väl i alla fall det viktigaste att dom kommer tillrätta, herr mästerdetektiv. Skulle ni inte kunna släppa en fattig syndare för gammal vänskaps skull?"

Barnen stod tysta.

"Eva-Lotta", vädjade farbror Einar, "inte vill du väl att tjocka slakten ska hamna i fängelse?"

"När man har gjort nåt, så får man väl också ta sitt straff", sa Eva-Lotta.

"Det är nog det enda vi kan göra", sa Kalle. "Vill du Anders kila?"

"Ja", sa Anders.

"Fördömda ungar", skrek farbror Einar. "Om jag ändå hade vridit nacken av er, medan tid var!"

Anders tog trappan i ett par språng. Och så var det bara att rusa ut genom dörren. Men – det var någon som stod i vägen. Två stycken var det, som stod där och spärrade dörröppningen. Den ene, han med det bleka ansiktet, höll en revolver i handen.

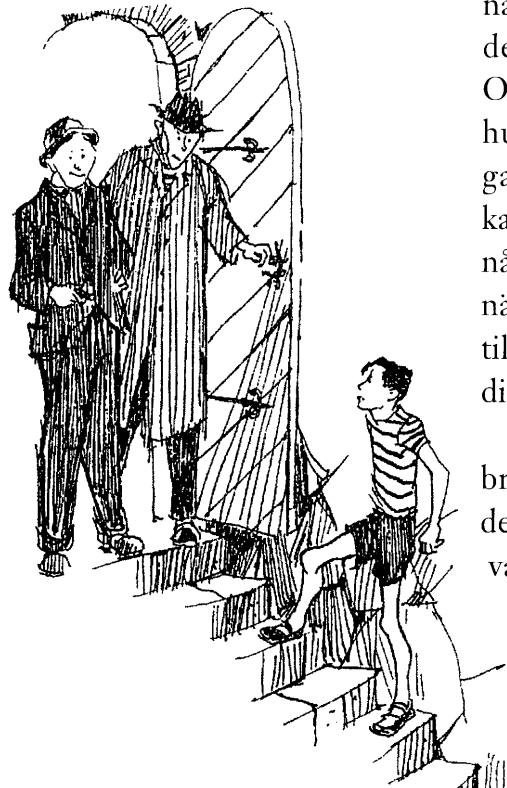
"Jag tror att vi kommer mitt upp i en familjebjudning", skrattade Den Bleke. "Barnavännen Einar i kretsen av de sina! Det är så sött, så man borde fotografera det och sätta in det i tidningen. Ja, snälla Einar, missförstå mej inte, jag menar inte i Polisunderrättelser. Det finns ju andra publikationer!"

Han gjorde en paus och synade sin revolver.

"Så synd att vi kom och störde", fortsatte han. "Om vi hade dröjt lite till, så hade dina små vänner snart befriat dej, och sen hade det kanske gått lite lättare för dej att hitta krimskramset än det gjorde i går kväll."

"Artur, hör på mej ett slag", sa farbror Einar, "jag svär att ...!"

"Det gjorde du tillräckligt i går kväll", avbröt honom Den Bleke. "När du får lust att tala om var du har gömt prylarna, så kan du öppna mun. Till dess – håll käften! Och till dess kommer du att förvaras liggande precis som en vichyvattensbutelj. Jag hoppas dina små vänner inte har

vem som har lagt vantarna på't? Jo, det har dom här ynglen!" Han pekade på barnen. "Och dom var just i färd att hämta snuten, när ni klev in. Kors, jag trodde väl aldrig att jag skulle kunna

något emot att jag binder dina armar igen? Och du är väl inte alltför hungrig och törstig, gamle gosse? För jag kan tyvärr inte ge dej något annat än den här näsduken att tugga på tillsvidare. Tills du tar ditt förnuft tillfånga!"

"Artur", ropade farbror Einar alldeles desperat, "du måste höra vad jag säger! Vet du

bli glad att få se dej och Tjommen, men just nu kom ni verkligen som efterskickade."

Det blev tyst en stund. Det bleka ansiktet med de flackande ögonen vändes mot barnen. Kalle fick en förnimmelse av oerhörd fara. Detta var någonting annat och vida ohyggligare än när han stod inför farbror Einars revolver.

Den Obehaglige, han som tydligen kallades Tjommen, bröt tystnaden.

"Kanske han talar sanning för en gångs skull, Artur!"

"Det är möjligt", svarade Artur. "Det ska vi väl snart få reda på."

"Låt mej sköta ungarna", sa farbror Einar, "så ska jag snart klämma fram vad vi behöver veta."

Anders, Kalle och Eva-Lotta blev en nyans vitare i ansiktet. Kalle hade haft rätt, det här var någonting annat än Rosornas krig.

"Artur", sa farbror Einar, "om det äntligen har gått upp för dej att jag inte försöker föra er bakom ljuset mer, så inser du väl också, att vi nu mer än någonsin måste hålla ihop. Skär av det här" – han pekade på repet om benen – "och låt oss få saken ordnad. Jag har en känsla av att det är hög tid för oss att komma härifrån!"

Artur gick utan ett ord fram och skar av repet. Farbror Einar reste sig med möda och gned sina ömma lemmar.

"Det var den längsta natt jag har varit med om i mitt liv", sa han.

Hans vän Artur log, ett illvilligt leende, och Tjommen lät höra ett skrockande skratt.

Farbror Einar gick fram och tog Kalle under hakan.

"Hur var det, herr mästerdetektiv, skulle du inte skicka efter polisen?"

Kalle svarade ingenting. Spelet var förlorat, och han visste det.

"Jag ska säga dej, Artur", fortsatte farbror Einar, "att dom här barna är så gränslöst förståndiga. Det skulle förvåna mej mycket om dom inte snällt och beskedligt talade om för farbror Einar, var dom har gömt de där juvelerna, som dom har nosat rätt på."

"Vi har dom inte här, och vi säger inte var dom är", sa Anders trotsigt.

"Hör på mej ett slag, små barn", sa farbror Einar. "Dom här två rara farbröderna som ni ser här fick en sak om bakfoten i går kväll. Dom fick för sej att jag visste var juvelerna fanns och inte ville tala om var jag hade gömt dom. Och därför gav dom mej en natt för att tänka över saken. Och som jag sa nyss, det var den längsta natt jag har varit med om i mitt liv. Det är ganska mörkt här i källaren om nätterna, alldeles kolsvart i själva verket och kallt. Och man sover så dåligt när armar och ben är surrade på'n. Och så blir man både hungrig och törstig, det kan jag försäkra er. Nog är det väl bra mycket trevligare att ligga hemma hos mamma och sova, eller hur, Eva-Lotta?"

Eva-Lotta såg på farbror Einar, och det var alldeles samma uttryck i hennes ögon som den gången, då han hade plågat hennes älskade Tusse.

"Herr mästerdetektiv", fortsatte farbror Einar, "hur skulle du tycka om att tillbringa en eller ska vi säga ett par nätter här i ruinen? Eller kanske rentav alla dina återstående nätter?"

Kalle kände hur det kröp en liten otäck skräck längs ryggraden.

"Vi har bråttom", avbröt Artur Redig. "Allt det här trasslet har redan dragit ut på tiden alldeles för länge. Hör på, ungar! Jag är barnkär, det är jag visst det, men små barn som får i skallen att dom ska springa efter snuten i tid och otid, dom gillar jag inte. Vi kommer att låsa in er i källaren, och det blir vi tvungna till. Men det beror på er själva, om ni ska komma ut med livet eller inte. Antingen ror ni fram med juvelerna, och då behöver ni inte stanna här mer än en eller kanske två nätter. Så fort vi har kommit i säkerhet, så skriver er snälla farbror Einar och berättar var ni finns."

Han gjorde en paus.

"Eller också vill ni *inte* tala om var ni har gömt juvelerna. Och då blir det så synd om era snälla mammor, så det törs jag inte tänka på."

Anders och Kalle och Eva-Lotta tordes inte tänka på det heller. Kalle tittade frågande på de två andra. Anders och Eva-Lotta nickade instämmande. Det fanns ingenting

annat att göra. De måste tala om var plåtlådan fanns.

"Nå, herr mästerdetektiv", sa farbror Einar uppmunrande.

"Är det säkert att vi blir utsläppta, om vi säger det", sa Kalle.

"Självfallet", sa farbror Einar. "Litar du inte på farbror Einar, min gosse? Ni behöver bara stanna här, tills vi hunnit till en lite hemtrevligare plats än den här stan. Till på köpet ska jag be farbror Artur här att ni slipper vara bundna, och då kan ni ju ha det riktigt trivsamt, vetja."

"Plåtlådan står i vita byrån på bagerivinden", sa Kalle, och det såg ut att kosta honom en oerhörd ansträngning att få fram orden. "Där vi hade Cirkus Kalottan."

"Utmärkt", sa farbror Einar.

"Är du säker på att du vet var det är, Einar?" frågade Artur Redig.

"Absolut! Och där ser du, Artur, att det är klokast för oss att hålla ihop. Ingen av er kan gå upp på bagerivinden utan att väcka misstankar, men det kan jag."

"All right!" sa Artur. "Låt oss komma iväg!"

Han betraktade de tre barnen, som tysta stod bredvid varann.

"Jag hoppas att ni har sagt sanningen! Ärlighet varar längst, mina unga vänner, det är ett gott valspråk här i livet. Har ni ljugit, så kommer vi tillbaka hit om en stund, och då blir det så tråkigt, så tråkigt!"

"Vi har inte ljugit", sa Kalle och glodde ilsket under lugg.

Nu kom farbror Einar fram till honom. Kalle vägrade att se hans utsträckta hand.

"Adjö, herr mästerdetektiv", sa han. "Jag tror det vore klokast att lägga kriminalistiken på hyllan i fortsättningen. Apropos det, kan jag få tillbaka min dyrk? För det är väl du som tagit den?"

Kalle stack handen i byxfickan och tog fram dyrken.

"Det finns nog ett och annat, som det vore klokast för farbror Einar att lägga på hyllan också", sa han buttert. Farbror Einar skrattade.

"Adjö, Anders, tack för den här tiden! Adjö, Eva-Lotta! Du är ett rart barn, det har jag alltid tyckt. Hälsa din mamma, ifall jag inte skulle få tid att säga adjö till henne!"

Han gick uppför trappan i sällskap med sina två kumpaner. I dörren vände han sig om och vinkade.

"Jag lovar att jag säkert ska skriva och berätta var ni finns! Om jag bara kommer ihåg det!"

Den tunga dörren föll igen med ett brak.

”Det är mitt fel”, sa Kalle, efter vad som föreföll att vara en oändlig tystnad. ”Det är absolut mitt fel. Jag skulle inte ha blandat in er i det här. Och kanske inte mej själv heller.”

”Fel och fel”, sa Eva-Lotta. ”Du kunde väl aldrig drömma om att det skulle gå så här.”

Det blev tyst igen, en ohygglig tystnad. Det var som om yttervärlden inte existerade längre. Det fanns bara den här källaren med den obevekligt stängda dörren.

”Det var synd att Björk inte var hemma i går”, sa Anders till sist.

”Tala inte om det”, sa Kalle.

Sen var det ingen som sa något på en stund igen. Man tänkte. Och alla tänkte nog ungefär detsamma. Det hade misslyckats alltihop. Juvelerna var förlorade, tjuvarna skulle undkomma till utlandet. Men i detta ögonblick vägde allt detta lätt mot det faktum att de satt inspärrade här utan att komma ut och utan att veta om de någonsin skulle kunna

komma ut. Den fasansfulla tanken gick inte att tänka till slut. Om nu farbror Einar inte brydde sig om att skriva? Förresten – hur lång tid tog ett brev från utlandet? Och hur länge kunde man leva utan mat och dryck? Och var det inte så, att det för banditerna var bäst om barnen blev kvar där nere i källaren för alltid? Det fanns ju polis i utlandet också, och om barnen berättade vilka tjuvarna var, kunde farbror Einar och hans kumpaner inte vara lika trygga, som de skulle vara om Kalle och Anders och Eva-Lotta aldrig blev i tillfälle att röja deras namn. ”Jag ska skriva, om jag kommer ihåg det” – det var det sista farbror Einar hade sagt, och det lät olycksbådande.

”Jag har tre bullar”, sa Eva-Lotta och stack handen i klänningsfickan.

Det var ju alltid en liten tröst.

”Då kommer vi inte att dö svältdöden förrän fram på eftermiddan”, sa Anders. ”Vi har en halv skopa vatten kvar också.”

Tre bullar och en halv skopa vatten! Och sedan?

”Vi måste skrika på hjälp”, sa Kalle. ”Det kanske kommer nån turist och ska se på ruinen.”

”Jag vill minnas att det var två turister här förra sommaren”, sa Anders. ”Dom talade om det i stan länge efteråt. Så varför skulle det inte komma en i dag?”

De ställde sig vid den lilla källargluggen, genom vilken en solstrimma föll in.

"Ett, två, tre – nu!" kommenderade Anders.

"Hjälp – hj-ä-ä-lp!"

Tystnaden efteråt var mera kompakt än någonsin.

"Gripsholm och Alvastra och sånt där, dit kan dom fara", sa Anders bittert. "Men den här ruinen är det ingen som bryr sej om."

Nej, ingen turist lystrade till deras nödrop och ingen annan heller.

Minuterna gick och blev till timmar.

"Om jag åtminstone hade sagt till hemma att jag skulle gå till ruinen", sa Eva-Lotta. "Så hade dom väl kommit och letat efter oss så småningom."

Hon gömde ansiktet i händerna. Kalle svalde ett par gånger och reste sig upp från golvet. Det blev olidligt att sitta stilla och se på Eva-Lotta. Dörren, fanns det någon möjlighet att slå sönder den? Det behövdes bara en blick för att konstatera det lönlösa i att försöka. Kalle böjde sig ner för att ta upp något som låg bredvid trappan. Det var farbror Einars ficklampa. Tänk, den hade han glömt, vilken lycka! Så småningom skulle det bli natt, mörk, kall natt – det var tröstande att veta, att man om så behövdes kunde skingra mörkret för några ögonblick. Ett batteri räckte ju inte hur länge som helst, men man kunde åtminstone lysa sig och se hur mycket klockan var. Inte för att det egentligen betydde något om den var tre eller fyra eller fem, snart skulle ingenting betyda något. Kalle kände en dov förtviv-

lan stiga upp inom sig. Han vankade runt, 'ett rov för dyst-ra tankar', som det brukade stå i böckerna. Allting var bättre än att sitta och vänta. Allting var bättre. Det skulle till och med vara bättre att försöka utforska de mörka irrgångarna, som förde in till de inre regionerna av källaren.

"Anders, du sa en gång att du skulle vilja utforska hela källaren och kartlägga den och göra den till vårt högkvarter. Varför inte passa på nu?"

"Har jag verkligen sagt nånting så dumt? Jag måste ha haft solsting den dan. Om jag bara kunde komma ut härifrån, så vet jag en som aldrig skulle sätta sin fot i närheten av den här gamla skruttruinen, det kan du skriva opp!"

"Jag undrar i alla fall vart dom här gångarna tar vägen", envisades Kalle. "Tänk, om det skulle kunna finnas någon annan utgång, som ingen vet om!"

"Ja, och tänk om det skulle komma en hopar arkeologer och börja gräva ut oss i eftermiddag. Det är ungefär lika troligt."

Eva-Lotta hoppade upp.

"Ja men, om vi sitter stilla här så får vi snurren direkt", sa hon. "Jag tycker vi gör som Kalle vill. Ficklampa har vi ju, så vi kan lysa oss fram."

"Gärna för mej", sa Anders. "Men ska vi inte äta först? Tre bullar är i alla fall bara tre bullar, hur vi än bär oss åt."

Eva-Lotta gav dem var sin bulle, och de åt under tyst-

nad. Det kändes egendomligt och hemskt att tänka sig, att det kanske var sista gången i livet som man åt någonting. De sköljde ner bullarna med vattnet som var kvar i skopan. Så tog de varann i hand och anträdde färden in i mörkret. Kalle gick först och lyste med ficklampan.

Det var precis i det ögonblicket en bil bromsade in utanför den lilla stadens polisstation. Två män hoppade ut, två poliser. De skyndade in på stationen, där de möttes av konstepel Björk. Han såg en aning förvånad ut över det oväntade besöket. De två männen presenterade sig:

”Kriminalkommissarie Stenberg, kriminalkonstepel Santesson från Stockholmskriminalen.”

Sedan sa kriminalkommissarien brådslande:

”Känner konstepeln till någon privatdetektiv med namnet Blomkvist här i stan?”

”Privatdetektiv Blomkvist?” Konstepel Björk skakade på huvudet. ”Har jag aldrig hört talas om!”

”Det var märkvärdigt”, fortsatte kriminalkommissarien. ”Han bor på Storgatan 14. Se här själv!”

Kriminalkommissarien halade fram ett brev, som han räckte till Björk ... Om Kalle hade varit där skulle han ha känt igen brevet.

Till kriminalpolisen, Stockholm stod det överst. Och det var mycket riktigt undertecknat *Karl Blomkvist, privatdetektiv*.

Konstepel Björk började skratta.

”Det kan inte vara någon annan än min vän, Kalle Blomkvist. Privatdetektiv, jo, jag tackar jag! Han är ungefär 12–13 år den privatdetektiven.”

”Men, människa, hur vill ni förklara att han har kunnat skicka oss ett fingeravtryck, som exakt stämmer med dom vi säkrade efter inbrottet på Banérgatan i slutet av juni? Den stora juvelstölden ni vet! Och vem tillhör detta fingeravtryck? Det är vad kriminalpolisen i Stockholm helst av allt skulle vilja veta just nu! Det är nämligen den enda ledtråd vi har. Vi är fullt på det klara med, att det måste ha varit flera personer för att kunna rubba det där tunga kassa-

skåpet, men det är bara en som har lämnat några fingeravtryck. Dom andra har tydligen haft handskar.”

Konstapel Björk satte sig att tänka. Han drog sig till minnes Kalles försiktiga frågor, när de hade träffats på torget häromdan. ”Vad gör man, om man vet att en människa är en brottsling, men man inte kan bevisa det?” Hur det nu hade gått till, så hade tydligen Kalle Blomkvist kommit förövarna av den stora juvelstölden på spåren.

”Jag ser ingen annan råd, än att vi genast går och frågar Kalle själv”, sa konstapel Björk.

”Ja, och det fortare än kvickt”, sa kriminalkommissarien.

”Storgatan 14”, sa kriminalkonstapeln och satte sig vid ratten.

Och så susade polisbilen iväg.

De Röda Rosorna hade erbarmligt tråkigt. Vad var det nu också för fasoner av dom vita att ge sig till att sluta fred, när fejden hade börjat så lovande? Vad i all sin dar höll dom på med, eftersom dom frivilligt avstod från ett sånt nöje?

”Jag tror vi går till dom och försöker förolämpa dom lite grann”, sa Sixten. ”Så kanske dom tar sitt förnuft tillfånga.”

Benka och Jonte tyckte att det var ett bra förslag.

Men De Vitas högkvarter låg tyst och övergivet.

”Var kan dom hålla hus egentligen”, frågade Jonte.

”Vi väntar ut dom” sa Sixten. ”Dom kommer väl tillbaka nån gång.”

Varpå De Röda bekvämt installerade sig på bagerivinden. Där fanns en hel massa gamla veckotidningar, som De Vita brukade förströ sig med när det var dåligt väder. Där fanns också ett fiaspel och så det där utmärkta bordet, där man kunde spela pingpong. Så förströelser behövde inte saknas.

”Nedrans bra högkvarter egentligen”, sa Benka.

”Ja”, sa Sixten, ”jag skulle önska jag fick plats med ett pingpongbord i mitt garage.”

De spelade pingpong, och mellan varven rutschade de på linan och klättrade upp igen och läste serier i veckotidningarna, och det gjorde dem ingenting, att De Vita lyste med sin frånvaro.

Sixten stod i den öppna luckan och höll i linan. Se, där kom den där prissen som var släkt med Eva-Lotta, vad var det nu han hette – farbror Einar! Fasligt vad han hade bråttom, tänkte Sixten. Nu tittade han upp och fick se Sixten. Han hajade till.

”Söker du Eva-Lotta”, frågade han efter ett ögonblick.

”Ja”, sa Sixten. ”Vet farbror var hon är?”

”Nej”, sa farbror Einar, ”det vet jag inte.”

”Jaså”, sa Sixten och rutschade nerför linan. Farbror Einar såg belåten ut.

Sixten började äntra upp.

”Ska du dit upp igen”, frågade farbror Einar.

”Ja”, sa Sixten och klättrade med raska tag vidare. Han

var bra i gymnastik, och det syntes.

"Vad ska du göra där?" frågade farbror Einar.

"Vänta på Eva-Lotta", sa Sixten.

Farbror Einar vankade en stund fram och tillbaka.

"När jag tänker rätt på saken", ropade han till Sixten, "så vill jag minnas att Eva-Lotta och pojkarna skulle på en utflykt i dag. De skulle inte komma hem förrän till kvällen."

"Jaså", sa Sixten och rutschade nerför linan. Farbror Einar såg belåten ut.

Sixten fattade linan och började äntra upp.

"Hörde du inte vad jag sa", sa farbror Einar otåligt. "Eva-Lotta kommer inte hem på hela dan."

"Jaså", sa Sixten. "Det var synd det."

Han äntrade vidare.

"Vad ska du göra där uppe nu då", ropade farbror Einar.

"Läsa om Mandrake", sa Sixten.

Farbror Einar såg inte ett dugg belåten ut längre. Han gick otåligt fram och tillbaka.

"Hör du, du där uppe", skrek han om en stund. "Vill du tjäna en krona?"

Sixten stack ut huvudet genom luckan.

"Ja då! Hur ska det gå till?"

"Kila till cigarraffären vid torget och köp mej en ask Lucky Strike!"

"Gärna det", sa Sixten och rutschade nerför linan. Farbror Einar lämnade honom en femma. Han la benen på

ryggen och försvann. Och nu såg farbror Einar mera belåten ut än någonsin.

Då stack Benka ut huvudet genom luckan, präktiga, lilla Benka med det ljusa, knollriga håret och den pigga upp-näsan. Inte fanns det någon anledning för någon att svära vid åsynen av en så trevlig prick. Men det gjorde farbror Einar, en lång ramsa!

Om en stund kom Sixten tillbaka. I ena handen hade han en stor påse. Han lämnade farbror Einar hans cigaretter, och ropade upp till De Röda.

"Titta, jag köpte bullar av Eva-Lottas pappa för hela kronan, och han är aldrig knusslig. Nu har vi mat så vi klarar oss hela dan och behöver inte gå hem."

Då svor farbror Einar tyst för sig själv en ännu längre ramsa än förut och gick med långa kliv därifrån.

Och De Röda läste om Mandrake och spelade pingpong och åt bullar och rutschade på linan, och det gjorde dem ingenting att De Vita lyste med sin frånvaro.

"Tror ni att den där prissen är alldeles riktig i krume-lunten", undrade Sixten, när farbror Einar för fjärde gången dök upp utanför bageriet. "Vad löper han här för som en äggsjuk höna? Finns det inget nyttigt han kan ta sig för?"

Timmarna gick. Och De Röda spelade pingpong och läste om Mandrake och rutschade på linan och åt ännu fler bullar och brydde sig inte ett dyft om att De Vita lyste med sin frånvaro.

15

Mörker, mörker överallt! Då och då letar sig en strimma ljus in genom någon glugg. Men än lyser ficklampan, och den behövs. Det är svårt att komma fram. Ibland ligger stora stenar där och spärrar vägen. Det är fuktigt och halt och kallt. Tänk, att tillbringa natten här! Många nätter!

Anders och Kalle och Eva-Lotta håller varann i handen. Kalle lyser längs stenväggarna, där fukten sipprar.

"Tänk, dom stackarna som satt inspärrade här förr i världen", säger Eva-Lotta. "I många år kanske!"

"Men dom fick åtminstone mat", knorrade Anders. En liten bulle skänker ingen långvarig mättnad, och han är mycket hungrig. Så här dags äter dom middag hemma!

"I dag skulle vi ha köttbullar", säger Eva-Lotta suckande.

Kalle säger ingenting. Han går där och är arg på sig själv, för att han någonsin brytt sig om det där med detektivarbete. De kunde ha suttit hemma på bagerivinden nu och fört krig med De Röda och cyklat och badat och ätit

köttbullar till middag och allt möjligt. I stället för att gå här i mörker och elände och inte ens våga tänka på vad som ska hända.

"Det är nog bäst att vi går tillbaka till utgångspunkten nu", säger Eva-Lotta. "Nu har vi nog sett vad som finns att se, och det är likadant hela vägen. Lika mörkt och otäckt överallt."

"Låt oss bara följa den här gången till slut", föreslår Anders. "Sen kan vi vända om."

Eva-Lotta hade fel. Det är i alla fall inte precis likadant överallt. Den här gången slutar i en trappa. Och en trappa betyder en förbindelse mellan två våningar. Det är en liten, smal spiraltrappa, där stenarna nöts av många fötter. Anders och Kalle och Eva-Lotta står alldeles stilla. De kan inte tro sina ögon. Kalle lyser med ficklampan. Sen rusar han uppför trappstegen. Men trappan är igenspikad upptill. Det är inte meningen att någon ska komma ner i källaren. Och inte upp heller tydligen. Kalle önskar att han kunde köra huvudet tvärs genom träet, så att flisorna yr.

"Vi måste ut! Vi *måste* ut, säger jag!" Anders låter alldeles vild. "Jag uthärdar inte en minut till."

Han får fatt i en stor sten. Kalle hjälper honom.

"Ett, två, tre – nu!" kommenderar Anders. Det brakar i träet. "En gång till!"

"Du ska få se att det går, Kalle." Anders nästan snyftar av upphetsning.

En sista gång med full kraft. Pang – träflisorna flyger åt alla håll. Det går lätt att plocka undan skräpet. Anders sticker upp huvudet, och han ger till ett tjut av glädje. Trappan leder upp till ruinens bottenvåning.

”Kalle och Eva-Lotta, kom”, hojtar han.

Men Kalle och Eva-Lotta har redan kommit. De står där och stirrar mot ljuset, mot solen, som om det vore ett stort underverk. Eva-Lotta rusar fram till fönsteröppningen.

Där nere ligger den lilla staden. Hon kan se ån och vattentornet och kyrkan. Och där, långt borta, ser hon bageriets röda tak. Då lutar hon sig mot stenväggen och brister ut i högljudd gråt.

Tjejer är bra konstiga, tänker Kalle och Anders. Förut, nere i källaren, där grät hon inte, men nu, när all fara är över, då sprutar hon som en fontän.

Vid det här laget har De Röda läst allt om Mandrake, och de orkar inte spela pingpong längre. Förresten ska det bli fotbollsmatch borta på Prärien om en stund.

”Äsch, nu väntar vi inte längre”, säger Sixten. ”Jag tror att dom har utvandrat till Amerika. Kom, så sticker vi!”

De rutschar nerför repet, Sixten och Benka och Jonte, och skubbar över ån på Eva-Lottas spång. Och så får farbror Einar äntligen det tillfälle han väntat på i flera timmar.

En svartlackerad Volvo står parkerad på gatan, ett par hundra meter längre bort. Två män sitter i den, två otåliga och nervösa män. De har suttit där i värmen så länge. Timmarna har krupit fram, och med jämna mellanrum har deras gamle vän Einar kommit med rapport:

”Ynglen är kvar där än! Ja, vad vill ni jag ska göra! Jag kan ju inte vrida nacken av dom, hur gärna jag än skulle vilja!”

Men nu kommer Einar äntligen, nästan halvspringande. Han bär något under kavajen.

”Allt klart”, viskar han och hoppar in.

Tjommen trycker gaspedalen i botten, och Volvon rusar med hög fart mot norra tullen.

De tre i bilen har ingen annan tanke än att så snabbt som möjligt få lägga den lilla staden bakom sig. De ser bara framåt, de ser bara vägen, som ska föra dem till rikedom och frihet och oberoende. Om de hade kastat en blick åt sidan, så hade de kanske sett tre barn, Anders och Kalle och Eva-Lotta, som just dök fram vid gathörnet och med häpnad och förfäran stirrade efter sina försvinnande fiender.

16

”Olycksaliga pojke, var har du varit?” sa specerihandlare Blomkvist. ”Och vad är det du har gjort? Har du krossat fönsterrutor nu igen?”

För hundra gången hade specerihandlaren gått ut på trappan och spanat efter sin avkomma. Och där fick han äntligen se honom i gathörnet tillsammans med Anders och Eva-Lotta.

”Pappa, släpp mej”, skrek Kalle. ”Jag måste till polisen ögonblickligen!”

”Det vet jag”, sa hans pappa. ”Polisen sitter hemma och väntar på dej. Det här blir inte roligt för dej, Kalle!”

Kalle kunde inte fatta varför polisen satt och väntade på honom. Det var honom nog att den gjorde det. Och han sprang, som han aldrig hade sprungit i sitt unga liv. Anders och Eva-Lotta följde efter.

Där satt konstapel Björk på det gröna gungbrädet, Gud välsigne honom, och bredvid honom två andra poliser.

”Häkta dom, häkta dom”, skrek Kalle vilt. ”Skynda er!”

Björk och de två andra rusade upp.

”Juveltjuvarna!” Kalle var så upphetsad att han knappt kunde få fram orden. ”Dom for i bilen just nu! Å, skynda er!”

Han behövde inte säga detta två gånger. Specerihandlare Blomkvist kom lunkande gatan fram lagom för att se Kalle och hans två kamrater fösas in i polisbilen med tre poliser i hälarna. Herr Blomkvist tog sig för pannan. Sonen inmanad i häkte i så unga år, det var förskräckligt! Den enda trösten var att bagarns jänta tydligen inte var en bit bättre! Och inte skomakargrabben heller för den delen!

Polisbilen styrde norrut med en fart, som kom de laglydiga medborgarna i den lilla staden att indignerat skaka på huvudet. Kalle, Anders och Eva-Lotta satt i baksätet med kommissarie Stenberg vid sin sida. De tumlade hit och dit, allteftersom bilen svängde. Eva-Lotta satt och undrade hur mycket man kunde stå ut med på en och samma dag utan att svimma. Kalle och Anders pratade i mun på varann, ända tills kommissarien sa att han ville höra en i taget. Kalle gestikulerade vilt och skrek med gäll stämma:

”En är blek, och en ser ruskig ut, och en är farbror Einar, men den bleke är egentligen ruskigare än den ruskige, och farbror Einar är ruskig han också.”

”Den Bleke kallar sig för Ivar Redig, men han heter visst Artur, och den där fule kallar dom för Tjommen, men han kanske heter Krok, och farbror Einar heter både Lindeberg

och Brane, och han sover med revolver under huvudkud-den och grävde ner juvelerna i slottsruinen under trappan, och när jag tog fingeravtryck på’n, så ramlade blomkrukan ner, otur va, och då siktade han på mej med revolvern, och sen satt jag i lönnen och hörde hur Tjommen och Redig hotade honom till livet, och så band dom honom i källarn i slottsruinen, för att han var så dum så han gick dit med dom, för då var juvelerna redan borta, för vi hade gömt dom på bagerivinden, men nu tyvärr så har dom nog tagit dom, för dom låste in oss i källaren, och kors, så mycket gångar där finns, men ut kom vi, ja, nu vet farbror alltihop, men kör fortare för all del!”

Farbror kommissarien såg inte ut som om han visste precis alltihop, men han tänkte att det fick väl bli en senare fråga att klarlägga alla detaljer.

Kriminalkonstapeln tittade på hastighetsmätaren. Den var uppe i 100 kilometer nu, och han tordes inte hålla högre fart, fast Kalle tyckte att det gick för långsamt.

”Ett vägskäl, kommissarien, ska vi åt vänster eller höger?”

Konstapeln bromsade in bilen, så att den sladdade.

Anders och Kalle och Eva-Lotta bet sig i tummarna av nervositet över dröjsmålet.

”Förargligt”, sa kommissarien. ”Konstapel Björk, som känner till vägarna här omkring, vilken tror ni att dom kan ha tagit?”

"Det är omöjligt att säga", svarade Björk. "Dom kan ta sig fram till stora kontinentalvägen, vilken dom än väljer."

"Ett ögonblick", sa Kalle och klev ur bilen. Han tog fram anteckningsboken ur byxfickan och slog in på den vänstra vägen. Han synade uppmärksamt marken.

"Dom har kört den här vägen", skrek han ivrigt.

Björk och kommissarien hade också stigit ur.

"Hur vet du det?" frågade kommissarien.

"Jo, för deras bil har ett nytt gislaveddäck på högra bak-hjulet, och här har jag ritat av mönstret. Och se nu här!"

Han pekade på ett tydligt avtryck i den lösa vägbanan.

"Precis detsamma!"

"Du är allt rätt klipsk, du", sa kommissarien, medan de rusade tillbaka till bilen.

"Å, det är rena rutinarbetet", sa mästerdetektiven Blomkvist. Men så erinrade han sig, att han mycket hellre ville vara bara Kalle. "Det var bara nånting som kom för mej", la han till helt anspråkslöst.

Farten var nu nästan livsfarlig. Ingen yttrade något. Allas ögon stirrade ut genom vindrutan. De sladdade runt en kurva.

"Där!" ropade konstapel Björk. Hundra meter framför dem syntes en bil.

"Det är den", sa Kalle. "A-bil! Svartlackerad Volvo!"

Kriminalkonstapel Santesson gjorde sitt yttersta för att pressa upp farten ännu mer. Men den svarta Volvon jagade

fram och behöll sitt försprång. Ett ansikte tittade ut genom bakrutan. Man hade tydligen fått klart för sig att det var förföljare i hälarna.

Det dröjer nog bara några minuter innan jag svimmar, tänkte Eva-Lotta. Jag har aldrig svimmat förr.

Hundratio kilometer. Nu vann polisbilen i alla fall sakta men säkert på den svarta Volvon.

"Lägg er ner, ungar", skrek kommissarien plötsligt. "Dom skjuter!"

Han vräkte ner alla tre barnen på bilgolvet. Det var hög tid. En kula kom visslande in genom vindrutan.

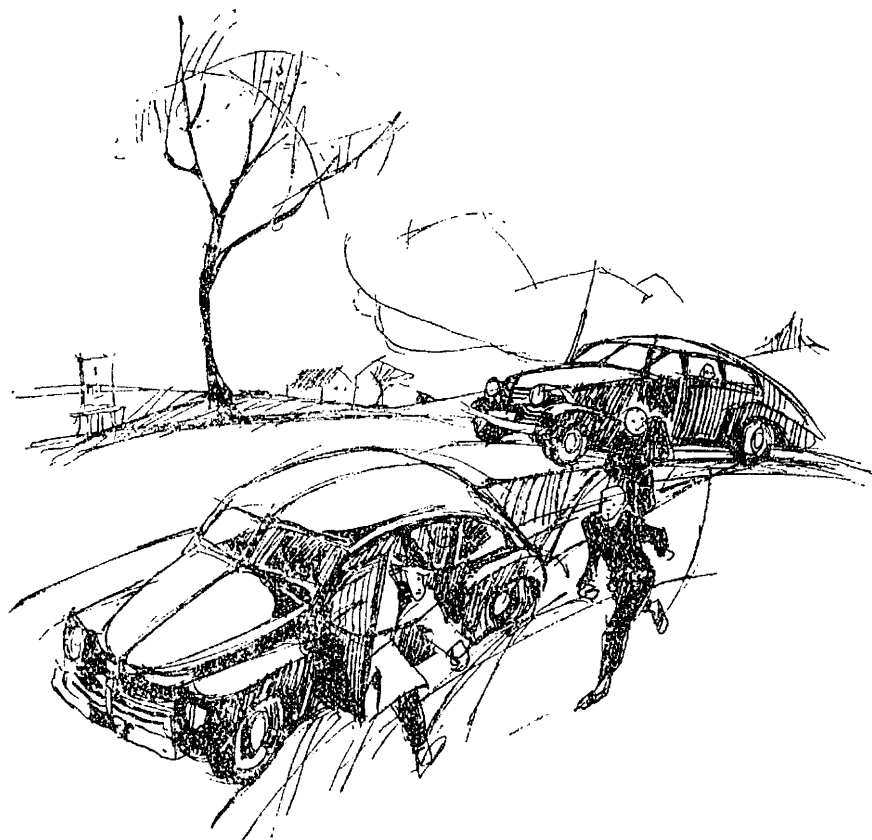
"Björk, ni sitter bättre till, ta min revolver och ge dom fähundarna svar på tal."

Kommissarien langade över sin revolver till kollegan i framsätet.

"Dom skjuter, fy attan, vad dom skjuter", viskade Kalle nere på bilgolvet.

Konstapel Björk stack ut armen genom sidofönstret. Han var inte bara en duktig gymnast, han var god skytt också. Han siktade omsorgsfullt på Volvons högra bakring. Den befann sig inte på mer än 25 meters avstånd nu. Skottet gick av, och sekunden efteråt sladdade den svarta Volvon och åkte ner i diket. Polisbilen körde fram i jämbredd med den.

"Raskt nu, innan dom hinner komma ur kärran", skrek kommissarien. "Ni ungar ligger kvar!"

Inom ett ögonblick hade polismännen omringat den kvaddade Volvon. Ingenting på jorden hade kunnat förmå Kalle att ligga kvar på bilgolvet. Han måste upp och titta.

”Farbror Björk och den där kriminalaren som kör håller revolverarna i högsta hugg”, rapporterade han för Anders och Eva-Lotta. ”Och den tjocka kommissarien rycker upp

bildörren, oj, vad dom slåss! Där är Redig, han har sin revolver han också, pang, där fick han ett slag av farbror Björk, så han tappa’ revolvern, hör ni, å, så bra, och där är farbror Einar, men han har ingen revolver, han bara slåss, men nu, må ni tro, sätter dom handklovar på den knölen och på Redig också. Men var är Tjommen? Nu drar dom ut honom. Han har visst svimmat. Å, vad det här är spännande, och nu, må ni tro ...!”

”Lägg av”, sa Anders. ”Vi har väl ögon i skallen, så vi kan se nånting själva också.”

Striden var slut. Där stod farbror Einar och Den Bleke framför kommissarien. Tjommen låg på marken bredvid.

”Vad ser jag”, sa kommissarien. ”Är det inte Artur Berg, det var verkligen en glädjande överraskning!”

”Glädjen är helt och hållet på er sida”, sa Den Bleke med en otäck glimt i ögat.

”Det må jag säga”, sa kommissarien. ”Vad säger du om det, Santesson, vi har knipit Artur Berg.”

Man får ha gott minne, om man ska komma ihåg alla namnen, tänkte Kalle.

”Hör du Kalle”, ropade kommissarien. ”Kom hit ett slag! Det kanske roar dej att höra, att vi tack vare dej har lyckats fånga en av de allra farligaste förbrytare vi har här i landet?”

Till och med Artur Berg höjde ögonbrynen en aning, när han fick se Kalle och Anders och Eva-Lotta.

”Jag skulle ha lytt min första tanke och skjutit dom där

glina", sa han lugnt. "Det lönar sej aldrig att vara männi-skovän, det får man bara elände av."

Tjommen slog upp ögonen.

"Och där har vi ännu en gammal bekant och stadig poliskund! Hur var det, Tjommen, skulle inte ni bli en hederlig karl, tyckte jag ni sa när vi träffades sist."

"Jo", sa Tjommen, "men jag tänkte skaffa lite startkapital. Det går åt pengar när man ska vara hederlig, ska jag säga kommissarien!"

"Och ni!" Kommissarien vände sig till farbror Einar. "Är det första gången ni är ute på såna här vägar?"

"Ja", sa han. Sen tittade han ilsket på Kalle. "Jag har i varje fall inte åkt fast förr! Och jag skulle ha klarat mej nu också, om det inte hade varit för mästerdetektiven där! Mästerdetektiven Blomkvist!"

Han pressade fram något, som skulle föreställa ett leende.

"Och låt oss nu se var vi har tjuvgodset. Santesson, titta i bilen! Jag förmodar att det finns där."

Ja, där fanns den, plåtlådan!

"Vem av er har nyckeln?" frågade kommissarien.

Farbror Einar räckte motvilligt fram den. Alla stod i spänd förväntan.

"Nu ska vi se", sa kommissarien och vred om nyckeln. Locket slogs upp.

Det låg ett papper överst. "Den Vita Rosens hemliga

urkund" stod det med stora bokstäver. Kommissarien gapade av förvåning. Det gjorde de andra också, inte minst farbror Einar och hans två kumpaner. Artur Berg gav farbror Einar en hatfull blick.

Kommissarien rev i lådan. Men där låg ingenting annat än papper och stenar och en del annat bråte.

Eva-Lotta var den som först började fnittra, ett högt, okynntigt fnitter. Det blev signalen för Kalle och Anders. Skrattet bubblade upp i dem. De skrattade, ja, de skrattade, så att de måste vika sig dubbla alla tre. De skrattade tills de kved och höll sig för magen.

"Vad i hela friden tar det åt ungarna", sa kommissarien förbryllad. Så vände han sig till Artur Berg.

"Jaså, ni har redan hunnit smussla undan tjuvgodset. Men det ska vi nog lyckas klämma fram."

"Det ... det ... det behöver inte klämmas fram", pressade Anders ur sig, medan han hickade av skratt. "Jag vet var det finns. Det finns i nedersta byrålådan på bagerivinden."

"Men var har dom fått tag i den här", sa kommissarien och pekade på plåtlådan.

"I översta byrålådan!"

Eva-Lotta hade plötsligt slutat skratta. Hon hade sjunkit ihop på dikesrenen.

"Jag tror minsann att flickebarnet har svimmat", sa konstapel Björk och lyfte upp Eva-Lotta. "Det är inte så konstigt heller."

Då slog Eva-Lotta med möda upp sina blåa ögon.

”Nej, det är inte så konstigt”, viskade hon. ”För jag har inte ätit mer än en bulle.”

17

Mästerdetektiven Blomkvist låg på rygg under päronträdet. Jo, han var mästerdetektiv nu och inte bara Kalle. Det stod till och med i tidningen, som han hade i handen. ”Mästerdetektiven Blomkvist” stod det som rubrik, och därunder satt hans fotografi. Fotografiet föreställde visserligen inte den mogne man med skarpskurna drag och genomträngande blick, som man skulle ha kunnat vänta sig. Det ansikte som blickade emot en ur tidningen var påfallande Kalleaktigt, men det fick inte hjälpas. Eva-Lottas och Anders fotografier fanns där också, fast lite längre ned i spalterna.

”Har ni lagt märke till, unge man”, frågade herr Blomkvist sin inbillade åhörare, ”att hela första sidan bara handlar om det här lilla fallet med de stulna juvelerna, som jag lyckades klara upp häromdan, när jag hade en stund över?”

O, ja, det hade hans inbillade åhörare visst lagt märke till, och han kunde inte nog ge uttryck för sin beundran.

”Det blev väl en ordentlig dusör för herr Blomkvist”, förmodade han.

”Tja”, sa herr Blomkvist, ”visst fick jag en förskräcklig massa kosing – hm, jag menar, att självfallet fick jag en icke föraktlig summa pengar, men jag delade med fröken Lisander och herr Bengtsson, som varit mej till icke ringa hjälp vid spaningsarbetet. Om sanningen ska fram, så fick vi dela på tiotusen kronor, som bankir Östberg ställde till vårt förfogande.”

Hans inbillade åhörare slog ihop händerna av häpnad.

”Nåja”, sa herr Blomkvist och noppade med överlägsen min av ett grässtrå, ”för all del, tiotusen kronor är också pengar. Men jag ska säga er, unge man, jag arbetar inte för det snöda guldets. Jag har ett enda mål – brottslighetens bekämpande i vårt samhälle. Hercule Poirot, lord Peter Wimsey och undertecknad, ja, vi är fortfarande några stycken, som inte tänker tillåta att kriminaliteten får ta överhand.”

Den inbillade åhöraren framhöll mycket riktigt, att samhället stod i stor tacksamhetsskuld till herrar Poirot, Wimsey och Blomkvist för deras självuppoftande arbete i det godas tjänst.

”Innan vi skiljs åt, unge man”, sa mästerdetektiven och tog pipan ur munnen, ”så vill jag säga er en sak! Brott lönar sej inte! Ärlighet varar längst, det sa till och med Artur Berg till mej en gång. Och jag hoppas han inser det, där han nu

sitter. I varje fall har han många år på sej att komma underfund med den saken. Och tänk, farbror Einar, hm, Einar Lindeberg, en så ung man redan på brottets bana! Måtte hans straff lända honom till bättring! För – som jag sa – brott lönar sej inte!”

”Kalle!!”

Eva-Lotta stack in huvudet genom öppningen i planket.

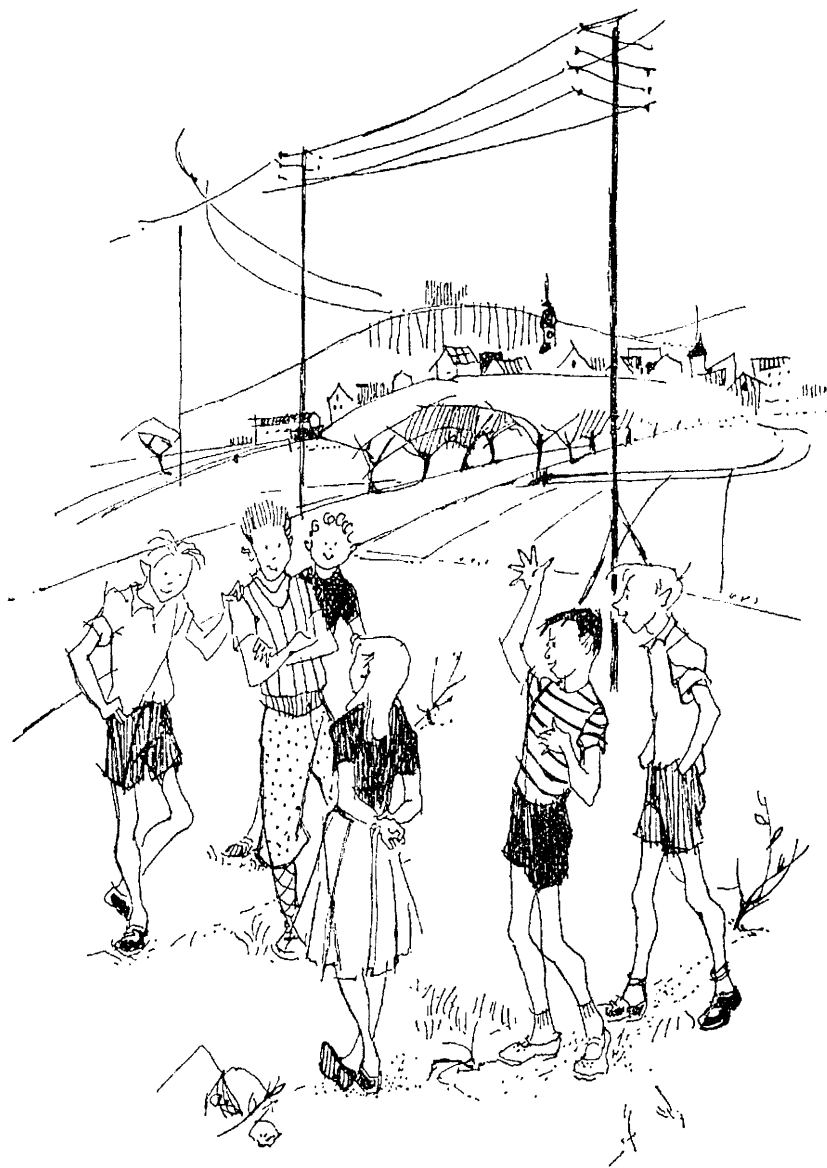
”Kalle, varför ligger du där och glori i vädret? Kom över till mej vetja! Anders och jag ska gå ut på stan!”

”Farväl, unge man”, sa mästerdetektiven Blomkvist. Fröken Lisander ropade på mej och – inom parentes – hon är den unga dam, med vilken jag ämnar ingå äktenskap.”

Hans inbillade åhörare lyckönskade fröken Lisander till hennes val av make.

”Ja, fröken Lisander vet förstås inte om det än”, sa mästerdetektiven sanningsenligt och skuttade på ett ben bort till planket, där nämnda fröken jämte herr Bengtsson väntade på honom.

Det var lördagsafton. Allt andades djupaste frid, när Kalle, Anders och Eva-Lotta sakta kom strosande Storgatan fram. Kastanjerna hade för länge sen blommat över, men i de små trädgårdarna prunkade rosor och lövkojor och lejongap. De tog vägen ner mot garveriet. Fredrik med foten var redan full och stod där och väntade på konstapel Björk. Kalle, Anders och Eva-Lotta dröjde en stund för att höra Fredriks

berättelser ur livet. Men sen vandrade de vidare ut mot Prärien.

”Titta, där är Sixten och Benka och Jonte”, sa Anders plötsligt, och det glimmade till i hans ögon. Kalle och Eva-Lotta slöt sig närmare intill sin ledare. Och så tågade De Vita rakt fram mot De Röda.

De möttes. Enligt fredsfördraget skulle den vite ledaren nu buga sig tre gånger för den röde och säga: ”Jag vet, att jag icke är värdig att trampa samma mark som du, o herre!” Den röde ledaren tittade också särdeles uppfordrande på den vite. Då öppnade den vite ledaren sin mun, talade och sade:

”Snorunge!”

Den röde ledaren såg belåten ut. Han tog emellertid ett indignerat baksteg.

”Detta betyder strid”, sa han.

”Ja”, sa den vite ledaren och slog sig dramatiskt för sitt bröst. ”Nu är det strid mellan den Röda och den Vita Rosen, och tusen sinom tusen själar skola gå in i döden och in i dödens natt!”

I Astrid Lindgrens samlingsbibliotek ingår:

Britt-Mari lättar sitt hjärta (1944)

Kerstin och jag, (1945)

Pippi Långstrump (1945)

Pippi Långstrump går ombord (1946)

Pippi Långstrump i Söderhavet (1948)

Mästerdetektiven Blomkvist (1946)

Mästerdetektiven Blomkvist lever farligt (1951)

Kalle Blomkvist och Rasmus (1953)

Alla vi barn i Bullerbyn (1947)

Mera om oss barn i Bullerbyn (1949)

Bara roligt i Bullerbyn (1952)

Nils Karlsson-Pyssling (1949)

Kajsa Kavat (1950)

Mio, min Mio (1954)

Lillebror och Karlsson på taket (1955)

Karlsson på taket flyger igen (1962)

Karlsson på taket smyger igen (1968)

Rasmus på luffen (1956)

Rasmus, Pontus och Töker (1957)

Boken om Lotta på Bråkmakargatan

(Med Barnen på Bråkmakaragatan, 1958,

och Lotta på Bråkmakargatan, 1961)

Sunnanäng (1959)

Madicken (1960)

Madicken och Junibackens Pims (1976)

Emil i Lönneberga (1963)

Nya hyss av Emil i Lönneberga (1966)

Än lever Emil i Lönneberga (1970)

Vi på Saltkråkan (1964)

Bröderna Lejonhjärta (1973)

Ronja Rövardotter (1981)

Mästerdetektiven Blomkvist är bara tretton år, men en mycket skicklig detektiv i alla fall. Han bor i en liten idyllisk småstad tillsammans med Anders och Eva-Lotta. Glada strider utkämpas mellan Vita Rosen och Röda Rosen, och allting är så härligt som det bara kan vara när man har sommarlov. Men så händer något som bryter av leken och kastar mästerdetektiven och hans vänner in i livsfarliga äventyr. "Ett farligt yrke, detektivyrket", säger mästerdetektiven. Och han har alldeles rätt.

Läs också de andra berättelserna om mästerdetektiven:
Mästerdetektiven Blomkvist lever farligt och *Kalle Blomkvist och Rasmus*.

Boken ingår i ASTRID LINDGRENS SAMLINGS-BIBLIOTEK, en vacker samlarserie som omfattar alla Astrid Lindgrens barn- och ungdomsböcker utgivna av Rabén & Sjögren.